Iacobi Schegkij Schorndorffensis de causa cõtinẽte Medicorũ liber, quo docet, eam esse in morbis: refellens opinionem scriptoris cuiusdã Anonymi, qui eam prorsus in morbis nullam esse contendit.

Cum rerum & uerborum memorabilium indice.

BASILEÆ, APVD
Iacobum Parcum.

IACOBVS Schegkius Schorndorffensis, Studioso & pio Lectori S. P.

Equum est, optime Lector, & honestũ, ut laboranti & oppressę ueritati quisque pro sua uirili succurrat, & opituletur: non tam, quia sit omnib. aliis rebus præferenda ueritas, quàm ut falsitatis fucus detegatur, ne penes eam sit autoritas, quæ plurimum ualet ad fallendos imperitiores. Ego uerò, qui multùm delector philosophiæ studiis, frustra sanè in iis me elaborasse existimarem: siquidem uel ad intelligenda obscura & difficilia ueterum scripta, uel ad controuersias disceptandas, nihil presidii uel ad-

iumenti adferrent. Accedit eô-dem, quòd nonnullos uideã, quos præſertim conueniebat diligenter philoſophari, tam inhumanos & agreſtes, ut palmarium quoddam ſe conſecutos putent, ſi publicè & priuatim detrahant philoſophiæ ſtudio, ſine quo reliqua manca & inutilia eſſe uidemus. In cauſa for taſsis eſt, quia ueram illam & ſolidam non didicerunt, quum nemo poſsit id quod facilè præſtantiſsimum eſſe intelligit, non etiã maximè admirari & colere. Quid autẽ facias huic homini, qui non neceſſariam philoſophiam medico, aut etiam inutilem eſſe dicat? Profectò tali, haud ſcio, inſcitia'ne magis an impudẽtia ſit exprobranda. Quid enim impudentius, quàm uituperare, quàm cõtemnere, quod omnes docti, omnibus ſeculis, maximo ſemper ſtudio coluerũt, ſummisq; laudibus extulerũt, & homini quidem

dem à deo immortali nihil melius aut præstantius datum atq; donatum uno ore dixerunt? Neq; uerò ulli disciplinæ obest philosophia, quũ hęc ipsa nihil aliud sit, quàm cu iusq; rei uim & naturam accuratè diligenterq; contemplari. Ipsa uerò princeps philosophia fõtes omnes ueri aperit, ut nihil sit de quo ratione & uia disputetur, cui se cognitio hæc non admisceat. Ac ne sacra quidem Theologia, quæ supra captum est humanum, si non præeuntem, saltem pedissequam non recusat philosophiam. Exceptis enim nonnullis, quæ fide religiosa, & non demonstratione apprehendimus: nihil ferè est, in quo non plurimùm cognitio philosophica prosit magis, quàm uel grãmatica, uel historica. Si cõteplandus & cognoscendus nobis Deus ex admirabilitate operum suorũ, certè de his nulla tractat uberius,

In Politicis.

nulla est quæ magis hæc ponat ob oculos, quàm physica. Si quæ ab homine cognosci possunt de Deo, & rebus diuinis, quàm multa præclarè & consentaneè dicuntur religioni nostrę sacrę à Platone et Aristotele, summis philosophis? Quorum alter trinam quoqꝫ diuinitatem, ut alter necessariam Dei unitatem, grauissimis quasi demonstrãt argumentis. Homo autem quid & quantũ præstare uiribus & uirtute sua possit, quis melius uidet Ethico philosopho? quæ cognitio omnino necessaria sit Theologo, cùm de iustitia hominis, qua corã Deo sit sistendus iudice, disputatur. An deformitatem naturę corruptæ hominis non eleganter & scitè Plato expressit, in libro quodã de Repub. in quo hominis imaginem genuinã sic uitijs corruptã scribit, ut uix pristina ipsius species agnoscatur: comparans hominem

Glauco in mari ſubmerſo, qui conchis, arena, alga, ſic totus fuerit refertus & deformatus, ut proiectus in littore uix agnoſci potuerit à familiariſſimis? Sed ut reliquis omiſſis, de Logica philoſophia dicam, quæ ad omnes diſciplinas minimè fallax inſtrumentum cognoſcendi iudicandiq́ue ueri adhibetur, ut ſi eius præcepta uera non ſint & adamantina, ne ſacrorum quidem conſtans interpretatio cõtra hęreticos locũ habere poſſit. Nec eſt quòd hoc loco mihi quiſpiã abuſum obiiciat. Quis enim non optimis etiã rebus poteſt abuti? ut ſi abuſus faciat rem contemnendam, ne ſacrę quidem literæ quemadmodũ non ab abuſu, ita nec à contemptu uindicari poſſint. Faceſſat ergo ridicula iſtius hominis opinio, qui ex Medicorum & Theologorũ ſcholis profligandam philoſophiam nimis inuerecundè ſcribit: & ſuæ te-

meritatis quaſi teſtem D.Paulum adducit, qui tamen philoſophiam nuſquam dicit inanem: ſed præcipit ſuis,ne patiantur ſe ſeduci inani philoſophia:ut ſi quis me moneat,ne inani medicinæ dem operã,is ob idipſum non prohibeat,ne medicinæ incumbam. De his admonere pios lectores uolui, propter ſcriptorem quendam Libelli de Cauſa continente,contra quem in præſentia ſcripſi:qui ut propoſitum ſuum tueri rationibus philoſophicis, ideſt, ueris & conſentaneis nequit, paſſim tanquam inanem & inutilem damnat philoſophiam:quod ſanè non faceret,ſi diligentem ei aliquando operam nauaſſet. De cætero autem, omnino redarguẽdus is mihi philoſophicè fuit:quoniam argumenta ipſius, tanquam arena(ut dicitur)ſine calce,nulla ratione philoſophica cohærent:ut uel inde appareat, quan

tus

tus philoſophiæ ſit uſus explicandis tractandisq; difficilibus & perplexis quæſtionibus, quam ipſe tamen exterminandam è ſcholis medicorum opinatur. Sed de homine illo dictum ſatis: nunc ipſam de Cauſa continente diſputationem aggrediar, quam ego nulla ipſius cõtumelia exequar: quãquam ipſe me ſubinde inceſſit, & aliâs Sophiſtam, aliâs φίλαυτον, aliâs aliud quid eſſe dicit: cui facilè ignoſco, quia aliter facere non poteſt. Non enim ut pilos, ita mores quoq; mutare poteſt uulpes. Valete.

CONFVTATIO SCRIPTORIS ANONYMI CVIVSDAM, QVI CAVſam in morbis continentem, ſeu coniunctam, nullam eſſe, nuper edito quodam libello, conatus eſt oſtendere.

Ametſi pro aſſerẽda cauſa continente in morbis, nihil reliqui feciſſe mihi uidear, eo in libro quem ante aliquot annos de cõtrouerſia hac edidi, & ſatis litigatum hactenus de re admodum magni momenti in arte medica putauerim: nihilominus Ariſtarchi *cuiuſdam cenſura iniquißima me mouit atq; impulit, ut denuò cauſam illam ſuſciperem: non tam ut eam cõtra aduerſarium pertinacem defenderem, quàm ut cùm ipſi, tum alijs oſtenderem, quàm facilè & quàm turpiter abſq; cognitione* Philoſophiæ *contingat homines in obſcurarum & difficilium quæſtionum tractatione hallucinari.* Pergratum *ſanè mihi eſſet, ſi coram eruditis & intelligentibus philoſophiæ, hanc mihi cauſam agere liceret.* Nam *& breuius eam explicarem: minoreq; negotio me rectè*

me recte sentire, & illum falli opinione sua, argumentis ostenderem. Sed cùm id facere haud liceat, & quibusuis tum cognitoribus, tum iudicibus sit satisfaciendum, altius nimirum quædam erunt repetenda: & non tam, quí nam error in aduersarij opinione uersetur, demonstrãdum, quàm ueritas huius disputationis, suis quibusdam rationibus tractanda mihi, & explicanda erit. Primùm igitur, *quid mihi (ut opinor) recte, deinde quid aduersario perperã & falsò uideatur, declarare institui, non longis uerborum ambagibus totam rem complexurus.*

In libello de Causa continente, *fontes huius disputationis satis aperuisse, & quomodo usurpata eius ratio à* Medicis Stoicorum *æmulis fuerit, opinor me docuisse planißimè: quæ sanè nunc in præsentia omittam, & duntaxat quæram, utrum recte causa hæc ab Arabibus sit adhibita numero causarum à Galeno constituto, qui duas dũtaxat causas esse dicat,* Incipientem *scilicet, &* Antecedẽtem: *an uerò peccatum ab illis sit huius tertiæ causæ adiectione.* Aut *si reprehendendi illi non sint, in Galeno ne culpa hæreat, ut qui hanc omittens, nempe* Coniun*ctam, duas tantùm morbificas causas posuerit.* Quæstio præsentis disputationis.

Galenus *uocabulo* Causæ, *sic utitur, ut significet quippiã, quod sit efficax generationis gratia ad* Prima hypothesis.

tia ad constituendum effectum, qui nimirũ effectus sit posterius quiddam tempore, & γένεσις causa hac, qua fieri & nasci dicitur. Ita sanè *uulgò causam efficacia sua priorẽ esse dicimus effectu.*

Secunda hypothesis.

Præterea, Causam & Efficiẽs, pro eodem usurpari plerunq; & uulgò liquet. Quod *ipsum* Plato *quoq; in* Philebo *ostendit, sic scribens:* ἡ τοῦ ποιοῦντος φύσις οὐδὲν πλὴν ὀνόματι τῆς αἰτίας διαφέρει. *Qua significatione uocula* Cau*sæ usus etiam* Galenus, *causas eas quibus fierent non existẽtes morbi, dixit geminas: nempe unã extrinsecus occurrentẽ & efficientem, alteram uerò intrinsecus in corpore excitãtem affectus morbidos. Harum quidẽ neutra sine motu constituit effectum: qua nimirum ratione per se causæ illæ dicuntur esse rerum, non quatenus* SVNT *res illæ, sed quatenus* FIVNT.

Causa & efficiens, pro eodem plerunq; usurpantur.

Quomodo præincipiens & antecedẽs, per se causæ dicantur.

Quando enim factæ fuerint res, siue effectus sunt cõstituti, tum desinunt motus. Quòd si perdurant etiam motiones, aut illæ conseruare effectum, uel augere dicuntur, non autem simpliciter efficere. Verum enim est quod noster Aristoteles *dicit (quem profligandũ tamen è schola censet aduersarius) præsentibus habitibus desinere motus. Cæterùm causæ quæ tantisper durant, donec effectus cõstituitur, sunt duæ: Efficiens scilicet, unde principium motionis arcessit: &*

cessit: & Finis, gratia cuius mouetur quidpiam.

Quin etiam obseruandum illud est, Causam, actu, cum eo quod sit actu, simul esse, & simul desinere. Quando autem facultatis & δυνάμεως gratia conferuntur Agens & Patiens, *tum non necesse est simul ambo esse, sed faciēs potest esse absq; eo quod fit: nec simul desinunt etiam, ut eo qui potest ædificare perempto, simul aboleri ædificium non est necesse.* Nec *si patiens materia sit abolita, propterea fabri quoq; facultatem ædificandi è medio tolli oportet. Verū tamen non in omnibus idem usu uenit. Nam in quibusdam patientis facultate sublata, perimitur quoq; agentis potētia, ut in corporibus accidit animalis. In his, si facultas (gratia cuius mobile corpus est animatū) priuatione perimitur, etiam animæ uim motricē talis partis, non causa substantiæ quidē, sed actionis gratia perimi simul cōtingit. Sed potentiæ illius habitu, id est sanitate abolita, non simul etiā perire potentiā & uim animæ motricis est necesse. Cōsiderandū etiam illud est, In causa qua fiat aliquid & generetur, energiæ rationem esse duplicem. Vnam, Perfectionis: quæ nimirum Actio appellatur, eaq; partibus est indiuidua: cùm quicquid sit Actio, id totum & seipso perfectum esse dicatur. ut ipsum calefacere in igne, non minus initiò,*

Tertia hypothesis.

Aristo. libr. 2. physi.

Quarta hypothesis.

initiò quàm postremò, perfecta energeia est: quo in genere sunt etiam energeiæ sensionum. Alteram energeiā constat habere rationem im perfectionis, quæ nimirū inest patienti, & motionis seu paßionis habet appellationem, partibusq; dißimilibus diuidua est. Quoniā subitò nihil fit, sed per gradus quosdā ab agente promouetur patiēs ad extremi effectus speciem, ut nimirū motionis continuatio poßit innumeris partitionibus, secundum FACTA *esse, distribui: quorū quoduis* FACTVM, *seu Mutatum, non sit cōiunctum cum proximè sequente alio Mutato: nec si prius sit, ex neceßitate posterius subsequitur, sed contingit subsequi. Inter prius enim & posterius* FACTVM *quum motio interueniat, unū cum altero nequit continuari: quemadmodū inter quælibet duo puncta aliud potest interponi punctum, nec punctū ullum alij proximū est puncto, cùm inter quælibet duo linea interueniat. Quod ipsum ut plenius & commodius intelligatur, exemplo quodā explanabo. Aqua feruēs, effectus quidā est. Is motu alterationis qui ab igne excitatur, gradibus uariè distributo secūdū* FACTA, *uel Alterata esse, prouenit. Quibus gradibus semper ex minore calore seu remißiore fit trāsitio in magis intensum, eisq; quasi causis & medijs ad per-*

ad perfectũ peruenitur calorẽ: ut interim nihil FACTVM *seu* γεγονὸς, *proxima sit & prima causa* FACTI, *seu effectus postremi. Quoniam omne posterius* FACTVM, *tempore distinguitur à quouis cõsignato priore & precedente* FACTO. *Quantumuis enim propinquum uideatur, non tamen erit proximum: nec simul unquam erunt ambo, sed posterius respectu prioris, ut futurum à præterito, distinguitur. Proinde genus illud Causarũ, quo non existens quidpiam generatur, non esse necessarium & fatale (ut sic loquar) partim ex eo perspicitur, quòd impediri possunt: ut nimirum existente causa, necesse non sit subsequi effectũ. Siquidem (ut physici dicunt) necesse non est posterius esse, si prius fuerit: ut si lapides sint, & ligna, contingit domum, non autem necesse est ædificari. Partim, quia in his fictibus rebus, si causæ omnes per se essent & necessariæ: tum sanè nihil non esset quod non fieret ex necessitate: quod tamẽ ipsum falsum esse, cõtingens rerum effectus & euentus declarat. Quinetiam si causæ omnes sunt necessariæ: fore tum ut accidẽtis natura perimatur: Aristoteles autor est lib. 5. primæ philosophiæ. Stoici antecedentes causas ita ex sese mutuo nexas, & inter se consertas atq; cõtextas dicũt: ut prior posterioris ex ne-* Aristo. lib. 2. φυσικῶν.

cessitate

cessitate sit efficiens: nec aliquem euentum esse opinantur, qui secundum accidens causis generetur, sed omnia necessarijs & ineuitabilibus causis dicunt euenire. Hanc necessitatem uerò gignentibus causis nos haudquaquam adscribimus, aliud enim præter has genus est causæ, nō cum generatione & motu rerum nascentium: sed cum essentia coniunctum, quod ob idipsum Aristoteles ὁμόγονον, Galenus συνεκτικὸν uel προεχὲς, inter Latinos Cicero in libello de Fato, efficienter antecedentem nominat. Ergo quæ pars essentiæ non erit: aut ὁμόγονος causa, eadem etiam per se non erit causa essentiæ: sed generationis duntaxat essentiæ per se causa erit, ipsius autē essentiæ seu effectus causa erit secundum accidens. Ex quo par est intelligi, Antecedentes causas non esse necessarias, nec per se cū effectu coniunctas, quo nimirum differunt ipso inter se coniuncta: seu ὁμόγονος: & antecedens, ut modò dictum fuit, quam differentiam Cicero in libello de Fato declarauit his uerbis. Causa autē ea est, quæ id efficit: cuius est causa, ut uulnus mortis, cruditas morbi, ignis ardoris. Itaq; nō sic causa intelligi debet, ut quod cuiq; antecedat: id ei causa sit, sed quod cuiq; efficienter antecedat. Hactenus Cicero. Ex quo perspicuū est, aliud causam esse antecedētem, & aliud efficienter

Quinta hypothesis.

Quid sit coniuncta, seu cōtinens causa.

Efficienter antecedēs est συνεκτικὸν αἴτιον.

ficienter antecedentem, illam ab effectu separatam esse, hanc uerò cum eodem coniunctam: illam esse quæ rem factura sit, hanc uerò quæ rem iamiam efficiat & cōstituat, sitq; pars definitionis effectus, & per eam quoq; demōstretur. Sed antecedens causa si sit, non est necesse effectum esse, sed contingit, nec causa tali demonstrari quicquam potest, ut paulò antè osten dimus. Quinetiam Aristoteles lib. 12. Metaphy. causas eas quibus mouentibus fiat aliquid, non simul cum effectu iunctas ait, sed tempore esse priores: ad hunc scribens modum, τὰ μὲν κινοῦντα αἴτια ὡς προγεγενημένα ὄντα, τὰ δ' ὡς ὁ λόγος, ἅμα. Hoc est, Mouentes causæ essentia priores sunt effectu. Sed quæ sunt ut forma rei, simul sunt cum effectu. In Analyticis autem posterioribus, ὁμόγονα hæc αἴτια appellat, quibus demonstrari & definiri rerum essentiæ debeat. Quis porrò tam ignarus Dialecticæ est, qui sua causa coniuncta definiri apoplexian, paralysin, epilepsin, melancholian, & similes morbos: quibus ut sint materia & humore quodā opus est, nesciat? Qui uerò causam & effectum pro eodem numeret, inuentus adhuc est, præter Anonymum hunc nostrum aduersarium, nemo: qui ut errorem suum defendat, incredibiles posuit hypotheses, & cœlum terræ (quod dicitur)

Quæ sint ὁμόγονα αἴτια.

Aduersarius ad absurdas

hypotheses omnia reuocat.

confundit. Est autem is ex hoc genere hominũ qui per fas & nephas contumaciter suam thesin propugnant, qui (ut Aristoteles ait) ἅπαν

Aristoteles lib.3. de coelo.

ὑπομένουσι ὡς ἀληθεῖς ἔχοντες ἀρχὰς, καὶ πάντα βούλονται πρός τινας δόξας ὡρισμένας ἀνάγειν. Constat ex his quæ diximus, causam hãc de qua disputamus, esse (ut Galenus scribit) κυριωτάτην, eamq; in primo libro de Causis pulsuum, considerandam in omnibus præcipit, quod ipsum quoq; repetit & admonet lib.3. Commen.20. in Commẽtarijs, in sexto Epidemiorum. Quid multis opus est? Nusquam non Galenus eius meminit causæ, ut qui testimonia desideret, ignarus omnino scriptorum ipsius uideatur. Alia est Stoicorum continens causa, qui effectũ omnem

Quid continens causa sit secundũ Stoicos.

subsistere arbitrantur, externa quasi cõtinente & deuinciente partes compositi: causa, quæ pars essentiæ ipsa non sit, sed duntaxat partes illas præsentia sua deuinciat. Hac contineri dicũt omnia: nec esse quicquam quod illius nexũ effugiat, componendis & constituendis omnibus efficacem, ipsamq; indissolubilem per dissolubiles rerũ & mutabiles essentias penetrantem. Causa hæc secundum Stoicos, uel Deus est,

De hac aliàs diximus copiosè in quodam libro de causa continente.

uel ignis artificiosus, uel necessitas, & Fatum, uel πρόνοια, hanc à re nulla abesse censent, quia sit cathena: & quasi uinculũ omnium rerum ca

ducarum.

ducarum. Hãc σοίκυ *copulatricẽ temerè & frustra fingi à Stoicis, in lib. de Causa cõtinente, planũ fecimus. Hãc negat usquiã esse Galenus, neq; in natura alicubi, neq; in morbis cõsistere, quoniã in essentia morborũ non sit aliquid, quod nõ sit pars essentiæ morbi, quibus frustra adhibeatur uinculũ illud externæ causæ: quoniã suapte natura ex partibus, ratione potẽtiæ & actus, una totius & compositi essentia generetur: quemadmodum Aristoteles luculentè libro 5 Metaphys. docet. Stoicæ huic causæ similis est Antecedens ea causa, quam sua definitione expreßit Anonymus, quãdo dicit eam esse per se, & proximam atq; immediatam effectuum causam, inter quam & effectum nulla poßit intercedere alia. De hac finitione postea uidebimus, nunc interpretari & explicare nostras hypotheses uolumus. Admonẽdum etiam illud, ratione Antecedentium causarum fieri morbos, dupliciter dici. Vno modo, quando prius non existentes, per Antecedentes inchoant fieri. Alio modo, si momentanei & leuiculi morbi, hac fieri ratione dicãtur, non qua omnino nunc non sint, sed qua permutentur propter motum in durabiles morbos, ut uidelicet respectu durabiliũ FIERI & generari adhuc morbi ab antecedente causa dicantur, sed propter momentaneam & tenui-*

Actus & potentia faciunt unum ex materia et forma, non autẽ causa quædã extrinsecus continens.

Sexta hypothesis.

Duplex ratio fientium morborum.

ter impressam affectionem dicatur esse quidem morbus, sed ita ut ei nihilominus efficiente causa sit opus, qua sublata protinus euanescat, praesente uerò, adsit, molestißimis interdũ symptomatibus hominem crucians. Proinde FIENS omnis morbus prima significatione, itemq; secunda, ex neceßitate: causae Antecedenti adscribetur respectu perfecti morbi, quae tamen ipsa causa, ratione motus, quem affert corpori, non Antecedens, sed Coniuncta sit appellanda, ut liquet ex hypothesi quadam superius proposita. FACTVS autem morbus: non nisi ex hypothesi causam habet cõiunctam, respuẽs Antecedentẽ: cuius tamen antecedẽtis materiae accidit interdum ut subijciatur propter morbũ rationi causae cõiunctae, quà per se, proxima, et ἀμέσως effectus causa existit. Vt ergo FIENS omnis antecedentem habet, ita non omnis factus Cõiunctam habebit. Ephemera coniunctã nullam habet; sed putrida habet. Vtrisque febribus ut generentur: opus est quadam efficiente uel extrinsecus, uel intrinsecus causa alterãte corpus. Sequitur hac in re Galenum, qui κατὰ σχέσιν affectus, interdum γιγνόμενα νοσήματα appellat, aliquando παθήματα, ut in primo libro de locis affectis ἆρά γε διάθεσις ἤδη μόνιμος ἢ γιγνομένη μέν ἐστι, τὸ δὲ μόνιμον οὔπω προσείληφεν;

Fiens morbus nectitur quidam & causa antecedente, uel procatarctica.

Antecedens, respectu motus, dicitur quoq; coniuncta.

λεφυῖα. Quòd si quispiam contendat, παθήματα inter morbos non habenda (siquidē morbum interpretetur et definiat διάθεσιν μόνιμον) id ei quidem concedam libenter. At quòd omnino (nempe causa generis) non sint appellandi morbi, ne Galenus quidem ipse concesserit, quandoquidem παθήματα hæc grauißimis interdum Symptomatis infestent: quæ profectò sine morbo tam esse nō possunt, quàm propria non possunt esse sine subiecto. Ex quo concludendum: Morbum quatenus sit genus, sub se species complecti: μόνιμον morbum, & πάθημα seu fientem, quoad is secūdo modo fiens suprà dicebatur. De morbi definitione proposita à Galeno, & præterea de his quæ dubitationem hoc loco habent quandam, disseruimus in Commentarijs nostris in librum sextum Topicorum Aristot. cōmento loci 32. Qui uolet, inde requirat: causa breuitatis hæc in præsentia libet omittere. Præterea dicitur etiam FIENS morbus, non quatenus præsentia efficientis causæ species ipsius subsistit, sed quoad augetur & stabilis fit, ab eo, quo cepit initio, differens magnitudine: autore Galeno in libro περὶ τ̃ ἐν νόσοις καιρῶν. Hactenus quæ nostra de causa continente in morbis sit sententia, planum fecimus, quam causam nos affirmamus es-

Morbus fiens quidam, continetur genere morbi.

Tertia significatio morbi fientis.

Quibus nam in morbis sit causa coniuncta.

se in morbis nonnullis: quibus uidelicet adiunctum aliquid est, quod ipsum non primò impediat actionem, sed propter πάθος *quoddã contra naturã, quod* πάθος *suâ præsentia causa talis cõciliat corpori animato. Vt pituitosus humor cerebro conciliat obstructionem, qua sensus & motus priuatio (nempe symptoma) oboritur in corpore, quæ sine humore illo nulla posset esse obstructio.* Restat ut Anonymi *scriptoris, primùm hypotheses, deinde inde deducta argumenta, quibus causam hãc* Coniunctã *profligare uult, quoad breuitas patitur, accuratè consideremus. Pleraq; illius, quæ nihil ad rem faciunt, omittam: & item quibus in argumentis apparebit idem & similis error uersari, ea uno erroris & reprehẽsionis capite perstringã, ne uidelicet idem mihi sæpius sit repetendũ: quippe cùm plurima simus executi etiã eo in libro, qui à nobis de causa continente est inscriptus.* Igitur *quæ definitio sit* Continentis, *item nota hæc & uulgaria de differẽtijs causarum, morborũ, symptomatum, non cõmemorabo: tametsi* Anonymus *sese unum ista omnia rectè intelligere opinatur, quod tamen ipsum quã decenter sibi arroget, deinceps uidebimus.* Causas *morborum de* Galeni *sententia dicit esse duas* Anonymus: *quod & ipsi nos confitemur: easq;*

Declaratur falsitas hypotheseon Anonymi.

mur, easq; sic definit, ut sit morbifica causa, quæ quocunq; modo aliquid ad morbi constitutionem conferat, scopum sui libelli his declarat uerbis:

Id in hac nostra disceptatione demonstrabimus, si quis Galeni de causis morbificis, ac ipso morbo dogma sequi uelit, eum morbi causam prorsus nullam statuere posse.

Recte me Hercle Anonymus ille, *præter morbificas causas duas, secundum Galeni decreta, nullam præterea causam esse arbitratur.* Numerat enim dũtaxat Galenus αἴτια προκαταρχοντα & προηγούμενα *in morbis, nec addit* συνεκτικὸν αἴτιον. Ratioriem *ab initio exposuimus. Non enim quatenus sunt, sed quatenus fiũt nondum existentes morbos cõsiderat Galenus,* Dupliciter Anonymus *peccat in huius materiæ tractatione. Primùm quòd non ostendit rationem propter quam Galenus non nisi duabus causis morbificis est contentus.* Deinde, *quòd tota tractatione hac, quam instituit, non probat secundum Galeni sententiam & hypotheses esse nullam continentem, sed omnino & simpliciter esse nullam. Nec uerò posse esse aliquam, nititur argumentis astruere, tam alienis à uero & absurdis, quàm nimirũ propositum ipsius est absurdũ. Non enim si continens causa*

Quare Galenus duntaxat duas ponat causas morbificas.

sit nulla morbi, secundum hypotheses quibus utitur Galenus: idcirco secundum Arabum hypothesin quoq; nulla erit. Quemadmodũ Arabes non tantùm quoad fit & generatur, sed etiã quoad est: causam habere dicũt morbum. Itaq; aduersarius scopum suum obliuiscitur, & non probat quòd secũdum Galenum nulla sit Continens, sed quod omnino sit nulla, demonstrare conatur. Galenus Causam genere & in uniuersum sic definit, ut sit quod suapte natura rei nascenti pro parte conferat aliquid ad ipsius ortum. Deinde ostendit, causas alias propiores esse alijs, constituendo effectum. Illam uerò inter quam & effectũ nihil interueniat, esse primam & per se causam. Quæ autem proximam hanc præcedat, secundum accidens causam dici effectus, ut quæ non per se, sed propter aliud effectum cõstituat. Ex quo perspicuũ est, morbum per se causam esse symptomatis, & morbi cuiusdam: ut Paralyseos, causam proximam esse humorem obstruentem. Is enim humor, est ὁμόγονον ἄιτιον, quo demonstratur & definitur morbus ille. Si uidebitur, appellemus sanè (ut Cicero solet) efficiẽter Antecedentem, aut προσεχὲς, seu συνεκτικὸν ἄιτιον. Quoniã autore Galeno in primo libro de Causis pulsuum, causa hæc est: qua primò & principaliter constituitur essenti-

Quid sit causa secundum Galenum.

Secundum Galenum συ-

tur essentia rei, non autem Antecedens, *neque primitiua, ut quæ nō sint causæ, quibus aliquid sit, sed quibus fiat aliquid, quasq; rebus generatis iam existentibus, non amplius esse oporteat. Quandoquidem autore Aristotele, præsentibus habitibus, desinant motiones, quarum motionum causæ sunt: duo hæc (ut dictum est) genera causarum, quæ coniuncta cum effectu nullo modo esse possunt. Nam quo* FIT *aliquid, simul tempore id cum eo quod factū est, esse nequit: siquidē simul esse nequeūt* FIERI *&* FACTVM *esse. Vt ergo* Obstructio, *quæ est morbus in* Paralysi: *per se & primò creans symptoma amissi & perempti motus & sensus, ita humor obsidens neruos & præcludens transitum: primò & per se obstructionem, id est, morbum constituit, eiusq; proxima, id est, coniuncta est causa, & à morbo separari nequit.* Galenus *aliquando, ut (uerbi gratia) pituitam in obstructione, nominat* Antecedentē *causam: quæ tamē respectu morbi non simpliciter* Antecedit, *sed efficienter antecedit, id est* Coniunctæ *rationem obtinet.* Nec propter morbum dicitur Antecedere, *quo cum proximè est iuncta, sed propter symptoma, quod creat pituita huiusmodi: non ipsa per se, sed interuentu obstructionis: nempe morbi, qui proximè itidem iun-*

υεκτικὸν est κυριώτατον αἴτιον, pertinens ad essentiam effectus.

Antecedens & præucipiens causæ non sunt per se cum effectu iunctæ.

Quo pacto sæpe à Galeno, appellatur Antecedens.

gitur cum symptomate. Homonymiā hanc Antecedentis causæ, non animaduertens Anonymus, eam perpetuò interpretatur pro ea qua FIAT *morbus, & non pro ea qua* SIT *morbus, quæ (ut dixi) non respectu morbi, sed symptomatis à Galenò dicatur Antecedens, quam Cicero quoq; Coniunctam causam subinde efficienter Antecedentem appellat. Idem humor numero est quo generatur obstructio, & quo est obstructio, utroq; modo & Antecedens & coniuncta causa existens. Nam si consideres illum respectu futuri morbi, causa est Antecedēs simpliciter: sin uerò cōsideres respectu motionis, qua* FIT *morbus, coniunctæ habebit rationem, quia motio omnis coniunctam habet causam. Ita quoq; eum humorem si consideres quoad pars est morbi, cōiuncta erit & proxima causa: sin autem referas eum ad symptoma, suo quodam modo antecedet, & cōiuncta symptomatis causa erit Morbus. At secundum Anonymum pituita quādo participat ratione morbi seu obstructionis, subita quadam metamorphosi causa permutatur in effectū, & substantia in Accidens. Quoniam ipso autore Anonymo, pituita est ipsamet obstructio, sed de hoc paralogismo, suo dicturi sumus loco. Galenus libro primo de Differentijs morborū, Obstructionem*

Motio omnis habet causam coniunctam, quia simul sūt Mouēs & motum actu.

Antecedere dupliciter dicitur causa, ordine uidelicet generationis, & ordine partium essentiæ effectus.

ctionem morbū esse dicit, crassos humores non esse morbum, sed causam. Interpretatur causam Anonymus, qua morbus fiebat, nempe Antecedentem, non qua Est: siquidem humorem, morbum ipsum dicit esse, & non causam, quoniam nulla sit permanentium, sed duntaxat FIENTIVM *causa. Quæro ex te Anonyme, num humoris substantia sit ad numerū eadem: qua fiebat morbus, & item qua nunc esse dicitur? Si numero idem est humor, & morbus aliud nihil est quàm humor ille, sequi necesse est ut quando substātia humoris antecessit morbum, ipse seipsum morbus antecesserit, quod dictu quidem absurdißimū est. Quòd si humor, non quatenus substantia est, sed quod ei accidit quidpiam, morbus est, necesse est ut concedas morbū non esse ipsum humorem, sed accidens ipsius quoddam. Et ut ratione futuri morbi, adeoq; motionis, accidit humori ut antecedens causa appelletur, ita eidem propter morbum cuius pars est, & non totus ipse morbus, accidet, ut causæ coniunctæ participet ratione, quā si Galenus etiā appellet* Antecedentē: *homonymôs utatur uocabulo, pro efficienter nimirum antecedenti, ut à nobis dictum suprà fuit.* An*tecedentem porrò etiā causam nominat in primo libro de Symptomatum differentijs, constituentem*

Falsa hypothesis Anonymi qua statuit permanentiū non esse causam.

Galenus utitur æquiuocē interdum uocabulo Antecedentis.

tuentem morbum causam, non quidem respectu morbi, sed respectu symptomatis, quia humor non semetipso & sua substantia, sed intercedente morbo, nempe obstructione, impediat actionē. Nō enim primò cum symptomate iuncta est causa, sed morbus, quare morbi coniuncta erit causa humor, sed idē symptomatis gratia dicetur Antecedere. Quia *ut definitione prior est morbus symptomate, ita causa coniuncta præcedit morbum, tametsi temporis gratia simul esse dicantur.* Obtendit *nobis* Aduersa*rius falsam definitionem* Antecedentis *causæ, qua fit & generatur morbus, qua fretus tanquam sacra (ut dicitur) anchora, paradoxum illud suum tuetur.* Nec *mirum est, eum qui ausit dicere morbum esse ipsam substātiam, eundem quoq; sic definire causam* Antecedentē *qua generetur morbus, ut inter eam & morbū, planè nulla causa alia poßit interuenire.* Ex *quo concludit Cōiunctā esse nullā, et humorē in obstructione si non sit causa, ex neceßitate esse ipsam obstructionē.* At Galenus *in libro de* Differen*tijs febrium, negat humorem obstruentem, esse ipsam obstructionem, ad hūc scribens modum,* μίαν οὖν ἔχοντος ἰδίαν ἐνέργειαν τοῦ τὸν ὄγκον κιν-ημένου σώματος, ἓν μὲν τὸ νόσημα ἔσται τὸ κατὰ τὴν ἔμφραξιν, αἰτία δὲ αὐτοῦ οὐκ ἔτι νόσημα ἐστι ἡ τοῦ τὸν ὄγκου

Alia hypothesis falsa, quæ nimirum est definitio Antecedentis proposita ab Anonymo.

ὑγιεῖν ἔχοντος σώματος διάθεσις. Vnum hoc est erroris Anonymi fundamentum, ex quo reliqui omnes, tanquam ex capite hydræ Sophistriæ (ut uerbo utar Platonis) pullulant. Atque illud est primū quod ponit ut notißimum, nempe permanentium rerum non esse causam: de quo tamen in hac controuersia unicè contenditur, nec intelligit se probare controuersiam suam, eo tanquam argumento, quod tamen argumentum nequaquā sit: sed propositum seu πρόβλημα, quod argumentis sit astruendū præcipuè aut refellendum. An hoc non est Andabatarum more pugnare? Quis unquam ad demonstrandum adhibuit tanquam principium, quod ipsum maximè demonstratum & probatum oportuit? Huic pronunciato similis est definitio causæ Antecedentis quam affert. Ea uerò est, ut sit causa morbi, inter quam & morbū nulla alia poßit interuenire, cùm sit per se causa immediata & proxima. Benè me hercle mihi cessit magisterium illud definiendi quod sibi iniussu Dialecticorum arrogat: quoniam Antecedentem quoq; causam mihi pro coniuncta obtrudit: & ut paulò antè substantiam, nempe causam, morbum ipsum dixit esse, ita nunc sua definitione quasi præstigijs quibusdam, causam Antecedentem permutauit in Coniunctā. Quid obsecro

Præcipuum erroris fundamentum quo Anonymus nititur.

Falsa definitio Anonymi reprehēditur.

Multū refert ut aliquid ritè

finiatur. Galenus lib. 2. de differ. pulsuũ.

obsecro est causa Coniuncta aliud, quàm quod loco, tempore, definitione ab effectu separari nequit? Hæ uerò nõ sunt aliæ causæ, quã quibus constituitur effectus primò, per se, immediatis, & proximè adiunctis, quibus cùm definias tu Antecedentẽ, pro Antecedente nobis definijsti Cõiunctã. His ergo fretus hypothesib. rationes & syllogismos tuos cõtexuisti, quibus fidem is habeat sanè, qui non recusat principijs tuarum demonstrationum credere, quarum tamen con clusa falsa esse quiuis intelligat, qui uel mediocriter artis Dialecticæ præcepta degustarit. Doctis fortasse, quæ diximus hactenus, possent satisfacere: ut plura in medium afferre non sit opus ad conuincendum aduersariũ: sed cùm sit humanitatis errantes reducere in uiam, conabor ire per singula, omnibusq; uestigijs latitantia sophismata insequi, atq; hydræ quidem illius capita omnia resecabo: ne si unum aut alterum amputatum non sit, periclitari rursus ueritatem cõtingat: quam nihil est certè quod magis obscuret, quàm fucus falsorum argumentorum in disputationibus. Ergo morbum non sic antecedit causa effectrix, ut ipsius per se sit, & proxima causa, ut uidetur Anonymo. Nam quod per se est, respectu alterius, id necessariũ est. Quare si per se causa sit Antecedẽs, morbũ

Antecedentẽ causam nõ esse per se & immediatam causam.

efficiens, necesse erit (hac existente causa) morbum ipsum aut esse, aut fieri, & causam efficiētem sui subsequi. At *liquet ex* Physicis, γενέσει *prioribus causis (quas ego genere* Antecedentis *causæ perstringo) neq; esse neq; fieri effectum ex necesitate.* Alioqui *enim causæ fatales omnes erunt, & pars altera* Medicæ *artis, nempe* προφυλακτικὴ *nequaquā usurpabitur, si cautioni non erit locus, siquidem per se (autore* Anonymo*) constituūtur morbi causis, quæ ipsos nimirum* Antecedunt. Quòd *si præcaueri possunt, morborum causæ illæ contingentes certè erunt, & secundum accidens, quod tamen non uidetur aduersario nostro.* Quasi *uerò causa quælibet respectu cuiusq; , per se causa dici debeat: & non quæuis suum proprium habeat effectum, ratione cuius per se & proxima dicatur esse: respectu uerò aliorū, mediata aut secundum accidens causa existat.* Suprà *ostendimus* Antecedentis *causæ effectum per se, esse motionem, id est, morbum fientem, seu quoad fiat.* Ergo *morbi, quoad est, secundum accidens causa erit, siquidem motū & generationem effectus* Causa *antecedens, per se: non autem essentiam effectus respicit.* Quomodo *enim* PER SE *causa erit essentiæ effectus, cum desinente ipsius energia, incipiat tandem effe-*

Causæ antecedentes respectu effectus, nō per se sed per accidens esse dicuntur.

Antecedentis causæ per se effectus est motus, per accidēs, habitus.

dem effectus esse, eadē uerò causa actu existente, non ESSE, sed fieri duntaxat necesse sit effectum? At quod PER SE est, necessariò iungitur cum eo cuius respectu dicitur per se: quod omnibus modis, PER SE, ab Aristotele expositis, est euidens. Itaq; ut FIENTIS per se causam morbi, Antecedentem hanc rectè quispiam dixerit: ita FACTI morbi, non nisi secundum accidens, dicetur causa. Quò respiciens Galenus: non nisi duas morbörū, quoad fiunt, causas esse dixit, quo in numero scilicet, nequit esse proximè cum morbo coniuncta causa, de qua quæritur & disputatur in præsentia, an ne essentiæ quidē (quoad est coniuncta) morborum pars interdum esse queat, cùm eorūdem quoad Antecedens causa, per se nulla esse poßit? Quare si quæ facti morbi causa est, ea ex neceßitate Coniuncta ipsius erit, & non Antecedens. Hactenus demonstratum est, morbi (quoad sit existens quiddam) causam per se non esse Antecedentem, sed Anonymus esse dicit, & nihilominus negat eam esse partē essentiæ morbi. Tametsi essentia morbi præsentia causæ ipsius cōstituatur, quoad ei per se & proximè adest: quæ ratio magis quadrat Continenti Stoicorū causæ, quàm Antecedenti Galeni. Nam Stoicis autoribus, causa Cōtinens est: quæ pars

Quod per se necessariò iungitur cum eo cuius respectu dicitur per se esse.

Anonymi definitio, qua definit causam Antecedentē, magis quadrat Cōtinenti Stoicorum.

quæ pars non sit essentiæ totius, sed extrinsecus accedens sit uinculũ quoddam, quo connectantur partes essentiæ, sic ut ex multis fiat unum. Quòd si causa Antecedens per se cõstituit effectum, & pars tamen essentiæ effectus non est, quid quæso aliud erit quàm Stoicorum Continens hæc fictitia, qua per se rerum essentias deuinctas & connexas inaniter illi fingunt? Hunc errorem Aristoteles libro 7. Metaphys. confutat, & inde profectum esse scribit, quòd uidelicet unitatis in rebus causam per se nullã intelligere potuerint nõnulli, quam tamen nos, quoad generãtur res, Efficientem seu Antecedentem appellamus, quatenus uerò sunt res, actum & potentiam pro causa unitatis aßignamus, & non externum quendam spiritum qui ex multis, nempe materia, & forma, faciat unum. Fingitur itaque continens hæc à Stoicis, ὅτι δυνάμεως καὶ ἐντελεχείας ζητοῦσι λόγον ἑνοποιόν, quos imitatur Anonymus, quoniam definitio hæc Antecedentis causæ quadrare potest etiã Cõtinenti Stoicorũ causæ. Antecedẽs igitur per se & proxima dicitur causa effectus, nempe morbi, aut quia pars est ipsius, qua ratione ὁμόγονον erit et συνεκτικὸν αἴτιον, siue coniuncta cum morbo. Aut si nõ est pars essentiæ, sed uinculum continens partes ipsius, accedens extrin

Vnde nata sit opinio causæ continentis Stoicorum.

Metaphys. 7.

Antecedens, prout eã definit Anonymus, aut est ὁμόγονον Aristotelis, aut συνεκτικὰ Stoicorum.

secus, causa per se erit effectuum, secundum Stoicos continens. Viderit ergo nunc aduersarius, ne dum in suo libello id unicè laborat, ut nullam esse probet continentem, hanc Stoicorum causam defendat, damnatam à Galeno, & ab omnib. eruditis philosophis explosam: quã tantùm abest ut nullam esse doceat, ut potius astruat eam in omnibus rebus, quarumcũq; sint Antecedentes causæ, reperiri. Inscitia Dialecticæ artis accidit sæpenumero, ut nolens ac nesciens quispiam probet & astruat, quæ refellenda tamen susceperat: idipsum accidisse etiam Anonymo ostendam, qui causam Antecedentem his explicuit uerbis:

Quorumcũq; est antecedẽs, eorundẽ quoque cõiuncta est causa secũdum Stoicos. At secundum rectè sentientes nõnullorũ duntaxat esse ctuum est coniuncta, non omnium.

Altera morbifica causa, Græcis προηγουμένη, Latinis præcedens, iunioribus Antecedens, non certè quod aliam causam morbo magis proximam (ut magna pars aduersariorũ existimat) sed quòd morbum nulla alia intercedente causa antecedat.

Fol. 22.

Galenus certè quãdocunq; causas morborũ duas esse dicit, non ad essentiam, sed ad generationem morborum respexit. Morborum igitur, quatenus generãtur, causæ sunt per se duæ, eædem morborum, quoad sunt, causæ non dicentur esse per se, neq; immediatæ, neq; proximæ. Nequit enim una eademq; causa per se esse & im-

& immediata rei quatenus Fit, *& quatenus* Est. *Quocirca perperàm interpretatur Galenum, qui non essentiæ morborum, sed generationis ipsorũ has per se causas esse dixit.* Post*ea hæc subijcit uerba:*

Antecedens causa pertinet per se ad res quatenus fiunt. Ergo quatenus sũt, earum per se nõ dicitur antecedens esse causa.

Vt hinc manifestum sit, Galenum præcedentem morbi causam uocare hanc, quæ in animalis corpore hæret atq; consistit, affectuiq; ipsi, qui functionem lædit, proxima, & (ut sic dicam) immediata, ita sanè ut inter hanc & morbũ nihil interueniat, existit. Quod *phlegmones exemplo sit manifestißimum.* Nam *inter sanguinem confluentem, qui causa præcedens est, & tumorem, quem ille excitauit, quiq; phlegmone seu morbus appellatur, nihil est quod interueniat.*

Galenus *commento primo libri secundi de natura humana, plethoran ostẽdit non esse continentem morbi causam, sed* Antecedẽtem*: quia si fuerit plethora, necesse non sit morbum esse.* Ergo *secundum* Anonymum*, nisi morbo proxima sit* Antecedens *& immediatè cum eo nexa, non erit* Antecedens*, quo refellitur dogma* Galeni *negantis, causam hanc esse, quod ad nihil inter ipsam & morbũ queat interuenire, cùm præsertim sit* Antecedens*, quando scilicet morbus nondum est.* Et *paulò post demonstrabimus*

Si causa antecedens per se causa morbi esset, tum immediatè plethora ingere-

Antecedentem tantisper durare, donec inter ipsam & morbū aliquid interueniat, desinatq; tum primùm esse, quando morbus incipit. Nam illud ipsum est morbum Antecedere, non simul esse cum morbo, quod Cōtinenti, non Antecedenti causæ quadrat. Ergo quandiu causa Antecedens est, morbus non est: sed fit. Quomodo igitur proxima erit affectui seu morbo, si morbo existente ipsa nequaquam sit? quandoquidem proximum esse, nihil poßit dici, nisi quod sit etiam, siquidem relata simul sunt, & simul etiam desinunt esse? Galeno profectò definitio hæc Antecedentis causæ non arridebit, non enim proximam sed remotam à morbo causam hanc uult intelligi. Ergo non nisi fientis morbi per se & immediata causa erit Antecedens, & cùm habitu terminetur motus, seu Alteratio, quemadmodum priuationem nemo proximam habitui, neq; causam per se ipsius esse dicit, ita nec motionem, quæ semper coniuncta est cum priuatione, nec Antecedentem etiam causam, à qua motus ille proficiscitur, proximam habitui dixerit quispiam esse. Quapropter non immediatè & per se esse cum morbo Antecedentem causam dicere debuit, sed eam immediatè potius desinere si sit morbus. Non ob id tamē perfectus morbus, si motu careat, essentiæ suæ causam

tur cum morbo, quod contra Galenum est.

Antecedentem non esse proximā morbi & per se causam.

sam interdum non habebit. Nec solùm Fit propter causam, πάθος morbi: uerùm ne Esse quidem nonnulli morbi possunt nullius interuentu causæ, quod absurdum tamen esse noster putat aduersarius, hac in re non Galenũ, sed Democritum imitans. Is rerum quatenus sunt, & non generantur, nullam arbitratur esse causam. Siquidem omne quod est, quatenus est, omnino fieri nequit, ac nec generari scilicet, nec interire potest. Quamobrem quod est (quatenus intelligitur esse) æternum sit oportet. At æternorum, ut principium nullum: ita ne causa quidem existit, quæ Democriti est sententia. Idem uidetur Anonymo, qui morborum quatenus sunt, causam nullam existimat esse. Nos uerò quorundam essentiæ quoq; causam esse dicimus. Democriti uerò & Anonymi opinione non modò quorũdam essentia tollitur è medio, uerùm etiam scientia & demonstratio negatur esse, quæ iam pridem explosa est sententia, nec digna que refellatur accuratius argumentis aut disputãdo. Respondebit Anonymus, motuum quibus generentur morbi, & symptomatum item quæ sequantur morbos, esse coniunctas causas. Sed permanentium, id est morborum, nullas esse dicit. Quæro: permanentiũ quare nullam essentiæ causam existimet, cùm

Aristo. libr. 1. de genera. animalium.

Anonymus dum dicit eorum quæ sunt & permanent nullã esse causam, Democritum imitatur, nõ Galenum.

permanentium quoq; symptomatum (quæ genere διαθέσεως complexus est Galenus) causas tamen coniunctas morbos esse dicat? Quid ni morborum etiam nonnullorum, quantumuis permaneāt, causas esse fateris, non quibus fiāt, sed quibus existant, & in disciplinis etiam demonstrētur? Vt enim nihil est quod ipsum sese moueat, sed omnem motum necesse est à quadam proficisci causa: sic nō omne quod EST, absolutam in subiecto, sed cum causa quadam coniunctam interdum essentiam habebit. Quæ licet in omnibus disciplinis notißima sint, tamen propter Anonymum prolixius de his disserendum in præsentia putaui, quo rectius nimirum de principijs iudicaret, quibus nituntur ueræ demonstrationes, quæ si nulla sint, ne conclusa quidem esse poterunt. Verùm suprà ostendimus, plurimorum effectuum rationes & definitiones causis, cum essentia ipsorū cōiunctis, explicari solere, quod ipsum Anonymus si animaduertisset quàm sit absurdū negare, nunquā profectò in animū induxisset, tantopere principem hanc causam, irridendis potius quàm confutādis argumentis, è medio profligare. Sed dabimus operam, ut opinio falsa magis explosa uerè & consentaneè, quàm ratio continentis causæ disputatione ipsius ad nihilum redacta uideatur

Permanentium etiā causas esse, ultro cōcedit Anonymus.

deatur

deatur eruditis: quorum unus & alter, ut Heraclitus dicere solebat, erũt mihi instar aliquot myriadũ, qui sine ratione ueritati ogganniũt. Primùm igitur negamus, inter morbum quemlibet & subiectum morbi, causam nullam interuenire. Vt phlegmone πάθος est, nempe calor & tumor contra naturam in carne, uel alia quapiam parte corporis tãquam subiecto inhærens. Sanguis uerò neutrũ est, quia nec subiectum, nec πάθος seu qualitas, sed causa est ut qualitas huiusmodi (nempe inflammatio) insit subiecto, quam causam in sua definitione complectitur phlegmone, & pars est phlegmones sanguis, non autem tota phlegmone, ut uidetur Anonymo, existit. Deinde negamus etiam Antecedentem causam, qua generatur phlegmone, per se causam & proximã phlegmones esse, quoniam causa ipsius proxima, non profluens, sed impactus sanguis est, quã aliàs coniunctam appellamus. Profluens uerò, & efficiens phlegmonen sanguis, causa per se generationis phlegmones est, non essentiæ phlegmones: quemadmodum nulla priuatio per se causa est essentiæ effectus, sed secundum accidens, ut docet Aristoteles in Physicis: ita motus etiã qui semper cum priuatione habitus est coniunctus, non nisi secundum accidens causa est

Sanguis in phlegmone causa est coniuncta diatheseos, nẽpe inflammationis & tumoris.

Motus & priuatio sũt principia rerũ per accidens.

essentiæ habitus seu effectus. Quòd si motum Antecedentis causæ consideramus ratione partium, in quas diuiduus est, tum profectò nulla pars ipsius reperietur proxima. Nam qualibet designata propior dari poterit, quoniam inter extremum MVTATVM *(quod est habitus rei) & quodlibet præcedens ipsum* Mutatum, *motio intercedit, ut* Antecedens *causa, nullius partis motus respectu, proxima queat dici habitui: seu extremo* Mutato. *Quocirca posita causa* Antecedente, *semper contingit effectum esse, nec demonstrari per hanc causam potest effectus, quemadmodum ex effectu posito, demonstramus ex necessitate ea quæ præfuerunt* γινέσ, *& effectus si sit, causam* Antecedentem *præfuisse oportet. Causa uerò hæc si fuerit, non est necesse effectũ esse, sed contingit esse. Quòd si ita est, quomodo per se & proxima, id est, necessaria effectus causa erit* Antecedens? *Hactenus demonstratum est, motum* Antecedentis *causæ, siue consideremus totum & uniuersum, siue ratione partium, per se causam effectus essentiæ non posse dici, quod ipsum præcipuum fundamentum est (ut dixi) erroris aduersarij.* Ergo *quod probandum erat, id tanquam concessum & uerum* Anonymus *usurpat, & dictatorem se, non disputatorem, probãdis propositis*

Si considere-tur totus motus Antecedẽtis causæ, tum per accidens est causa essentiæ effectus.

Si partes motus, tum nulla reperietur immediata effectui.

Antecedens non est per se causa effectus. Quia si sit, cõtingit, non necesse est effectum esse.

sitis exhibet. Tum uerò superioribus simile est erratum, quo censet, non nisi quæ moueantur habere causam Cōiunctam. Sic autem argutatur: Quicquid mouetur, habet causam coniunctam, id est, actu mouentem causam: quandoquidem autore Aristotele lib. 7. Physicorum, τὸ πρῶτον κινοῦν ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἅμα τῷ κινουμένῳ. ἅμα δὲ λέγω, διότι οὐδὲν αὐτῶν μεταξύ ἐστιν. Sed permanentia non mouentur, Ergo non habent causam coniunctā permanentia. Præmissa uera est utraq;, sed conclusio nulla, quia formula est ἀσυλλόγιστος. Illi sunt ferè præcipui paralogismi, quibus sibi & alijs conatur fucum facere. Quid multa? inquit, Quum rerum permanentium & constantium non sint causæ continentes, morbi autem sint res permanentes. Igitur causas continentes nullas habeant necesse est. μέγα λίαν τὸ αἴτημα, ut Aristotelis uerbo utar, exprobrātis Empedocli argumenti cuiusdam temeritatem: quando id quod maximè dubitatur, id sibi primùm credi postulat Anonymus. Ego uerò miror quib. oculis, aut qua fronte possit Anonymus legere uerba hæc Galeni, quæ nunc subscribam, & nihilominus abnegare causam in morbis permanentem & coniunctam. Sic Galenus scribit libro primo de Causis morborum, ὅταν δ' αὐτὴ μὲν ἡ διάθεσις ὑπέρ-

Asyllogistos in prima figura, si maior est uniuers. affir. & minor uniuer. negatiua.

γειαν βλάπτῃ πρώτως, τὸ δ' αἴτιον αὐτῆς μὴ βλάπτῃ, τὴν μὲν διάθεσιν, νόσημα, τὸ δ' ἐργαζόμενον αὐτὴν αἰτίαν ὀνομάζειν χρὴ νοσήματος. ὥσπερ ἐπὶ τῆς τῶν γλίσχρων ἐχου χυμῶν καὶ τῆς ἐμφράξεως. Quādo inquit diathesis primò lædit actionē, sed causa non lædit primò, diathesin appellamus morbū, qđ aūt facit eā, causam morbi appellare oportet, quemadmodū res cōparata est in lentis succis, & obstructione. Aliud ergo obstructio est, autore Galeno, & aliud humor. Nam humorem negat esse Diathesin, sed ipsum causam esse affirmat. Tam enim humor non est διάθεσις, quàm substantia non potest esse accidens. Quoad simul sunt loco & tempore comparat Galenus inter se obstructionem & humorem, ut intelligamus partem obstructionis unam, διάθεσιν appellari, alteram uerò causam. Nam si humor ipse sit obstructio per sese, tum ubicunq; erit, & quantuluscunq; in corpore, illic morbum esse oportebit: quod non est causas morborū declarare, sed fingere rationes quasdam, quibus astruatur ἀπάθεια. Ergo humori quia accidit ut fluat, ut augescat, idcirco antecedens erit morbi causa. Eidem quia accidit, ut propter ipsum obstruatur trāsitus alterius corporis, propterea idem obstructionis causa erit coniuncta. Quòd si obstructio nihil aliud sit

quàm

quàm humor ille (ut uidetur aduersario) nulla uspiam sine humore erit obstructio. Sed obstrui multa uidemus propter siccitatẽ, quamobrẽ humor aliud erit, et aliud obstructio. Trãsfert hæc omnia, quæ dicit hoc loco Galenus, ad causam antecedentẽ Anonymus, *quasi Galenus loquatur de obstructione, non quatenus sit, sed quatenus fiat. Respectu læsæ actiõis seu symptomatis simul ponit esse Galenus obstructionem & humorẽ. At humor, quoad est* Antecedẽs, *nõ est simul, sed antecedit obstructionẽ, & facta obstructione ratio ipsius desinit.* Ergo *humor is, qui simul est, causa erit* διαθέσεως *coniuncta, & immediata: qui cum diathesi iunctus, respectu symptomatis eiusdem, causa sed mediata appellatur.* Antecedens *causa immediatè continuatur cum morbo, sed non iunguntur, quia simul loco & tempore nequeunt esse, nec symptoma ullum respicit hãc causam (exceptis pathematis) ac desinentibus tandem* Antecedentibus, *morbi dicuntur simpliciter existere.* Pro *hac immediata morbi causa (quam nos simul cum diathesi esse dicimus) nobis substituit* Anonymus *Antecedentẽ, quæ simul non est cum morbo, sed immediata tantùm est propter cõtinuationem, qua iungitur motio cum extremo* FACTO *esse, nec simul est, sed desinit, quãdo cum habitu*

Antecedens cum morbo, gratia continui motus, dicitur immediate esse.

habitu, seu FACTO *esse permutatur. Quare uim nullam amplius habet causæ quod hoc modo est immediatum, nec per se, sed secundũ accidens dũtaxat cõstituit effectum, de quo abunde satis dictum suprà fuit. Restat ut autoritate Galeni probet aduersarius Antecedentem esse morborum immediatam & per se causam. Fatemur sanè morborum, quoad generentur, Antecedentem esse immediatam causam. Nam cum his simul sunt Antecedẽtes, cum factis non sunt simul, sed tempore ab his, & loco separantur. Plethoram dicit Galenus non immediatam esse morbi, id est continentem causam, quantum fatetur esse Antecedentem. Nam si sit immediata, simul ut ipsa erit, morbum quoq; esse oportebit, quod rationi repugnat Antecedentis causæ. Quibus primò & immediatè cõstituitur &* EST *morbus: sunt aliâs subiectũ &* διάθεσις *contra naturam, aliâs utrisq; interijcitur causa coniuncta. Qua primò & immediatè morbus generatur, causa est Antecedens, eadem: non primò & immediatè constituitur morbus, sed secundũ accidens. Quoniam motus, fientis habitus per se causa dicitur, sed existentis habitus, causa non est per se, quippe non nisi desinente motu habitus esse incipiunt. Proinde cùm inter causam primò mouentem, & id quod fit uel mo-*

uel mouetur, medium nullum poßit interueni-re: quæ immediata sic esse dicimus, non eo modo immediata dicuntur, quo sunt ἐφεξῆς ὄντα, sed quo immediata dicuntur, & sunt ἅμα ὄντα. Sic Aristoteles inter id quod primò seu actu mouet, & quod primò mouetur, nullũ interuenire medium docet, non quatenus sint ἐφεξῆς, sed quatenus ἅμα, id est, simul esse dicuntur, loco uidelicet & tempore non discreta. Sed Anonymus Antecedentem causam non ad motum, sed ad effectum referens: immediatam eam esse dicit, non eodem modo quo Aristoteles, sed ἐφεξῆς immediatam, quoad nimirum immediatè motionem Antecedentis causæ sequitur ἐφεξῆς habitus. Immediatũ hac ratione esse, non probat Antecedētem causam, per se causam essentiæ habitus esse, & cum hoc modo, priuatio quoque immediata sit habitui, priuatio ob id tum per se causa non est habitus. Distinguenda sunt hæc omnia perquàm accuratè, ne homonymia nobis imponat, quã in ualde simílib. uix quispiã euitare poßit. Quid ergo uetat quo minus permanēs quoq; res quædã causam habeat ἐμμένον, seu cōiunctã, cùm eius per se & immediata causa nullo modo poßit esse Antecedens? quam nobis semper obtrudit Anonymus, maximo errore definitionis istius causæ: quem errorem satis

Immediata quædã dicuntur Simul esse, quædã uerò deinceps.

rem satis superq́; à me hactenus confutatam arbitror. Ergo *cæci illi non sunt, ut uidetur Anonymo, qui Antecedentem negant esse immediatam: eo modo quo causa per se respectu proprij subiecti immediata est. Sed motus & habitus sub ratione, qua sunt ordine* ἐφεξῆς, *im mediata dicuntur. Quatenus autem unum permutatur altero, ut cum motu habitus, non nisi secũdum accidens unũ dicimus causam alterius existere: quoniã ut præteritũ cum futuro, sic efficiens cum eo quod factũ est, simul esse nequit. Causæ autẽ per se, simul sunt cum eo cuius sunt causæ.* Extra *essentiã fieri nequit, ut cõiuncta causa sit morborum, quocirca* Galeno *autore* Antecedens *coniuncta & per se causa morborum nequaquam erit.* Stoici *medici continentem quandam causam censuerunt esse, quæ extrinsecus contineret essentiam morborum. Galeno improbatur hæc causa, quæ cùm non sit pars essentiæ, nihilominus extrinsecus ipsam contineat.* Sed *idcirco non inficiatur causam* ὁμόγονον *& coniunctam, quæ pars sit essentiæ effectus, pertinentẽ ad definitionẽ seu demonstrationẽ formæ effectus, quæ una est et præcipua ex quatuor generib. causarũ. Itaq; separata hæc cùm non sit à causa, quæ dicitur species seu* Forma, *non potest utiq; præcedere eam ut* efficiens

Immediate sequitur habitus motus, quatenus unum respectu alterius est deinceps seu ἐφεξῆς.

Stoicorũ continens quæ.

efficiens et subiectum, sed simul est cum forma, ut si totam speciem compositam consideres, & non conferas inter se partes demonstrationis seu definitionis, Anonymo facile possit cõcedi, nullam morborum coniunctam esse causam. Aut si quæ alia posita fuerit, certum est eam nõ nisi Stoicã fore, cùm uidelicet nihil sit, quod extrinsecus partes essentiæ rerum conuertat. Nihilominus tamẽ Galenus, in fientib. morbis, externam causam, nempe Antecedentem, se consuesse interdum appellare continentẽ morborum etiã fatetur, cùm alioqui per se nequaquam sit continens, ut Stoicis uidebatur medicis, qui plethoras, inanitates, & similes affectiones, morborum continentes appellabant, cùm absolutè sint duntaxat Antecedentes, ex hypothesi autem & per accidens, nempe respectu scheticorum morborum, sint interdum coniuncti. Testatur id Galenus in libro contra Iulianum: se non refugere scilicet, quo minus Antecedentem quoq; continentem appellet quispiam: nempe in morbis habentibus ὑπόθεσιν πληθωρικὴν, ὧν εἴτις κενώσει τὸ πλῆθος, αὐτίκα τὸ μέρος ἐπανέρχεται εἰς τὸ κατὰ φύσιν. Veruntamen id nõ more Stoicorũ Galenus intelligi uoluit, cõtra quos disputat: sed ne morosius quàm rectius à uocabulis abstinere, quæ ueritati rerum nihil obessent

Causa coniuncta simul est cum forma quia pars est definitionis formæ.

Secundũ Galenum ex hypothesi, sunt & dicuntur etiam Antecedentes causæ coniunctæ.

obessent, uideretur. Si sequamur aduersarij decreta, omnia nobis apparebunt confusissima. Tantum enim abest ut Galenus συνεκτικὸν αἴτιον in permanētibus esse perneget, ut nullum æquè genus causæ considerandum præcipiat, quippe cùm illud nequaquā extra essentiam rerum reperiatur. Quæso ubinam Galenus dicit, duntaxat motionum esse causam coniunctam? nónne spumæ etiam dicit esse? nónne symptomatum etiam permanentium, sunt Coniunctæ causæ? Num quietis Terræ in medio uniuersi, causa alia est continens quàm grauitas ipsius? Eorum quæ sunt & non fiunt, plurimorū nos cum Galeno causas coniunctas agnoscimus. Anonymus cum Democrito, tantùm eorum quæ fiunt & mouentur, causas esse somniat. Sed de his dictū suprà, redolent hæc tamen quæ contrà dicuntur, non mediocrem ignorantiam Analyticæ doctrinæ, quàm facilius sit irridere philosophastris nostri temporis, quàm eius præcepta adhibere ad disputationes: quæ non potius contumelijs & prætorijs quibusdam edictis, quàm ingenua & philosophica eruditione tractari atq; explicari debebāt. Doctiores causam Antecedentem respectu morbi definiunt δυνάμει, seu potentia, sed coniunctam: respectu eiusdem, definiunt actu. Antecedentem enim esse aiunt

Non tantùm motionis, sed etiam essentię causam coniunctā secundum Galenū.

Antecedens rectè definitur.

aiunt quæ possit esse morbus, non quæ sit, sed coniuncta, quæ sit morbus, non autem quæ fiat. Noster ille Aristarchus distinctionem hãc uituperat, & Antecedentem cum morbo, quatenus morbus sit actu, esse coniunctam ostendit, id est, morbum quatenus est, non quatenus fiat, habere contendit Antecedentem. Ita uero metuit, ne inter Antecedentem & effectũ, nempe morbum, ratione actus coniuncta quædam sese insinuet causa. In multis sic differt potentia ab actu, ut ne subiecti quidem gratia potentia possit actu permutari, ut esse quorundã nihil aliud sit, quàm posse esse. Esse Infiniti in Quantitate nihil aliud est, quàm posse diuidi, aut posse aggregari, non autem esse diuisum, aut esse aggregatum. Motu item & priuatione, non esse aliquid, sed posse esse dicimus. Quòd si motu Antecedentis causæ, aut præsentia morbus est, & non fit, quando morbus, scilicet est, necesse erit causam Antecedentem esse: quandoquidem ratione actus morbum Antecedat, eiusq; causa dicatur esse, quia SIT, non quia FIAT. Ac rursus, si eius per se quoq; sit Antecedens causa, quid aliud quæso erit Antecedẽs, quàm cùm morbi actu ex necessitate coniuncta causa? Sed hæc ipsa nihil aliud est, quàm Stoicorum Continens, quam dum argumentis maximè demo-

δυνάμει effectus, ut cõiuncta energeia effectus.

Inter potentiã & actũ magna est differentia.

Aduersarius ex Antecedente rationibus suis efficit cōtinentem Stoicorum.

liri conatur aduersarius, unus omnium maximè eam astruit, quod sole (quem ipse semper testatur) meridiano clarius est hactenus. Eat igitur & palinodiam canat: ac non à cæcis, sed à bene oculatis dictum testetur, non actus, sed potentiæ ratione Antecedentem pro causa morborum numerandam: cōiunctam uerò esse, quæ non ad potentiam, sed ad actum pertineat morbi. Mouens actu, cum eo quod mouetur, actu est coniunctum. Id uerò quod est motione effectum, nempe habitus, actu suo separatum quiddam est: & seipso, non adminiculo causæ Antecedentis subsistit. Si quam igitur causam habebit morbus, quoad est Actu, ea nō erit Antecedens, sed coniuncta, qualis est nimirum putridus uapor, respectu putridæ febris.

Hanc Galenus causam ποιοῦντα (ego ποιοῦσαν scripsissem) hoc est efficientem, & fouentem morbū, perpetuò προηγουμένην, non autem συνεκτικὴν nominat, autore Anonymo.

Galenus coniunctas interdū uocat Antecedentes, ὁμωνύμως, ut suprà.

Fateor sanè Galenum proximas morborum & cōiunctas subinde appellare Antecedentes, tametsi cum actu morborum sint consociatæ: uerùm ὁμωνύμως aliquando utitur hoc uocabulo, quemadmodum etiam causæ, & πάθους, ac alijs quibusdam uoculis, quæ nihilominus pro rerum significatarū ratione eruditis sunt distinguendæ.

guenda. Ergo ſuligo putrida, qua incenditur febris, & humor in obſtructione, erunt efficienter, non autem ſimpliciter Antecedentes *cauſæ. Nam ſimpliciter* Antecedens, *uel ipſo autore Galeno, præcedit: non autē ſimul cum morbo eſſe poteſt. Cæterùm abſtinuit Galenus à uocabulo coniunctæ cauſæ, cùm de proximis cauſis morborum diſputaret: ueritus nimirum, ne* Antecedens *etiam pro coniuncta haberetur: ſiquidem rei, cui accidit coniunctæ eſſe cauſæ, eidem accidat etiam* Antecedenti *eſſe cauſæ, quum fallacia accidentis facilè quiſpiam in errorem inducatur, ut quæ aliquo modo ſunt unum, pro ſimpliciter uno numerentur: ne ſcilicet antecedēs et cōiuncta, una putarentur et eadē, quas ſubinde* Stoici *medici maximo errore confundebant. Sed cauſa quæ non poteſt antecedere ſuum effectum, ut morbus reſpectu ſymptomatis, ea nunquam antecedens, ſed ſemper continens appellari conſueuit à* Galeno. Antecedenti *uerò, quia accidit aliquando ut ſit coniuncta, homonymia in cauſa eſt, ut uideatur* Galenus *in morbis nullam coniunctam ponere: quam poſuit tamē, dum humorem non ipſam obſtructionem, ſed cauſam ipſius eſſe dixit: et putridum uaporem, non ipſam febrim, ſed cauſam febris eſſe pronunciauit.* Ve

Quare Galenus abſtinuerit in morbis explicādis uocabulo continentis cauſę.

Galenus ſępe uocabulo antecedētis cauſæ, coniunctā expreſsit.

rùm has non simpliciter Antecedentes, sed efficienter antecedentes interpretari debemus. Hæc si considerasset Anonymus, *coniunctam in morbis causam* Galenum *negare profectò nō dixisset, quo fit ut exitum nullum reperire suarū rationum & argumentorum poßit.* Mitto nunc *conuitia hominis, quibus inuehitur in* Auicennam, *quum putridum uaporem causam febris putridæ ait esse.* Nam *si reprehendere disputare esset, facilimè & sine controuersia uinceret omnes* Anonymus. *Postea contra* Valleriolam *disputans, qui sentit idem quod* Auicenna *&* Galenus *de causa febris putridæ, negat acceßionem seu paroxysmum morbum esse, sed pro* Pathemate *numerat, quia uidelicet cum motu sit iunctus paroxysmus, & non permanens quiddam.* Si quis Pathematis *consideret definitionem, putridæ febris paroxysmus nequaquam erit* Pathema. Q*uoniam motus paroxysmi putridæ non est talis, ut ratione ipsius, ex adumbrato quodammodo & leuiter impresso affectu, fiat confirmatus et permanens, sed ipse per se affectus est & morbus, cui tales alterationes ratiōe paroxysmi insunt, nec alicui facto et per manēti morbo opponitur, ut pathema solet opponi.* Q*uòd si paroxysmi qui sunt in putrida, partes non sunt morbi, sed pathematis, dic quæso, qua-*

Defensio Valleriolæ.

Anonymus paroxysmum dicit esse pathema & nō morbum.

Paroxysmum non esse pathema

ſo, quánam ratione in genere morborum contineatur febris putrida? Quãquam nuſquam reperitur Galenus febrim hanc appellaſſe pathema, ſed ubiq; morbum eam nominat. Nec moueor alterationibus his, ut pathema potius quàm morbum appellem. Nam ſi alterationibus tantùm finiantur pathemata, tum ferè nullus erit morbus, cùm propémodum omnes initia ſtatus, & incrementa habeant, quæ in morbis diſtingui ſine alterationibus nequeunt. Febris itaq; putrida cùm ſit morbus, & res permanens, cauſamq; eſſentia ipſius habeat, neceſſe erit, ut hanc cõtinentem eſſe fateatur Anonymus, ſiquidem ſuis hypotheſibus & προλεγομένοις fidem derogare nolit. Idem mox ſequente argumento, quod præcedente affirmarat, inficiatur. Prius enim dixerat, in putridis febribus cauſa ſublata, nempe putredine exhalante, ſimul tolli quoq; febrim ipſam. Sic autẽ ſcribit:

Putredinis fuligo cauſa eſt continens putridæ.

> Quid mirum ſi ſoluto uacuatoq; humore illo & ipſa unà confeſtim ſoluatur febris?

Pòſt paulò ſic ſcribit:

> An non luce meridiana clarius ex his Galeni uerbis patet, febrim etiam quæ non tota facta ſit, & cuius cauſa etiamnum agit, cauſa continente carere?

Affert autem eo loco teſtimonium Galeni de fe

bre putrida: cuius causa, nempe putredine sublata (sic enim interpretatur Anonymus) nihilominus intemperies calida remaneat, quæ refrigerationem duntaxat desideret. Quòd si morbus est permanens: febris hæc, quomodo nihilominus erit πάθημα, cùm pathema (autore Anonymo) morbus non sit? Ex quo euidens est, falsa non modò repugnare ueris, sed ipsa quoq; inter se dißidere falsa: nec minus inter se quisquã cohærere, quàm quæ falsis hypothesibus sunt extructa. Nihilominus illi disputatores sophistici, tanquam sepia quædam occultant sese atramento paralogismorum, eisq; ut latere poßint, plurimũ opitulantur uerisimilitudo quædam, καὶ μακρὸς σιμωνίδου λόγος, ut cùm nihil dicant, nihilominus dicere aliquid uideantur. Deinde
Folio 71. argumento proximè sequenti, quod affert Valleriola ex libro Galeni de causis procatarcticis contra Erasistratios, non satisfacit Anonymus Valleriolæ. Siquidem certum est, eo in loco Galenum fateri & concedere Erasistrato proximam & coniunctam morborum causam, sed uituperare nihilominus Erasistratios, qui solam hanc respiciant. Antecedentis autem nullam rationem habeant, quæ & ipsa medico etiã
Dioscori. lib. 6. cap. 34. sit consideranda. Alioqui futurum, ut quiuis Erasistratius poßit parricidium Orestis excusa-

re: sed fore neminẽ, qui tali causarũ hypothesi possit accusare. Nam si nulla sit προκαταρκτικὴ *causa, aut unã fore dũtaxat, nẽpe proximã, aut infinitas. Si unica sit parricidij causa, nẽpe proxima (quæ nimirũ est profusio sanguinis ex uenis) si sola hæc erit causa, Orestes nimirũ causa non erit, quoniã idẽ nõ sunt profusio cruoris et Orestes. Iam si infinitè persequaris causas quæ antecesserũt, ipsam suæ cædis causam Clytẽnestrã oportebit dicere. Per accidẽs enim causarũ ordo ad Clytemnestrã retexetur. Ensem mouit manus, sed manum Orestes, cuius mater causa fuit, q̃a progenuit. Quæ cùm sint absurda, neq; unã tantùm, nempe proximã, neq; antecedẽtes infinitas, sed procatarcticas et Antecedẽtes certas & finitas considerare in causis debemus: ut liquet hoc argumento, quo contra Erasistratios utitur Galenus, probans morborum per se effectrices quoq; esse procatarcticas. Tumores qui pendent & nectuntur ex Antecedente plenitudine humorum, quomodo uacuatis ipsis tumores quoq; euanescant, & simul desinant, pro eo (ut contra Iulianum disputanti Galeno uidetur) non satis explicat Valleriola: idipsum uerò tanquã minus consentaneũ, omnino nega re uidetur Anonymus. Quasi uerò tumor non discutiatur interdum causa Antecedente uacua*

Erasistratus agnoscit tantum causam coniunctã, reliquas non respicit.

Fol. 83.

ta, qui suapte natura aliquando, non uacuatis etiam corporibus, dispareat, ualidioribus particulis materiam introrsum propellentibus. De quo genere euanescentium tumorum loquitur Hippocrates, ut in Prognosticis ad hunc modũ scribens: ἢν ἀφανίζωνται, καὶ παλινδρομέωσι ἀποστάσιες. Et illic in Commento Galenus, & præterea in commento primo libri primi Prorhet. ὅσα φύματα καὶ ἐξανθήματα παλινδρομῇ, χαλεπώτατα. Quòd si regurgitant humores non purgato corpore, quanto magis uacuato retrocedent humores, quibus apostemata fuerint excitata? Quid quod λειχῆνας etiam incipientes commẽt. 16. primi Prorhet. purgatione uitiosi humoris statim desinere testatur, dum uidelicet non sint confirmatæ. Postea sequitur locus ille Galeni ex libro primo de Causis pulsuum, quo tribuit principatũ Galenus continenti causæ, quam præcipuè in rebus omnibus considerandam præcipit. Hanc causam duntaxat respectu effectuum describi (qui sint motus quidam) Anonymus cum Valleriola falsò censent, quasi permanẽtium causam coniunctam non respexerit hoc loco Galenus: quod mihi non uidetur esse consentaneum. Etenim considerandam illam non modò in pulsibus præcipit, sed etiam in quibusuis effectibus, & rebus alijs, quas

Sublata antecedente causa, aliquando etiam simul effectus tolli.

Galenus lib. 1. de causis pulsuum, ab initio.

quas demonstrari suis causis sit necesse, quum per Antecedentes scilicet nullus demonstrari possit effectus: ut ex Posterioribus liquet Analyticis, & de his quidem dictum fuit in praecedentibus. Quamobrem perperàm interpretantur Galenum, quoniã συνεκτικὸν αἴτιον *non adstringit ad causas motus duntaxat, sed sine exceptione iubet eam considerare ubicunq; sit in omnibus. Quae sint illa omnia, in quibus coniuncta sit causa, demonstratum est superius: & alio modo demonstratum, quàm quisquam hactenus ista explicuerit, quem ego modum, fundamentum huius disputationis perplexae esse arbitror. Multo absurdius sententiam hanc Galeni Curtius est interpretatus, qui continentis causae rationem pertinere tantùm ad motus naturales censet, & in his duntaxat omnibus contemplandam hãc esse praecepisse Galenum. Sed stultum est curare, quid quisq; sentiat aut dicat. Idcirco omnibus omnium dictis respondendo occurrere nolo. Infinitũ enim esset quorumuis persequi naenias, re & ueritate huius disputationis satis percepta. Accedo nunc ad locum illum, quo Valleriola probare conatur, aeruginem, quam uomuerit adolescens, de quo scriptum sit in Galeno Cõment. 1. Sectio. 5. Apho. fuisse causam continentem. Quia simul ut re-*

Absurda interpretatio Galeni.

Alius locus Galeni.

iecta sit uomitu ærugo, mox conualuisse adolescentem. At fieri id nequibat, nisi sublata causa, morbus etiam desiisset. Morbus fuit, soluta unitas, item febris. Ambæ fuerunt excitatæ acri & calido humore, obsidente & occupante os uentriculi. Affectus illi fuerunt in ore uentriculi, nempe erosio, & multa caliditas. Postea symptomaticè secuta sunt reliqua, spasmus scilicet & febris. Respondet Anonymus, spasmum & febrim symptomata fuisse. Deinde fatetur continui solutionem, & ardorem, tanquã morbos, causam fuisse horum symptomatum. Tertiò, causam istorum affectuum fuisse humorem æruginosum. Quare concludat necesse est, æruginem fuisse causam continentem horum morborum (quod minimè tamen uult) nempe solutæ unitatis & caloris. Respondet, fuisse continentem causam pathematis, æruginosum humorem, doloris uidelicet seu mordicationis sensus: non autem solutæ unitatis, quæ remanserit etiam excreto per uomitum æruginoso humore. Fatetur ergo morbum esse solutionem hanc unitatis, sed negat eius fuisse causam continentem, quia non simul desierit sublata causa. Nos uerò simul desiisse affectum & causam, non tantùm symptomata, nũc demonstrabimus. Ipso Anonymo concedente, morbus omnino

Fol. 105.

Ponit hoc loco Anonymus causam & non morbum effectricem symptomatum, quod est contra Galenum.

omnino causa est continens symptomatum, & causa etiam morbi ipsa per se, licet coniunctissima, tamen symptomata absq; interuentu morbi non creat. Qua *fronte igitur audet* Anonymus *dicere, cum remotione æruginis & uomitus desiisse quidẽ symptoma, morbo nihilominus, nempe soluta unitate, permanente: quum idem perpetuò clamet,* Morbum *causam esse continentem symptomatum?* Quare *sublatis illis, morbum quoq; desiisse necesse est.* In *huius igitur adolescẽtis affectu, simul hæc tria desierint oportet.* Nam *si morbus relictus fuisset, soluta scilicet unitas proprio symptomate nequaquã caruisset, cùm sensus doloris non acrimoniam humorum per se, sed solutionem unitatis oris uentriculi sit subsecuta.* Tam *sibi non constat* Anonymus, *ut hoc loco morbum symptomatis etiam causam coniunctam neget, ne sit ei necessarium causam continentem morbi fateri.* Hanc *inconstãtiam si deprehendisset in alio quopiã,* Deum *immortalem quàm exagitasset eam tragicè: quid non exprobrasset? quam nos indicatam ei duntaxat uolumus, non cõtumeliosè obiectã, ut deinceps quæ uera sunt, nobiscũ defendat, & nõ tam pertinaciter suo insistat errori, quem nulla ratione hactenus potest defendere, quantumuis futilibus argumentis tergiuersari*

& fucum

& fucum facere conetur indoctioribus. Nos laborasse adolescentẽ illum dicimus morbo fiente, nempe pathemate quodam, quod ipsum interpretamur, affectam solutionem unitatis in ore uentriculi non perfectam, ac sublata causa simul ipsum quoq; cum symptomatib. desijsse. Anonymus *pathema fuisse non concedet, propterea quòd ipsum carere symptomate arbitratur. Solum enim morbum, nempe permanentẽ affectũ, symptoma habere censet.* Duas *enim species fientiũ morborum duntaxat describit.* Vnam, *qua nondum existens generat, & nibil habet facti morbi, quam subinde nominat pathema.* Alteram, *cuius pars facta sit quædam, deinde per motum augescens fiat maior.* Eius *sublata causa, negat simul etiam, quod factum sit, tolli.* At Galenus, *præter has duas species, numerat etiam in fientibus affectibus habentem grauißima symptomata, cuius causa sublata, simul quoq; morbus tenuiter impressus, unà cum suis symptomatibus euanescat: qualium morborum aliâs exempla posuimus, huiusq; speciei affectus præsens, adolescentis paulò antè commemorati, fuit.* Deinceps *bonum et eruditũ* Valleriolam *reprehendit* Anonymus, *quia sanguinem in phlegmone dixerit causam, & non ipsam phlegmonẽ.* Quis *nescit* Anonyme, *αἰτίαν, seu*

Πάθημα negat Anonymus habere symptoma.

Fientis morbi triplex ratio usurpatur à Galeno.

ειν, seu πάθ@ quodam esse phlegmonen, cuius subiectum sit corpus sanguineũ: sanguinẽ autẽ substantiã quandã esse & partem phlegmones, nõ autẽ ipsam totam? Quis tam ignarus Dialẽcticæ, qui planè idem dicat substantiam & accidẽs, partem et totum? Tantũ abest profectò, ut sanguis sit ipsa phlegmone, ut eius ne subiectũ quidem esse possit: quandoquidem nõ sanguis, sed sanguine præditum corpus subijciatur tumori, qui phlegmone appellatur. Itaq; si neque forma phlegmones sit ipse sanguis, neq; etiam eius subiectum primum, ex necessitate sequitur, ut causa sit, quã (ut liquet è superiorib. dictis) necesse est continentem esse. Quinetiã Galenus in libro de Optima secta, contra Methodicos differens, quàm accuratè docet, non affectus, sed causas affectuũ, remedia indicare. Vt uerbi gratia, phlegmones causam, nempe sanguinem in particula impactum, indicare sui ablationẽ, seu remotionem per remedia, non autem πάθ@ ipsum hac causa subsistens. Atqui sanguis ille antecedens causa non est, sed coniuncta cum diathesi inflammationis. Idem sentiendum, inquit, in curatione putridarum febrium. Quod ipsum quoq; testatur libro 5. κατὰ τόπους, quando humorem impactum in angina non phlegmonen, sed causam coniunctam phlegmones appel-

Sanguis impactus est pars phlegmones, non ipsa.

appellat, ad hunc scribens modum, ὅταν δὲ δια-
φορῆσαι χρὴ τὸ σφηνωθὲν τοῦ τὴν φλεγμονὴν ἐργα-
σαμένου χυμοῦ. Id est, quando oportet humorem, impactum & constituentem ipsam phlegmonen, discutere. Apparet ergo, mentē Galeni nō satis assequi hominem illum, qui sanguinem nihil aliud quàm phlegmonen ipsam esse pronunciat. Tantum effecit Anonymus suis absurdis hypothesibus, ut necesse ei fuerit genus morbi, nempe διάθεσιν, permutare in substantiam: sic mordicus θέσιν ἑαυτοῦ φυλάττει, ut ordines summorum generum perturbare malit, & principia rationum & disputationum omnium conuellere & negare, quàm uel latū (ut dicitur) unguem à concepto semel errore discedere. An non palàm Anonyme, in libro περὶ τῶν ἐν νόσοις καιρῶν, Galenus affirmat, morbos non esse corpora, sed accidentia? Sed tibi nouo Galeno non uidetur idem: qui tamen ueterem Galenum, etiam ultra aras, putas non deferendum. Verum ergo est, quod Aristoteles noster (quem ego maximi, tu pro tua sapientia minimi facis) alicubi de falsis disputationum principijs dixit: τὸ μικρὸν παραβῆναι τῆς ἀληθείας ἀφισταμένοις, γίνεται πόῤῥω μυριοπλάσιον. Equidem ignoscendum tibi erat propositum absurdum defendenti, nisi subinde pugnantia inter se scriberes, & ni Galeni sen-

ni sententias pro te citares, quæ maximè tamen contra teipsum faciunt. Quando Galenum testem citat, cuius testimonio docere uult, sanguinem esse ipsam phlegmonem: eius, si quis ritè uerba perpendat, non cum ipso, sed contra ipsum facere testimonium illud comperiet. Sic scribit Galenus: ὅταν εἰς ἄλλό τι τὸ αἷμα κατασκήψῃ μόριον, ὄγκον ἐν τούτῳ παρὰ φύσιν ἐργάζεται. *Facit, inquit, sanguis tumorem calidum & durum. Si sanguis esset phlegmone ipsa, tum non faceret tumorem. Nihil enim seipsum potest facere. Ex his omnibus perspicitur, sanguinem, cùm non sit ipsa phlegmone, fore scilicet eius causam, & quidem coniunctam: quod contra Anonymum demonstrandum fuit. Eadem est interpretatio sequentium testimoniorum, quæ nobis astipulantur, & Anonymi sententiam falsam & ridiculam esse declarant: ea ne sim longior, persequi nolo. Simili errore hallucinans paulò pòst dicit, impactos humores esse ipsam obstructionem. Quòd si differunt, & obstructio sit effectus et* πάθος *quoddã, benè intelligit Anonymus futurũ, ut humor obstruens sit causa, & ea quidem cum effectu, nempe obstructione coniuncta. Obsecro, quis unquam obstructionem, id est* πάθος *corporis transmittentis aliquid, dixit esse idipsum quo crearetur? Nam si humor*

Impacti humores, non sunt ipsa obstructio.

si humor obstruens & obstructio sunt omnino idem (quodam enim modo non negamus esse idem, nempe subiecto, in quo sunt eodem) sequi oportebit, ut quemadmodum humor facit obstructionem, ita obstructio semetipsam faciat, id est, ipsum sese generet quidpiam, quo nihil ne fingi quidem potest absurdius. Non solùm igitur noua Dialectica, uerùm etiam noua natura nobis erit opus, si quæ scribuntur ab Anonymo pro consentaneis habeantur, & pro ueris. Proinde ut obstructio remoueatur, non est remouēda obstructio. Ridiculū enim sit, si præcipiat hoc Galenus: sed amoliendus humor, qui causa coniuncta est obstructionis. Siquidem ipsa per se obstructio non dissecatur, nō extergitur, non extenuatur, quoniã hæc crassi humoris sunt accidentia. Obstructio autem corpus non est, sed πάθος quoddã, quod ipsum per se loco submoueri nequit. Diximus etiam suprà, secundum Galenum, in huiusmodi affectibus adhiberi remedia causæ principaliter, non autem ipsi morbo, qua sublata, morbus quoq; desinat, ut morbo abolito uidemus obliterari symptomata. Audiamus epilogū aduersarij, quem suo triumpho post argumenta hæc accinit:

Vident hîc igitur Aduersarij, inquit, quàm turpiter

turpiter impingant, dum obstructionem de Galeni sententia, qualitatem esse dicunt, cùm omnibus constet qualitatem, alterantia, nõ detergentia, ut obstructionem, requirere.

Subinde quàm intelligens Philosophiæ & Dialecticæ sit, deprehenditur: quum uidelicet suam sententiam rationibus & testimonijs non consentaneis tueri uult. Morbus si qualitas est, alterantia requirit, & non detergentia. Sed obstructio detergentia exigit, non autem alterantia: quàobrem morbus hic qualitas nõ erit, sed substantia, adeoq; obstructio nihil aliud quàm crassus erit humor. Si peritus philosophiæ esset Anonymus, facile cum ipso transigerẽ: ac primùm dicerẽ, morbũ non esse ex numero qualitatum illarũ, quarũ causa per se & primò corpus dicitur alterari. Has tertia specie qualitatis complexus est Aristoteles, & patibiles nominat, quarum causa corpora dicantur subiecta alterationis motioni. Sed idem in septimo Physicôn demonstrat, per se & primò secundũ habitus (ut secundum sanitatem & morbum) nihil moueri: quare, ne alterari quidem. Quocirca non sequitur, si morbus omnis est qualitas, ergo secundum quemlibet morbum corpus alterabitur. Quoniam non secundum quamlibet qualitatem corpus est alterabile. Nam secundũ

Morbus nõ est qualitas pãtibilis, id est, alterabilis.

Corpus nõ est alterabilẽ

secũdum sanitatem aut morbum.

habitus, item secundùm figuras, corpora per se non sunt alterabilia. Habitus enim, *& figuræ sunt fines & termini motionum, acquisitæ nimirum per motum perfectiones quædam, quibus res sunt, non autem per se fieri & generari dicuntur.* Non ergo ipse *per se morbus aliquis alteratur, sed corpus propter patibilem qualitatem tantisper contrariò alteratur, usque dum, in extremo huius alterationis, pro morbo (qui est habitus) reponatur sanitas, contrarius morbo habitus.* Alioqui *si talis quædã sanitas nihil aliud sit, quàm caliditas ipsa (uerbi gratia) quàm primùm caliditas hæc alterari cœperit, ut aliqua ex parte frigoris, ita quoq; morbi particeps erit: quod ipsum quid aliud est, quàm* ἀπάθειαν *asserere, & negare habitum?* Quod *facit in præsentia* Anonymus, *quando corpus per se, cuiusdam morbi gratia, censet alterationi obnoxium.* Ergo *propter nullum morbum corpus per se erit alterabile: plusq; tribuo nostro nũc me herclè, quàm postulet, aduersario: sed ob id non sequitur tamen, ut morbus aliquis sit substantia.* Nam *omnes ego dico contineri prima specie qualitatis, quæ comprehendit* ἕξιν *&* διάθεσιν. Ex *quo genere, non nisi subdolis & sophisticis rationibus morbum in alia quædam genera, tanquam in colonias quasdã possit*

Argumentum quo ostẽditur morbum non esse qualitatẽ alterabilem.

Omnes morbi sunt habitus uel diatheses, nempe sub prima specie qualitatis.

sit traducere quispiã. Etenim habitus morborũ & acquiruntur & deponuntur motibus earum formarũ, secundũ quas motum per se rebus inesse probat Aristoteles in quinto lib. ἀκροαμάτων. Vt uerbi gratia, in morbis similaribus fiũt acquisitiones & abolitiones morborũ seu habituũ, propter qualitates patibiles. Morbi instrumentales, propter incrementum, aut decrementum magnitudinis. Alij quidam propter materiam motã in loco, unde oboriuntur morbi in numero, in figura, in conformatione. Ob id ipsum tamẽ morbus neq; in substãtia est, neq; in tertia specie qualitatis, neq; in prædicamento quantitatis, neque in genere Vbi, sed omnes sunt διαθέσεις, & in prima specie (ut dictũ est) qualitatis, collocantur: quod ipsum inferius etiam demonstrabo. Interim admoneo, ne quis miretur, tam uariorum generum uoculis definiri morbos: ut nihilominus omnes sint unius generis species, quantumuis partes definitionis redolere uideantur diuersorum generum res & uocabula. Nam fieri id posse & solere, ostendimus in Commentarijs nostris in sextum Topicorum Aristotelis, quæ repetere in præsentia non est opus, ne plura sint πάρεργα quàm ἔργα, in hac disputatione proposita. Simile huic argumentum est quod sequitur:

Curatio debetur morbo. Quòd si obstructio non sit ipse humor obstruens, iam nòn ad affectum, sed ad causam transferetur curatio: quod Galeni decretis non est consentaneum.

Suprà quidem ostẽsum est, quo pacto curationem inter dũ Galenus adscribat morbis, propter causas, quibus sublatis, ipsi quoq; desinant morbi. Fatemur, ad ipsos per se morbos adhiberi curationes, quibus profligãtur, queẽadmodũ ad causas προφυλακτικὴν, *ne scilicet fiant. Sed causæ illæ coniunctæ sunt morbis, quibus sublatis essentia tollitur morbi, quoniã (ut diximus) sunt pars totius essentiæ. Proinde pars nulla essentiæ est: qua perempta & sublata, non sit necesse totam etiã perimi & aboleri: quãdoquidem, autore Aristotele, sit quælibet essentia ut numerus, quæ ubicunq; est, aut tota, aut nulla est. Quocirca ut parte abolita nempe unitate, tota species numeri perit per se & simpliciter, sic parte essentiæ morbi, nempe causa abolita, tota species morbi simpliciter desinit: ut hoc in genere nihil referat, siue dixerit quispiam, primò totum morbum curatione tolli, siue partem & causam ipsius primò profligari statuat: quæ ratio ualet etiam in comparatione symptomatis & morbi, quoniam pars essentiæ symptomatis est morbus, nequit enim definiri symptoma sine*

Curationibus adhibetur ratione causarum.

ma sine morbo, ut morbi quidam non possunt definiri sine causa coniuncta. Pòst sequitur argumentum illud quartum:

Quicquid primò impedit actionem, id morbus est scilicet. Sed humores crassi impediunt actionem (impediunt enim transitũ ex uno in aliud) quare morbus erunt. Alioqui Galenum sibijpsi non dicturum consentanea.

Respondemus, humorem crassum à Galeno nusquam dici morbum, sed causam morbi: nec ipsum primò symptoma impeditæ transitionis creare, sed obstructionem cuius humor ille causa sit proxima. Sic loqui Galenum suprà ostendimus. Etenim si ipse per se & primò humor crassus fuerit morbus, necesse est, ubicunque & quantuluscunq; fuerit, pro morbo ipsum haberi. Quippe eodem autore, quicquid specie suæ essentiæ morbus est, sub qualibet magnitudine & quantitate eius eadem erit Idea: ut minima phlegmone non minus est morbus, quàm quæ quantitate fuerit maxima. Quòd si ipse per se humor est morbus, quid ni quiuis exilissimus pro morbo habeatur: quod ipsum quid aliud est, quàm contra Galeni sententiam ἀπειρίαν introducere? Eat igitur & neget causam cõiunctam aduersarius, qua sublata tot Galeni dogmata & sententias subuerti oportebit,

Humor crassus non primo impedit transitum, sed id facit mediante obstructione.

Galenus lib. 1. de locis affectis.

pro cuius tamen decretis, tanquam pro aris & focis aduersarius noster depugnare solet. Multis præterea paralogismis probare & persuadere conatur alijs, obstruentem scilicet humorem nihil aliud esse, quàm ipsam obstructionē, nec ferè alio in loco manifestius deprehenditur. Quòd si obstructio est impedita cauitas, haud dubiè, ut humor nequit dici impedita cauitas, ita nec obstructio poterit appellari. Sed Anonymus *negat, impeditam cauitatem esse obstructionem, quin potius impeditā cauitatem dicit esse symptoma obstructionis, per metalepsin astutè interpretans impeditam cauitatem pro impedimento trāsitionis. Ergo humor ipse, qui obstruit, morbus erit. Impedita autē cauitas nō erit obstructio, id est, morbus, sed erit priuatio transitionis, symptoma nimirum humoris obstruentis. Quum obstructio sit morbus in genere conformationis non naturalis, quæso qua fronte audet ei subijcere humorem, cuius figura nulla est aut conformatio, ut ei poßit inesse uitiosa conformatio, nedum sit ipsa conformatio uitiosa? cùm quatenus etiam substantia est humor, in subiecto nullo esse poßit, morbus autem omnis per se sit in subiecto, quæ uel pueris nota sunt, qui* Dialecticæ *rudimenta parùper delibarunt.* Ex quo est euidens, *futiles esse me-*

talepsis

talepſis illas Anonymi, quibus conatur ex morbo facere ſymptoma, & ex cauſa morbum: quo præſertim teſtatum facit, ſe differētiam, in hoc genere morborum & ſymptomatum & cauſarum, ignorare. Dum hæc omnia pro ſua libidine miſcet & confundit, quò fidem faciat dictis ſuis, Galenū in Therapeutica Methodo teſtem allegat, quo conatur probare, cauitatem impeditam non eſſe morbum, ſed ſymptoma. At parum religioſe teſtimonio utitur, parumq; conſentaneè ipſius Galeni ſcripta interpretatur. Recitemus uerba, quibus nō obeſa naris lector facilè animaduertet, implicari in his dictis falſa & contradicentia. Fol. 132.

Proinde cauitas impedita, non eſt obſtructio, ſiue morbus, ut tu cenſes: ſed id potius quod morbo accidit, adeoq; ſymptoma. Vt enim figura & magnitudo, Galeno etiam libro 3 Therap. Methodi cap. 10. autore, ex eorum numero ſunt, quæ affectibus corporis unde actio naſcitur, neceſſariò accidunt, ita etiam cauitas. Non procul à fine libri.

Sapiēter dictū à Platone eſt, Sophiſtā ζῶον εἶναι δυσθήρατον, ut qui ſemper effugia quærat, et tenebras, quib. ſe occultet. Si magnitudo, figura, cauitas itē, cōtra naturā ſūt ſymptomata, quod nam morbi genus erit quæſo, quorum reſpectu

dicatur symptomata? Si dicas, intemperiē creare talia symptomata, necesse erit ut nulla sit intemperies, quin uitiosa magnitudo aut figura sequatur. Sed multæ sunt intemperies, quibus in nullo horum generum constitutio contra naturam sit adiuncta. Quamobrem his, paulò antè commemoratis, accidet, ut aliquando sint symptomata, & per se quidem morbos esse oportebit, & nequaquam symptomata: nisi Galenus in Methodo retractet, quæ dixit aliâs, & scripsit in libris de Morborum & symptomatum differentijs. Tu igitur, qui alios accusas, quòd ignorent morborum & symptomatum discrimen, unus omnium maximè id ignoras. Quin etiam Galenum falsa interpretatione peruertis, cuius sententiam ego nunc explanabo: ut intelligas, locum illum non tuæ, sed meæ sententiæ potius suffragari. De uulnerum differentijs hoc loco disputans quærit Galenus, quænā differentiæ constituant, cum generibus iunctæ, species generis, quandoquidem non omnis differentia generi addita constituit speciem. Docet igitur Galenus quænam sint οὐσιώδεις differentiæ, hoc modo: Si quæ differentia sit, ut ipsa per se & separatim morbi speciem significet, eam nec differentiā generis fore, nec constituturam etiam speciem. Vt phlegmone, differentia

Falsa interpretatio textus Galeni, reprehenditur.

tia non est uulneris, nec gangrena: quoniam se paratim utraq; species est morbi, ac sine uulnere aut hulcere potest esse. Sed magnitudo, figura, cauitas, sunt quibus differunt inter se hulcera, quia per sese ac separatim tria hæc morbi non sunt, sed, generi morbi addita, species morborum constituũt, quoad nimirum illæ species, causa indicationis seu curationis, inter se differunt. Cæterum accidentia quædam hæc sunt, propterea quòd in morbis rationem habeant morborum: sed separatim & per se, morborũ appellationem non sortiantur. Nam nõ per se aliquid esse, est accidens esse. Galenus cauitatẽ, quatenus sit differentia hulceris, dicit esse συμβεβηκὸς, id est accidens (quo sanè modo dicimus etiam differentiam accidere generi, quia participet, non autem participetur à genere) sed non dixit esse symptoma, ut perfricta fronte asseuerauit Anonymus. Non enim multò pòst Galenus, quæ symptomata sint hulcerum, planum facit. Multum igitur interest inter accidentia, & differentias, & symptomata, tum hulcerum, tum morborum: quæ hoc loco qualia essent, & quodnam horum discrimen, explanare uoluit Galenus. Liquet igitur, cauitatem impeditam, à Galeno non dici symptoma. Perspicuum est etiam, falsa & aliena interpretatione

locum hunc Galeni ab Anonymo fuisse deprauatum & corruptum: de quibus non possum quin lectores admoneã, ne cuiuis temere quidpiã asserenti, fidẽ (re nondũ perspecta diligenter) habeant. Quid ergo est impedita cauitas, quã symptoma obstructionis esse fingit Anonymus? Respondebo ego, aliud nihil esse, quàm λόγον ἐννοηματικὸν, ut Galenus nominat, obstructionis: uel ut Aristoteles appellat, λόγον ὀνοματώδη. Ei si fuerit addita causa cõiuncta, tum cõstituetur λόγος οὐσιώδης, ut hoc modo: Obstructio est impedita cauitas proueniẽs à crassis humoribus. Tonitru λόγος ὀνοματώδης est, quo dicitur sonus in nubibus: sed οὐσιώδης est sonus in nubibus excitatus eruptione ignis. Differentia hæc finitionum non ab Aristotele tantùm est tradita, sed eadem tractatur etiam dilucidißimè & copiosißime à Galeno lib. 4. de Differẽtijs pulsuũ: quã longius in præsentia persequi nolo. Satis enim est, de his duntaxat monere studiosos artis Medicæ, ne aut negligant, aut cõtemnant, quæ traduntur in philosophia: quã omnino remouet à Medicina sua noster aduersarius: ut mirum non sit, sine lumine hoc incedentem, toties ipsum & tam grauiter impingere. Responsum semel esse uolo, ratione & solutione hac argumenti, similibus reli-

Impedita cauitas est definitio quid nominis obstructionis, & nequaquam est symptoma obstructionis. Nam impeditus transitus, est ipsius symptoma.

reliquis Anonymi argumentis, quibus causam & effectum pro eodem numerat: quippe qui tumorem etiam sacci turgentis pecunia, ipsam pecuniã distendentem ausit dicere: quod facile quiuis Mercator aut Rusticus, si audiat, irriserit. Non multò post fatetur, humorẽ quoad sit antecedens causa & effectrix obstructionis, eatenus eam discrepare ab effectu, nempe ab obstructione. Sed quoad pars sit obstructionis idem humor, negat ipsum habere rationẽ continentis causæ: sed dicit, omnino ipsum esse totum effectum, nempe ipsam obstructionem. Suprà docuimus, huiusmodi πάθη *partẽ habere suæ finitionis causam continentem: quod tamen ipsum Anonymus hactenus ita negat uerum, ut quod maximè probandũ erat (si quidem id cardo sit totius controuersiæ) id tanquam notißimum & certißimum nullo putarit argumento refellendum. Tantum sibi credi postulat, et quasi tyrannus quidam, suorum paralogismorum hypotheses & decreta quædam sanciens, subinde quod probandum erat, strenuè duntaxat inculcat, & tanquam minimè dubium, omni contentione uerborum asseuerat. Rursus inuadit Valleriolam, probantem exemplo febrium putridarum esse causam continentem. Putrescentem humorem non esse mor-* Fol. 143. Aliud argumentum.

ſe morbum, ipſemet fatetur Anonymus. *Ergo cauſa eſt febris: quandiu uidelicet paroxyſmus durarit. Motum febris,* πάθημα, *non morbum dicit eſſe aduerſarius, ut ſuprà eſt oſtenſum. At in præſentia neſcio, quod numẽ* Vertumni *perſuaſit ei, ut febrim tertianam morbum eſſe diceret, nec eius tamen continentem aliquam eſſe cauſam: paroxyſmos autem ipſius morbum eſſe negaret, quum extra paroxyſmos tamen febris putridæ ratio ſit nulla. Quòd ſi omnes paroxyſmi ſunt* παθήματα, *quid ni tota quoq; febris conſtituta ex his,* πάθημα *ſit, & non morbus, quandoquidem totum redoleat naturam partium ſuarum? An nõ in paroxyſmis febricitare quiſpiã dicitur, et febricitando ægrotare? quare* πάθημα *ſit morbus oportet, & morbus* πάθημα. *Aut ſi febris hæc morbus ſit, & nõ* πάθημα, *cõiunctã cauſam habebit, ut dixit* Valleriola: *& nõ ipſius erit expers, ut cenſet* Anonymus. *Extremus hic cõflictus eſt, quo cõgreditur cũ* Valleriola. *Videtur huic erudito ſanè uiro, dilatatio pupillæ eſſe morbus, cuius cauſa ſit cõiuncta, humiditas quædã uueã membranã extendens. Aduerſarius dilatationem morbũ eſſe negat, nam ſymptoma eſſe ait, quia ſcripſerit de ea Galenus in libris de* Differentijs *ſymptomatum. Ego quidem in quo genere morbi ſit dila-*

Anonymus tertianam fatetur eſſe morbum, & paroxyſmos tamẽ negat morbum eſſe, ſed παθήματα.

Aliud argumentum.

dilatatio, facilè dicam: ipſe uerò nullũ ſymptomatis genus mihi proferet, ſub quo cõtineatur: quomodo igitur ſymptoma erit? At quòd plurima morborum uocabula libris his uſurpantur, ratio hæc eſt: quia ut ſine cauſa demonſtrari nihil poteſt, ita ſymptomatum ſine morbis ratio nequit intelligi. Quare non omnis affectus, cuius mentio fit in libris de Symptomatibus, erit ſymptoma. Hæc dilatatio, morbi interdum, & aliquando ſymptomatis eſt uocabulum: quemadmodum ſpaſmus aut tremor interdum ſignificant ſymptoma, aliquando autem morbus his uoculis ſignificatur. Nam dilatatio duntaxat ſignificat uitioſam conformationem: nunquam uerò ſignificatur ea ſpecies ulla ſymptomatis, ut motus uitioſus, ſpaſmi aut tremoris uocabulo ſignificari conſueuit. Quare non eſt ut dicat aliter Galenum, & ſecus Æginetam uocabulo dilatationis uſum fuiſſe.

Dilatatio morbus eſt & nõ ſymptoma.

Dilatationis ſymptoma eſt ut res minores appareant quàm reuera ſint.

Quæ poſtea addit, nihil ad rem faciunt, ſed ambages, καὶ μακρὸς Σιμωνίδου λόγος, nec digna ſunt quæ confutet quiſpiam argumentis. Hactenus pro Valleriola congreſſus, cauſam ueritatis, quoad potui, defendere ſum conatus: nunc tempus poſtulat, ut quaſi hoc ſecũdo actu, illius patrocinium, quem ipſe honoris cauſa in ſuo libello nominat Anonymum, ſuſcipiam: fortaſſe

metuens,

*metuens, ne expresso nomine offenderetur, aut forsan quia honorem hunc prius ei habuit Aduersarius Anonymus, quādo scilicet nulla ipsius contumelia, imò ne mentione quidem nominis ipsius facta, causam hanc tractandam olim susc**e**pisset. Rependam ei parem ergo gratiam, eiusq; itidem nomen patiar in hac disceptatione esse ignotum: rationibusq; non contra personam, sed contra falsam opinionem dimicabo: ut omnes intelligant, non rectè sentire nostrū aduersarium, me uerò non iniquū esse, qui patrocinari uero sine cuiusquā iniuria instituerim.*

Anonymus contra Anonymum suam causam defendit.

Prima igitur hæc est reprehēsio censoris nostri: scribit, me non medicè, sed philosophicè de hac causa scripsisse. Fateor equidem. Nam quo nomine reprehensa hæc causa & confutata à Galeno esset, docere uolui, quod sanè non præstitissem, nisi Stoicorū placita prius retulissem: quandoquidem falsa eius causæ assertio à Stoicis medicis in artem quoq; irrepserit. At non si falsa sunt, quæ de causa Continente commenti sunt Stoici, propterea falsa quoq; erunt quæ dixit Aristoteles, quæ Galenus, qui subinde definiendis, item demonstrādis rebus, hoc causæ genere uti consueuerunt. Quoniam causa prima, & per se, proximaq; est: quæ si fuerit, necesse sit effectum esse: & quando non sit, oporteat

Qualis causa sit quę dicitur Coniuncta.

oporteat effectum quoq; desinere. Aduersarius uerò noster definitionem hanc, non Cõtinenti, sed Antecedenti simpliciter adiudicat: qua nimirum res generetur & fiat, non qua esse & qua definiri dicatur. Quod ipsum primum est peccatum, & fundamentũ omnium errorum, quibus impleuit suum hunc libellum: quem tametsi suprà satis à me cõfutatum meminerim, non pigebit etiã nũc quædã addere, quo nullus nec errori, nec dubitationi locus relinquatur. Respondeat ergo mihi, quo pacto per se & immediata effectus essentiæ causa erit Antecedens simpliciter: quæ si fuerit, necesse est effectum nondum esse, & tum demum contingat factum aliquid esse: siquidẽ ipsa facere & mouere desierit, quo nomine dicitur etiam antecedere, & non simul esse cum effectu? Per se igitur causa est nascentis rei, sed per accidens (quemadmodum priuatio quoq; est) existentis, seu essentiæ rei, causam esse dicimus. Quinetiam Galenus nusquam Antecedentem per se & proximam morbi, quatenus Est, causam dixit: sed quicquid extra essentiam alicuius est, id per accidens causam esse dicit. Etenim per se causa est symptomatis morbus, ut impeditæ transitionis per se causa est obstructio: sed humor per se nõ est causa symptomatis, quia humore, quatenus humor

Suprà ostendimus definitionem Antecedentis causæ propositã ab Anonymo magis quadrare continenti.

Antecedens est per accidens causa essẽtiæ effectus.

humor, ſymptoma hoc nõ definitur. At humor replens ſeu infarctus, per ſe cauſa eſt obſtructionis: quoniam non propter aliud, ſed per ſe impeditam conſtituit cauitatem. Antecedens autem non per ſe conſtituit obſtructionẽ, ſed mediante motu & priuatione, qua contineri etiã effectus ſine motu et priuatione Stoici cẽſuêre, ſed falſò. Etenim una per ſe & proxima cauſa duorum effectuũ, ſpecie aut genere differentiũ eſſe nequit. Quamobrem infarctus actu humor, & idem potentiæ & facultatis gratia adhuc replens & infarciens, eiuſdem per ſe cauſæ nequeũt eſſe effectus: ut ſi hæc ſit per ſe & proxima cauſa, neceſſe ſit alteram ſecundum accidens, & remotã, ideſt non proximam eſſe cauſam. Ex quo concludendum, aliud genus cauſæ eſſe Antecedens ſimpliciter: & aliud, Antecedens efficiẽter, ſeu προσεχὲς, *ſiue* συνεκτικὸν: *quæ tamen Anonymus non diſtinguit. An non ſæpenumero Galenus* συνεκτικὸν *interpretatur uocabulo* συνεχὲς? *Idipſum uerò ſi latinè interpretere, aliud nihil eſt quàm immediatum: ut appareat Galenum quoque coniunctam appellare immediatam, & nequaquam Antecedentem, ut ſomniat Anonymus: qui immediatam dicit eſſe Antecedentẽ &* προσεχῆ, *ac nihilominus negat eſſe cõtinentem: quo nihil poteſt dici*

neq;

neq; mirabilius, neq; absurdius. Secundum Galenum sunt simpliciter idem, συνεκτικὸν αἴτιον & προσεχὲς αἴτιον, utrunq; enim est καθ' αὐτὸ καὶ πρώτως αἴτιον. Quorum enim cunq; definitio est eadem, hæc simpliciter idem esse docet Aristoteles in septimo Topicorum. Idem uerò Galenus quàm manifestè negat in Commento quodam de Natura humana, Antecedētem non esse συνεκτικὸν, id est, προσεχὲς αἴτιον, proximã & immediatam causam? Ex quo par est intelligi, Galeno autore, causam Antecedētem minimè esse proximam & immediatam: sed Anonymo autore, definitio hæc ei causæ quadrabit, & nihilominus definitũ, nempe συνεκτικὸν, non licebit hanc appellari. Id perinde facit atque si concederet, Vulpem esse animal rationis compos, & nihilominus eam hominem esse negaret. Fortasse ex Petro Ramo Dialectica hæc didicit, peccare profectò illum in communibus artis præceptis uel pueri intelligunt, quibus illum hac in parte iudicandum relinquo. Constat ergo, & sole meridiano magis conspicuum est, Antecedentem causam morbi, quatenus scilicet morbus est, & non fit, neque per se, neq; primam, neq; proximã, neq; immediatam esse causam. Quis enim unquã præter Stoicos medicos, plethoram per se causam & proximam

Si Antecedēs sic per se causa est morbi, ut morbus est symptomatis, tum sequitur ut antecedens sit continens causa.

morborum dixit? Præter Anonymum hactenus nemo affirmare illud fuit ausus, ut si Stoicorum adhuc factio floreret, deierare sanè possem ipsum muneribus aut pecunijs corruptū ab illis esse, ut hoc scriptum posteris & memoriæ mandaret, quo causam illorum contra Galenū nostrum ageret. An hoc non est Stoicum, dicere Antecedentem *causam ita immediatā & proximam esse morbi causam, quemadmodum sit*

Fol. 359.

morbus symptomatis? Sic enim scribit:

Vt enim per se morbus, uitiatæ actiōis est causa: ita etiam causa Antecedens *morbi, per se causa existit.*

Reliqua *mihi subsinuare licet. Sed morbus ideo per se, symptomatis causā dicitur, quia* συνεκτικόν*: ergo* Antecedens *quoquè per se causa morbi dicetur, quia* συνεκτικὸν αἴτιον.

Anonymus non Galenum defendit, sed Stoicam opinionem.

Quousq; tandem non sentis te Stoicum esse, & patronum uerißimum causæ Continentis*: certißimum autem præuaricatorē eius partis, quā tu defendendam suscepisti? Quare pro isto patrocinio cliens tibi neq; gratiā, neq; pecuniam debebit, quum eius causæ hactenus nemo magis quàm tu nocuerit. Nec mirum certè, pugnare ipsum cum Galeno, ut qui ipse sibi non consentiat: & nihil ferè sit, quod constanter dicat* Anonymus*, præter suos* Epilogos. *Missa facio*

hæc,

hæc, & quæ ad rem propositam intelligendam pertinent, exequar. In antecedentibus & gignentibus causis, nulla est necessitas qua sit effe ctus, sed qua FIAT. *Quamobrem pars nulla est motionis causæ istius, qua existente necesse sit effectum esse. Non enim, ut Stoici, fatalem illam causam* Antecedẽtem *& necessariam esse dicimus.* Nam *quicquid est antecedentis causæ, istud sic comparatum nos dicimus, ut eius gratia non necesse sit effectum esse, sed contingat esse, & accidat, & tum demum effectum esse: si uis & efficacia antecedentis causæ nulla fuerit amplius. Quamobrem ex his quæ generatione præcedunt, nemo quicquam demonstrat.* Non *enim si* Plethora *est, morbũ esse oportet, sed è regione potius, à posterioribus* γενέσει, *demonstramus priora* γενέσει, *nempe per effectus ostendimus necessitatem causarum antecedentium: ut si* Apoplexia *est sanguinea, necesse est præfuisse plethoram: & domus si est, apparatum materiæ & causas effectrices præfuisse oportet. Quid uerbis opus est? in existẽtibus causa essentiæ & demonstrationis est,* τὸ ὄν: *in fientibus,* τὸ ἐσόμενον: *ut breuiter monet* Aristoteles *in primo libro de* Partibus animalium, *copiosissime eadem tractat in secundo* Physicorum, *& in posteriore libro* ἀναλυτικῶν ὑστέρων

Antecedens per se & necessaria causa nõ est rei quatenus esse dicitur.

Necessitas antecedentis pendet ab effectu, & ex hypothesi & per se necessaria est causa.

cap.12. quæ si didicisset bene noster aduersarius, in hos errorum laqueos se non induisset, è quibus explicare ipsum, nisi hoc modo disputando, non possum. Oportet profectò laboranti ueritati suppetias ferre, nec amicitiæ uel odio dandum aliquid, quibus utrisq; ueritas plerunq; periclitari & supprimi consueuit, qua nulla est maior tamen in rebus humanis iniuria. Non intelligēs hæc Anonymus causam simpliciter Antecedentem, & per se, & immediatam causam morbi esse pronūciat. *Veretur, ne si hanc non proximè adiunxisset morbo, quispiam propiorem quandam, nempe continentem seu coniunctam interponeret, ideo sic adstringendo causam* Antecedētem *cum morbo, coniunctam elidit per uim, & quasi de suo loco eijcit: quam ego non prætorio iure quodam, sed philosophico, deiectā restitui in integrum & posse & debere existimo.* Haud paulò le*uius illud etiam est peccatum, quòd* ὁμόγονον, *seu* προσεχὲς αἴτιον morbi non causam, *sed ipsum per se morbum dicit, ut paulò antè dixerat* Antecedentem *per se causam morbi esse, quæ profectò si sit per se & proxima causa, necesse erit cōiunctam causam esse morbum. Sed ut prius falsum, ita quoq; posterius est. Ad hæc absurda tanquam ad scopulos quosdam, impel*lunt

Veritati succurrendum.

Quæ ratio sit ob quam definierit hoc modo Antecedētem Anonymus.

Aliud Anonymi peccatum.

Vt Antecedens non est per se causa, ita quum nos coniunctā di

sunt ipsum negatio cõtinentis causæ in morbis, & assertio causæ Antecedentis: quam definiens ipse ut συνεκτικὸν, nihilominus negat συνεκτικόν. Ruinosis & infelicibus his argumentis omnia superstruens, mirum non est, si rationes passim ipsius uacillant & claudicant: & modò hoc, modò aliud à ueritate ipsa coactus, tãquam ultrice Nemesi, dicere & sentire cogatur. Conferamus nos ad reliqua, quibus sententiam nostram oppugnat argumenta, quæ sunt istius generis pleraque, ut his infirmandis modum mihi putem adhibendum, ne subinde eandem quasi cantilenam repetere uidear. Deseruisse se philosophorum castra, & ad medicos se cõtulisse, gloriatur Anonymus. Qualia sub philosophiæ uexillis stipendia merueris, & quo commeatu hinc trãsfugeris, nolo sane dicere. Næ gloriatio hæc digna est tali disputatore, qui si unquam in castris philosophiæ legitima stipendia fecisset, tam male & præpostere de causa continente non litigasset, neq; tam infeliciter hactenus cum suis aduersarijs cõflixisset. Exprobrat mihi studium philosophiæ, quod Galenus tantopere laudat in medico, ut eundem dicat optimum medicum & philosophum, ut etiam hac in parte aduersari sententiæ Galeni uideare: ut qua fide in castris ipsius uersere (quod ad dis-

cimus, nõ est per se morbus.

Magna res & nõ puerilis est philosophia, quã docti homines nũquã aspernantur, sed per omnẽ uitam eam colunt.

putationem hanc attinet) alios cogitare quàm ipse pronũciare malim. Obsecro mi Anonyme, dic mihi, quandoquidem morbos nõnullos tanquam in coloniam quandam traducis in genus substantiæ, quod præter te nemo unquam fecit, qua nam ratione fretus uel autoritate id facias? Galenum allegas, qui atheromata, steatomata, calculos, pus, sextum digitum, quæ nimirum sunt substantiæ, morbos esse dicat. Atq; harum quidem substantiarum nonnullas toto genere, aliàs uerò quasdam, non toto genere, præter naturam esse dicit. Nequaquã Galenus has res quatenus sunt substantiæ, dicit esse morbos. Quippe morbus cùm sit accidens corporis animati, naturæ ipsius aduersatur, ut substantia sit: & χωριστὸν quiddam, quod substantiæ proprium esse ait Aristoteles. Extra corpus, pus, & steatoma, substantiæ sunt: sed pro morbis, quando sunt separata, nemo numerat. In corpore, morborũ habẽt appellationem, non quia substãtiæ, sed quia ipsis accidit quidpiã, gratia cuius sint et dicãtur morbi. Quid ergo est quòd his substãtijs accidit, ut nomen ipsis et appellatio morbi quadret? Accidens est quoddam, nempe Numerus, gratia cuius redundans & inutile quiddam dicuntur huiusmodi substantiæ, qua ratione dicũtur etiam impedire actionem: non

Morbum nullũ esse in prædicamẽto substantiæ, secundum Galenũ.

Numerus est in prædicamẽto quãtitatis.

quia

quia ſubſtantiæ, ſed quia his accidit aliquid, uidelicet Numerus *naturæ corporis repugnãs. Subſtantiæ ſunt res, naturalis, morbus aliquid eſt contra naturam, quemadmodum ſanitas eſt res ſecundum naturam.* Aliud *ſecundum Ariſtotelem eſt* Natura, *& aliud res naturalis: deniq; ab utriſq; diſcrepat, quicquid ſecundũ, aut contra naturam eſſe dicitur.* Quæ *tertio genere continentur, omnia ſunt accidentia.* Quare *morbus etiam, cùm ſit aliquid cõtra naturam, tertij generis res quædam: nempe accidẽs erit, & nequaquam ſubſtantia.* Proinde *quæ ſubiungit cùm de morbi genere Galenum & Ariſtotelem non idem ſenſiſſe oſtendit, digna mihi non uidentur, quæ diſputãdo refellat quiſpiam.* Nam *hypotheſeos falſitate cognita, quæ deinceps ſequuntur, quiuis etiam abſque monitore facilè intelligit.* Ille *uerò noſter aduerſarius triumphat, quòd iam ſibi primùm hoc cõmentum in mentem uenerit, ut ſecundum Galenum quoſdam morbos ſubſtantias eſſe diceret, nec* διαθέσεως *uocabulum ſemper qualitatem apud* Galenum *ſignificare putat.* Ego *quidem tibi iſtud in mentem ueniſſe non miror, ſiquidem conſtitutum tibi fuit cauſam* Continentem *ex medica arte profligare: quod non potuiſſes certè, ſi hæc tibi abſurda hypotheſis non ueniſſet*

Argumẽtum quo intelligitur omnẽ morbum accidẽs eſſe & nõ ſubſtantiam.

in mentem. Non enim nisi absurdis argumẽtis, conclusa absurda probari possunt. Quòd si numerus, uel magnitudo cõtra naturam, sunt substantia, non recuso quo minus morbus etiã substantia dicatur: sed accidentia esse, tam est notum, ut in rudimẽtis dialecticis nihil notius esse posit. Haud temerè dubitet & quærat aliquis, quî fieri posit, ut omnes morbi uno genere qualitatis, nẽpe diathesi astringãtur: cùm tamẽ figura sit in quarta specie qualitatis, numerus in genere quantitatis, intemperies in tertia specie qualitatis: quocirca morbos etiã in diuersis generibus reponẽdos, ut hac ratione nullũ genus certũ species morborum habere uideantur. Respondemus, quantitatẽ nempe numerũ, magnitudinem, figuram, & reliqua, morborum genera non esse: sed ne differentias quidem, nisi quoad qualitate quadam determinentur, qua participent genere διαθέσεως. Equidem differentia sequitur naturam generis (morbus enim διάθεσις est & qualitas) quam interdum nihil uetat aggregari ex uocculis diuersorum generum: quod ipsum deinde aggregatum, si fuerit, differentia necesse est, τὸ ἐκείνων συνεπιφέρειν γένος, ut Aristoteles docet libro sexto Topicorum. Magnitudo non subinfert genus morbi, nempe διάθεσιν, quare eius differentia quoque non est.

Ratio propter quã morbus non sit in uarijs prædicamentis, sed omnes contineãtur prima specie qualitatis, nempe diathesi.

non est. Sed determinata magnitudo, nempe qualis quædam magnitudo, ut quæ contra naturam inest corpori animato, participat genere διαθέσεως, *& morbi cuiusdam tanquam differentia, speciem ipsius constituit. Vnico uocabulo species hæc nequit exprimi.* Nam *qui dicit et nominat morbũ in magnitudine, is speciem quandam morbi uidetur pluribus uerbis expreßisse.* Idem *sentiendum de reliquis.* Neque *enim* Figura *morbus est, sed qualis quædã figura: nec* Numerus, *sed qualis quidam numerus: nec caliditas, sed qualis quædam caliditas: quæ nimirum cùm sint differentiæ generis diatheseos, nullum morbum extra genus illud consistere patiuntur.* Tam *uerò absurdum non est huiusmodi* Numerum, *qualitatem quandam esse, seu* διάθεσιν, *quàm absurdum non est* Triangulam *speciem (quæ aliàs sit quantitas & superficies quædam) quoad ea corpus quoddam determinatur, nõ in quantitatis, sed qualitatis genere quodam, nempe in* FIGVRA *collocari.* Cæterum διάθεσις *(autore* Aristotele*) significat qualitatem quandam, quæ in rebus inest, causa ordinis partium.* Is *ordo consideratur aliquando ratione loci.* Vt *quando loci gratia dicitur aliquid præditũ diathesi.* Nam *sunt nõnulla quæ dicuntur qualia quædam propter*

Magnitudo, nõ est differentia morbi, tanquam generis, sed qualis quædam magnitudo.

Ratio, quare causæ morborum, item morbi, item symptomata, dicãtur à Galeno Diatheses.

Diathesis quę accidit rebus causa partium quæ loco differunt.

Aristo. lib. 4. Metaphy.

contagionẽ loci, & adiunctione ad alud quiddam. Accidunt διαθέσεις rebus, quoad applicitæ certis corporibus ſortiuntur ab eo, quod efficiunt qualitatis cuiuſdam appellationem, ut aëris quædam eſt διάθεσις, qua dicitur ſalubris uel inſalubris: item antecedentium cauſarum & προκαταρκτικῶν qualitatem, definimus διαθέσεις hæc, qua dicuntur contra naturam, propter loci contagionem ſe habere: ſiue qua non dicuntur hoc modo, ſed contrario, nempe ſecundum naturam qualia eſſe. Sic cauſas illas definimus non ratione ſubſtantiæ, ſed διαθέσεων: quarum cauſa ſint efficientes morbi, uel ſanitatis. Etenim ſalubritas in aëre, διάθεσις eſt quædam aëris, qua conſeruat aut efficit ſanitatem. Valet ratio eadem in omnibus, in quibus loci gratia διάθεσις rei adſcribitur, qua dicuntur ſecundum aut contra naturam habere. Sic omnium, quæ partium & locorũ ratione ordinem quendam habent, dicimus διάθεσιν eſſe, ut mundi, ut partiũ animalis, ut domus, ut orationis rhetoricæ. Iam cauſas quoq; morbificas in numero διαθέσεων refert Galenus, quæ ut contagione corpora afficiunt, ſic loci gratia: non autem per ſe quandam διάθεσιν contra naturam obtinent, qua dicuntur morbificum qualitatem uel quantitatem habere, quam extra contagio-

nem hanc & ordinem partium se mutuò tangentium, diathesin non haberent. Alia est uocabuli διαθέσεως significatio, qua tanquam genere includuntur affectus ipsi. Describitur autem & hæc, ordine, seu τάξει, non loco, sed δυνάμει discrepantium partium. Huiusmodi diatheses, habitus etiam possunt dici: qui insunt in rebus causa potentiæ partium, quæ secundũ magis & minus τάξιν quandam habent: & propter hanc τάξιν sortiuntur etiã διάθεσιν, quæ nimirum partium δυνάμεως est qualitas quædam, qua uel secundum, uel contra naturam sese habeat subiectum δυνάμεως. Diathesis mediocriter habentium partium δυνάμεως subiecti, uirtus dicitur, aut sanitas, non mediocriter: uitium autem, morbus. Tertia uocabuli διαθέσεως significatio, qua ordo seu τάξις partium speciei (non loci, aut δυνάμεως) subijcitur διαθέσει, qua significatione dicuntur διαθέσεις à Galeno symptomata. Nam & his corpus dicitur διατίθεσθαι. Quoniã color symptomaticus non est sympliciter, sed qualis quidam color, & motus etiam est qualis quidam motus, quæ in ipsis qualitas definitur partibus τῷ εἴδει, nempe morbi: cuius partium respectu symptoma dicimus esse διάθεσιν. Licet hoc modo quoduis ἴδιον ἀχώριστον διάθεσιν appellare respe-

Secunda significatio διαθέσεως pertinens ad partes, quæ causa δυνάμεως subijciuntur formæ.

Tertia significatio, pertinens ad partes, τῷ εἴδει discrepantes.

respectu partium suæ speciei, quod ipsum etiam proprium nequit in alio quàm sui subiecti genere collocari: ut nimirum in quo prædicamento seu genere subiectum est, in eodem quoq; sit proprietas ipsius. Vt in quo genere morbus ponitur, in eodem quoq; symptoma poni est necesse. Excretio in genere, est actionis. Sed excretio Dysenterica, in prædicamento qualitatis & διαθέσεως est, quia partium εἴδους δυσεντερίας est quedā διάθεσις: nec alibi excretio hæc potest inesse, quàm intestinis, propter πάθος dysentericū. Est autē excretio huiusmodi, diathesis intestinorū, proueniens ab exhulceratione eorundē, qua deijciūtur sanguinea quædam, interdum cum ramentis. Ratio istius διαθέσεως explicatur, εἴδει τῆς δυσεντερίας, quod partibus suis definitum subijcitur symptomati. Quo constat, rectè dici etiamà Galeno symptoma διάθεσιν, perinde ut causas & morbos ipsos διαθέσεως uocabulo complexus est. Ex quo perspicitur, morbos omnes genere διαθέσεως uno cōprehendi: quod Anonymo non uidetur consentaneum. & non modò morbos, sed etiam causas morborum, & symptomata, ad idipsum genus pertinere: quod multo minus uerisimile cuipiam uideri posset. Quæ diximus, faciunt ad Galenum intelligendum.

In eodem prædicamento est proprium in quo est subiectum proprij.

dum, & defendendum ipsum contra quorundã calumnias, qui uocabulo ipsum διαθέσεως *non tam uti, quàm abuti uociferantur: quod ipsum tamen, quibus & quo modo se habentibus rebus debeat accommodari, penitus ignorat.* No*ster aduersarius porrò ex qualitatis genere submouet morbos, & in prædicamentum relationis eos traducit: cùm prius nonnullos, tanquam colonos, deduxisset in genus substantiæ. ita nihil non licere sibi, propter dialecticæ admirandam scientiam arbitratur: ut uix quid contrà mihi dicendum sit, reperire queam. Sic autem scribit:*

Vt enim sanitas & morbus, ita quoque affectus & actio ex eorum numero sunt, quæ ad aliquid referuntur. Ideóque non in *genere, uel (ut hodie loquuntur) predicamento qualitatis, ut censuit* Aristoteles, *sed potius* Relationis, *seu ad aliquid, reponuntur.*

Anonymus morbos collocat in Relatis.

Non negamus quin ὁμωνύμως *usurpetur uocabulum* διαθέσεως, *& aliâs qualitatem eo significari, aliàs uerò pro relato usurpari.* Nam *dispositio, dispositæ rei dispositio, nempe mensura dispositi quædam dicitur. Verumtamen quoad genus est morbi,* διάθεσις *non est uocabulum* Relatum, *sed qualitatis uox: quoniam morbus etiam absolutum quiddam, & nequaquam*

quam

quam Relatum *est.* Quòd *si morbus, nempe species* διαθέσεως, *qualitas est,* διάθεσιν *quoq; in*

Morbum esse in genere qualitatis.

illo genere esse oportebit: quandoquidē in eodem genere sit genus definitionis, in quo definitum est, nempe species. Genera *enim & differentiæ, naturam speciei sequuntur: ut si morbus species est qualitatis, genus etiam & differentiam qualitates esse oportebit.* Non *longè secus grammaticam quoq; in genere qualitatis, definimus genere sciētiæ, quod & ipsum qualitas sit oportet: tametsi quoad est, extra definitionē absolutorū poßit referri.* Etenim *autore* Aristotele, *uocabula separatim, & cum alijs coniuncta, non idem significant.* Vt *uox scientiæ in definitione grammaticæ, tantùm qualitas est: sed ipsum separatim positū, potest pro* Relato *haberi.* Per *accidens igitur* Grammatica *refertur, quia uidelicet genus ipsius potest referri.* Sed *noster aduersarius dicit, morbū quoq; referri, quia referatur ad impeditā actionem, quia simul sint, & simul perimantur ambo.*

Morbus est per accidens relatum, quia uidelicet genus ipsius potest referri. Sed Anonymus alium modum relationis, & illum falsum, proponit.

Nos *uerò nequaquā cōcedimus: quæ simul sint, & simul desinant, pro* Relatis *habēda.* Tametsi *enim* Omnia *relata simul sunt & desinunt, ob id non uicißim: & è regione uerum est, quæcūq; simul sunt & desinūt, hæc esse relata.* Propria *enim & subiecta, simul sunt & non sunt,*

tamen

tamẽ ob id in genere Relatorum *nequaquã ponẽda. Ergo paralogiſmus eſt ex ambabus affirmãtib. quãdo ſic argutatur:* Omnia relata *ſunt ſimul natura. Sed* Morbus *& uitioſa actio, ſunt ſimul natura. Quare uitioſa collectio hæc non mihi fucum faciet, quemadmodum fucum fecit* Anonymo. *Rurſus poterit nobis quiſpiã opponere in definitione morbi, relatum genus, et differentiam poni, quare definitum quoq; fore* Relatum. *Dicitur enim eſſe* Diatheſis *impediẽs actionem. Nam & Diatheſis refertur, & impediens, & Actio quoq; nonnullis uidetur referri, ſed falſò tamẽ. Eſto, ut Actio quoq; referatur: ob id tamẽ definitio hæc non eſt in genere* Relatorũ, *ſed abſoluta in genere qualitatis collocanda: propterea quòd differentiæ definitionum* Relatiuarũ, *diuerſi generis eſſe nequeunt. Genus, nempe diatheſis, eſt in tertio genere relatorum. (quandoquidem* Ariſtoteles *omnia relata tribus generibus partitus eſt) & horum in ſecundo genere, uocabulum eſt impediens. Quanquã impediens, non eſt differentia: quia non* συνεπιφέρει τὸ γένος, *ſed pars eſt differẽtiæ. Nam impediens, actionis eſt differentia, quoniam genus diatheſeos ſubinfert, quam nemo eſt qui uel ſomniare poßit aliquò referri. Sed hæc in* Commentarijs *noſtris in ſextum* Topicorum

Paralogiſmus Anonymi.

Obiectio.

Metaphy. 4.

Ariſto. in 6. Topic. πᾶσα διαφορὰ τὸ διάφορον γένος συνεπιφέρει.

corum Aristoteles planè docuimus, quæ nostri temporis disputatores & scriptores intelligere, non cõtemnere deberent. Ignorãtia enim ueræ Dialecticæ, dictu mirum est quàm prodigiosas subinde pariat opiniones. Falsum igitur est quod Anonymus dicit, morbũ referri ad uitiosam actionem: idq; testimonio confirmat Aristotelis, qui Relata dicat non per se intelligi, sed cum alio, ad quod nimirum referantur. Paralogismum hunc paulò antè soluimus. Nónne symptoma sæpe cognoscitur, & tamẽ morbus ignoratur? quomodo igitur relata sunt morbus & symptoma, quandoquidem uno cognito, simul alterum cognosci non sit necesse? Ex quo apparet ignarum esse Anonymũ eius artis, quæ docet unamquanq; rem in suo genere collocare: quam ipse, ut puerilẽ cõtemnens, nihilominus putat se digitis (ut dicitur) cœlum attingere. Noster aduersarius dicit quicquid in buccã uenit, & quouis cothurno est instabilior. Paulò antè dixerat, ipsum lapidem & ipsum humorem, nempe ipsam substantiam esse morbum. Iam dicit, non ipsa esse morbos, sed Relationes ipsarum substantiarum: quæ certè substantiæ non sunt, sed accidentia substantiarum. Sed ne hoc quidem loco rem acu tetigit. Nam ego quidem morbos accidentia esse dico, sed relationes

Morbum nõ esse relatum respectu uitiatæ actionis.

Fol. 196.

Inconstantia Anonymi.

tiones esse nego. Dum de Causa morborũ continente disputat, propemodum etiam morbum ipsum nihil esse ostendit: cùm enim nec substantia sit, nec Relatio, *necesse erit ipsum nusquam & nihil esse, cùm in nullo genere rerum poßit reperiri.* Nam *qualitatem esse negat,* Relatum, *aut substantiam esse hactenus non probauit: ex quo sequitur, ut frustra disputet de causa eius rei, quæ argumentis ipsius probata sit omnino non esse.* Paulò *pòst dicit, lapidem esse* Relatũ, *& non ipsam* Relationem. *Argumentari igitur contra* Anonymum *sic licebit:* Morbus *est relatio.* Sed *lapis non est relatio.* Ergo *lapis non est morbus.* Sed *suprà dixisti, lapidem esse morbũ, & hoc nomine morbum etiam in prædicamento esse substantiæ.* Nunc *aliud dicis, & negas lapidem esse morbum.* Vide *igitur quàm sis bellus disputator, ut alium non requiras qui contrà disputet, quãdoquidem tute temetipsum argumentando apertißimè refellas.* Si *relatio est morbus, ergo lapis non primò impedit actionem.* Proinde *cùm neque subiectum sit morbi lapis (quoniam non ægrotat lapis) nec sit ipse morbus (quia non est relatio) ex neceßitate causa coniuncta erit morbi: quod cùm ultrò* A*nonymus affirmet, non est cur id argumentis sollicitè deinceps astruam, & probem.* Si *iam*

Anonymus ultro cõcedit lapidem esse causam cõiunctam morbi.

pridem id ei uenisset in mentem dicere, uno errore scilicet contentus, non dixisset lapidē esse ipsam obstructionem, nempe ipsum morbum: quod nihil aliud est, quàm morbū in quid prædicari de lapide, & ipsum esse genus lapidis: quandoquidem lapidem ὅπερ αὐτὸ νόσημα, pronunciat esse. Ex quo sequitur, si morbus sit ad aliquid & Relatum, ut nec morbus, nec obstructio, sint amplius in prædicamento substantiæ, sed in prædicamento Relatorum. Quare lapis si est sub genere Relatorum, accidens erit, & inseparabile quiddam à uesica: quippe separari, & separatim esse accidentia nullo modo possunt: quod multò absurdius dictu est, quàm si diceret, lapidem seu morbum in prædicamento esse substantiæ. Veritus hanc obiectionem Anonymus ei sedulò occurrit, ac dicit, Substantiam, uel qualitatem, non esse ipsas relationes, sed Relata quædam. Ac substantiam quidem (ut lapidem) esse ipsum morbum, & morbum esse Relatum, id est, cui accidat Relatio, non autem esse relationem ipsam: quoniam absurdum sit dictu & auditu, Substantiam dicere accidens. Cæterùm ut morbus sit Relatū, sic morbositatem esse Relationem: & ut Sanitas sit Relatū, sic salubritatem esse Relationem. Etenim morbum esse fundamentum morbositatis, quemadmodum

modum pater sit fundamentum paternitatis, & morbum uel patrem substantiam quidem esse (Relata enim tanquam absoluta & fundamenta relationum, in suis quibusdam collocari generibus) Paternitatem uerò quia Relatio sit, non esse substantiam, sed accidens, à quo relata separari poßint: fundamenta enim posse sine Relationibus esse.

Non mihi si linguæ centũ sint, oraq; centum,
Horũ equidẽ errorũ censeri nomina possent.

Primùm si Morbus, ut Substantia, uel qualitas, sint Relata, id est, fundamenta Relationis, quomodo in genere erunt seu prædicamento sui Accidentis, quãdoquidem quod accidit, non poßit cuiusquam esse genus? Aut si non per Synecdochen, sed simpliciter sunt Relata, cum hoc modo cõcreta, sint in eodem prædicamento: quo abstracto, quæro, qua ratione in substãtia, aut qualitate morbi reponetur? Nam & in his generib. morbos esse dicit Anonymus, & de hoc prolixè disputatũ fuit superius. Sed Anonymus nihilominus morbũ & sanitatẽ, quæ sint Relata, in categoria (sic enim scribit) Relationis poni, & nequaquam in Qualitatis, censet. Paulò superius dixerat, morbũ quoad substantia uel qualitas sit, non Relationem esse, sed Relatum quiddam, quatenus nimirum ei Rela-

tio accidat. Si morbus est concretum quiddam, nempe Relatum, *ex absoluto nimirum quodam & relatione constituetur.* Absolutum *est, autore* Anonymo, *substantia uel qualitas quædam, sed relatio est morbositas. Ergo morbus quoque erit relatio, & non relatum.* Nam *abstractum est morbus, quemadmodum paternitas, cuius concretum est: morbidum uel morbificum, ut paternitatis cõcretum est pater.* Ex *quo concludendum, morbũ ipsum esse relationem, & non relatum quiddam.* Quare *si idem morbus substantia quoq; est, uel qualitas (nempe fundamentum* Relationis) *necesse erit substantiam uel qualitatem, esse* Relationem: *quod ipsemet* Anonymus *fatetur absurdum esse.* Vt *hoc igitur ei demus: morbum respectu symptomatis referri (quod tamen ipsum suprà ostendimus falsum esse) oportebit ipsum, scilicet morbum, per se relationem esse, & non ex absoluto & relatione concretum quiddam, quod ipse* Relatum *nominat, subiectũ scilicet quoddam & fundamentum relationis, non autem ipsam* Relationem. *Ergo, siquidem morbus est substantia, & omnis morbus est relatio: sequitur, ut quædam relatio sit substantia.* Nouas *fingit* Anonymus Relationes, *morbositates scilicet, & salubritates: cùm tamen abstractorum non*

Anonymus aliquando dicit Relatũ esse fundamẽtum relationis. Interdum dicit esse in genere Relationis.

non sint alia abstracta, ut morbi abstractũ non est morbositas: sed ut morbidi abstractum est morbus, ita morbosi abstractum est morbositas: & ut sani, sanitas, ita salubris abstractum est salubritas. Scio aduersarium accusaturũ hoc loco meam obscuritatem, quæ tamen non mea est, sed uel rerum ipsarũ: uel uidetur esse, propter ruditatem eorum, qui philosophiam non callent. Nec Sol obscurus est, quia lippientes oculi aut cæcutientes eum uidere non possunt: ut meritò sit ridendus, qui demonstrationes, quas ipse non intelligat, obscuras & inutiles esse clamet. Quæ porrò dicit & scribit Anonymus, *tantam redolent uel perplexitatem uel falsitatẽ,* ὡς δοκεῖν τὸ παράπαν ὑπὲρ ἡμᾶς λεγόμενα, *ut* Aristoteles *alicubi scribit de* Empedocle: *ut ne diuinare quidẽ poßim, quo tãdem in genere morbum existimet, esse* Relationis *ne, an* Substantiæ, *an qualitatis: quum modò huic, modò alij prædicamento genus morbi adiudicet.* Relatum, *id est, in genere* Relationis, *dicit esse lapidem, quoad sit morbus.* Sed *quoad ei non accidat relatio, non esse morbum, & hoc nomine esse in genere substantiæ. At suprà dixerat,* Fol. 169. *ipsum lapidem, quia substantia, esse morbum: adeoq; morbũ in genere substantiæ esse, quam constat in omnibus generibus esse absolutißi-*

mam. Hoc uerò loco propter relationem, lapidem dicit esse morbum, non quia subiectum relationis. quod ipsum quid aliud est quàm inficiari quod paulò antè affirmauit, pugnātia inter se, pro ueris & consentaneis astruere? Diluendis obiectionibus per posticum se subducit, sed tamen scientes fallere non potest. Quæro, Relatum quomodo poßit fundamētum esse relationis? Nam si fundamentum est, oportebit relatum esse absolutum. Pater uerò nequaquam est fundamentum paternitatis, sed pater significat duo, fundamentum scilicet, id est absolutū, & paternitatem: quæ refertur, nisi per Synecdochen uelit intelligi patris uocabulū pro Relato, nempe pro homine seu fundamēto, et absoluto, in quo poßit inesse paternitas: qua ratione, pater nō erit in prædicamēto relationis, sed substantiæ. Omnia relata dicit, in genere esse relationis. Sed nōnullas substātias esse relata. Ergo, quasdā substantias esse in prædicamēto relationis esse. Ego uerò cum Dialecticis dico, substantias non esse Relata (lapis enim, autore Anonymo, quatenus morbus, & substantia est, & Relatum, nempe morbositati, ut relationi subiectus) sed ipsis accidere relata: ut quemadmodū homini accidit ut dicatur albus, ita accidit eidē ut dicatur pater, aut ad aliud quid Relatus. Etenim

enim cui aliquid accidit, non est in prædicamento statim eius generis quod ei accidit, alioqui omnia essent in omnibus: quod ipsum non est distinguere, sed confundere genera & prædicamenta rerum. Omnino *concreta quæ significant aliquid in aliquo (ut* Relatum *significat* Relationem *aliquam in absoluto quodam, & album significat albedinem in subiecto) sunt in prædicamento abstractorum.* Subiecta *uerò, nec in prædicamento concretorum poni, nec abstractorũ possunt.* Ex *quo sequitur, lapidẽ, quatenus sit substantia, nequaquam morbum esse, quandoquidem in prædicamento non sit* Relationis. Hactenus *demonstrauimus* Anonymũ *perplexè loqui de* Relatis, *et aliâs tanquam fundamẽta et absoluta, subijcere ipsum hæc relationibus, aliâs, ut respectus habẽtia, in prædicamẽto* Relationis *ponere: ut haud exploratũ habeas quid sentiat, cùm tam ambiguè loquatur, et minimè* Dialecticè. Morbositas *ergo in genere* Relatiõis *erit, sed morb. ut fundamentũ, aut substãtia erit, aut qualitas: ac in prædicamento nõ erit* Relationis, *secundũ* Anonymũ. Et *rursus cùm morb. sit* Relatũ, & Relatũ *sit in prædicamento* Relationis, *necesse erit, morbũ in genere* Relationis *esse: quare necesse est, ut homonymũ sit uocabulum* Morbus, & *quatenus homony-*

Morbi uocabulum non est homonymum ut ob id in diuersis poni prædicamentis, posu.

mum, diuersis in generibus collocari: de qua tamen homonymia, nec Galenus, nec Anonymus nos admonuit, cùm una ipsius ab utroq; definitio proponatur: ut hac in parte sit etiam perspicuum fingere homonymiam Anonymum, quæ tamen nusquam reperiatur apud Galenū. Anonymus, ut Sophistæ solent, omnia facit perplexa homonymijs, quibus tanquam diuerticulis sese occultat, nec in clara luce uersetur ueritatis, ut philosophi solent: quos ei satius fuisset imitari, quàm contemnere, & ab artis medicæ tractatione tanquam agrestes & indoctos ablegare. Demonstratum hactenus est: Morbum respectu symptomatis nequaquam pro Relato, habendum. Et quamuis ultrò etiam si concedamus esse Relatum, tamen ne posito quidem illo falso probare posse aduersariū quod instituit, nempe causam esse nullam continentem, cùm tamen interdum ex falsis concludi uera contingat. Tantum uerò abest, ut Anonymus ex his falsis aliquid uerum concludat, ut multo pluribus absurdis opinionem suam inuoluat, quàm si morbum ex Relatorum numero sustulisset. Aristoteli nunc respondebimus, qui libro septimo Physicorum, quando probat secundum habitum res non moueri, inter reliqua argumenta illud quoq; affert: Secundum Relationem

motum

motum rebus nõ inesse, aliâs in quinto φυσικῶν *probauerat.* Deinde *habitus quosdam nomina tim commemorat, ut sanitatem, morbum, uirtu tem, uitia, quos constet esse partim* συμμετρίας, *partim* ἀσυμμετρίας, *quæ relationũ uidelicet ter tiæ speciei sint uocabula.* Ex *quo sit perspicuũ, secundum illos habitus, res motionibus non esse obnoxias.* Re*spondemus nos, sanitatem ob id* Relationem *non esse, quia pars differentiæ ipsius sit* συμμετρία, *quemadmodum nec* Gramma*tica relatio est, quia genus ipsius est scientia.* Ni*hil enim prohibet, quo minus definitũ sit absolutum, & plurimæ nihilominus ipsius partes ad aliud referantur. In definitione* Naturæ *referuntur ferè singulæ partes, ut uocula causæ, item motus: ac nihilominus definitione, & definito, significatur res absoluta, nempe substantia.* Natura *enim in rebus non est accidens, sed substantia, ut liquet ex physicis* Aristotelicis. Cæ*terum* Relata *definiuntur hoc modo, ut pro genere ponatur genus definiti, sed pro differentia oppositum definiti, id nimirum ad quod refertur. Sic definitur pater, ut sit efficiens filij.* Et *duplum, ut sit exuperantia subdupli.* De *formulis harum finitionum, diximus in Commentarijs nostris in librum sextum* Topicorum A*ristotelis, loco 57. inde, qui uolet, quæ perti-*

Aristotelis argumento respõdetur, qui πρός τι, uidetur dicere morbum esse.

Quomodo definiantur Relata.

nent ad finitionẽ Relatorũ reqrat. Nec moueor autoritate Fernelij, cui ſane multũ tribuo, ut par eſt: ſed ſi in Relatis ponit morbũ, nullã cau ſam uideo propter quã ei aſſentiar. Opinione Anonymi Sanitas ſic refertur ad actionẽ natu ralẽ, queãdmodũ Pater refertur ad filiũ. Pari modo refertur morb. ad ſymptoma. Relata ſunt natura ſimul. Sed ſubiectum natura prius eſt, et proprietas poſterior. Nam præcedit finitione morbus, item ſanitas. Propriũ ſanitatis eſt, nem pe poſſe ſecundum naturã agere & pati. Item propriũ morbi, quod eſt, Impeditã eſſe actionẽ corporis animati propter morbũ, definitione poſterius eſt morbo. Ac ſæpe cõtingit, etiã ſym ptoma notum eſſe, ut interim morbus ſit inco gnitus. Quomodo igitur morbus & ſymptoma pro Relatis habebuntur, cùm neq; natura, neq; notitia ſint ſimul? Etenim ſimul ſunt φύσει ἅμ οὐδέτερον οὐδετέρῳ τοῦ εἶναι ἐστὶν αἴτιον. Sed quis ne ſcit, morbum, ſymptomatis eſſe cauſam: & Sa nitatem, cauſam actionũ naturalium? Proinde hæc, ne uidear aduerſario meo φίλαυτος, miſſa facio: qualis enim ſit philoſophus, uel potius Suffenus, unicus hic libellus teſtatur: ut mirum non ſit, ſi profligandã è ſchola medicorum phi loſophiam putet, quoniam erraſſe non uult ui deri, reprehendi moleſtiſſimè fert, et contra eos qui

Aliud argumentum quo oſtẽditur morbum non referri ad ſymptoma.

Morbus & ſymptoma ſimul ſunt tempore, ſed non Natura.

qui dissentiunt, inuehitur acerbissimè. Paulò *pòst reprehendit me, quòd* κατὰ σχέσιν *fientes morbos, in morborum quoq; genere dixerim esse. Quandoquidem symptomatibus interdum grauissimis infestent, quũ symptoma constet esse inseparabile morborum acidens: cui dubium sit, quin morbi ratione communi huiusmodi schetici contineantur affectus?* De his diximus suprà, *quòd tales sint affectus, qui suapte natura simul ut causæ effectrices fuerint sublatæ, euanescant unà cum grauissimis interdum symptomatibus, quæ istius generis* FIENTIBVS *morbis cõuenire negat* Anonymus, *contra* Galeni *tamen autoritatem.* Is *uerò in* Locis *affectis commemorat suum quendam acerbissimum dolorem, quoniã sit passus propter uitreã pituitam adhærentem intestinis, quo sit mox liberatus, excreta pituita.* Deinde cõtra Iulianum *disputans, ostendit morbos qui habent plethoricam hypothesin, & sint fientes adhuc, uacuatis humoribus: simul ipsos quoq; cum suis symptomatibus desinere.* Diluit postea rationes *meas, quibus ego (fretus autoritate & sententia* Galeni*) ostendi, plethorã aliquando causam esse antecedentem & coniunctã, itẽ fientiũ morborum, & symptomatum.* Aduersarius *mihi ratione hac occurrit plethoræ, qua nimirum* ipsa

Tertij modi FIENTES morbos, contineri genere morbi demõstratur.

Fol. 174.

ipsa per sese habeat accidentia quædam, non symptomata, ut ruborem, distensionem, grauitatem corporis, non autē quatenus sit causa cō iuncta morbi nondum confirmati. Sic semper tergiuersatur, ut aliquid dicere uideatur: cùm tamē nihil dicat. Sed hæc tractata sunt à nobis superius. Me rursus ad philosophiā meam relegat: itaq; quæ honori & laudi duci debebāt, ea probro & uitio mihi uertit, quod eruditos uiros & prudentes minimè decet. Quòd si tantopere ego philosophiæ ignorantiā exprobrare ei uellē, primùm quāto id iustius facerē et rectius, deinde quàm sæpe id facere potuerim, intelligent hi qui philosophia instructi, me non temerè litigare cum illo de Causa continente animaduertunt. Quæ postea sequuntur (nam multus est in eo, ut probet plethoram nūquam esse causam morborum fientium, habentium symptomata) ridenda magis quàm refellenda uerbis, quoniam nihil ad propositum faciunt, tametsi tenebras quasdam indoctis lectoribus

Fol.178. *offundant. Reprehendit me deinceps, quòd obscurè & sophisticè differentiam pathematis & morbi descripserim: cùm ipse tamen magis sit reprehēdendus, qui propter ignorantiā hanc, negat pathemata habere symptomata: nec intelligit duplicem rationē, aut potius triplicem*

FIEN-

FIENTIVM morborũ, à Galeno usurpari. Quocirca per posticum se (ut dicitur) proripit, metuens, ne nostris tricis teneatur: ob id fuga sibi consulit in tempore, quod propriũ est callidorum. Sæpe dicendum illud mihi est, tot ferè errata in libello esse Anonymi, quot sint argumenta. Quale est illud etiam, quo γιγνόμενον νόσημα, id est, fientẽ morbum, non esse κατὰ σχέσιν morbum, nititur probare. Scribit autem Scheticum morbum habere symptomata. Sed fientẽ et cum antecedente causa coniunctũ, non habere. Metuit, ne si fateatur symptoma adesse finiti & adumbrato morbo (sic enim eos appellare solitus fuit Archigenes) cogatur ipsius quoq; causam aliquam coniunctam fateri. Miscet igitur & confundit Galeni dogmata, ne parum Galenicus hac in disputatione uideatur. Fientis morbi symptomata esse, docet Galenus libro primo de Locis affectis, tam apertè, ut mirari subeat, quî potuerit hæc dissimulare, qui toties illum non modò priuatim, sed etiam publicè prælegerit. Afferam unum duntaxat uersum, quo perspicuè docet, πάθος, habens symptomata (quòd ipsum aliud sit nihil quàm Fiẽs morbus) sic esse cum sua causa coniunctum, ut simul sublata ea, desinat etiam πάθος ipsum, quoniam per se non sit μόνιμον. Eius hæc sunt uerba:

uerba, πρόσεχε τον νοῦν ἐνίοτε μὲν ὑπὸ αἰτίου τινὸς γίνεσθαι τὸ πάθος, ὃ μὲν ἤδη πῶς μόνιμον ἔχει διάθεσιν ἐχωρισθείη τὸ αἴτιον. Quo in loco, uox πάθους significat non motum, sed affectum quendã impedientem actionem: quem postea diuidit in duas species, ut unus nimirũ sit permanens, alter uerò non permanens, sed σχετικός. Proinde talem affectum, ut Fientem, ita quoque σχετικὸν appellari, manifestum est ex uerbis Galeni, quæ sunt in 8. libro Methodi, quæ sic habent, ὁ γὰρ ἔτι γινόμενος πυρετὸς, ἀρθέντος τοῦ αἰτίου, συναναρεῖται καὶ αὐτός. Quomodo autẽ tolleretur febris quæ nõ esset? Nam quæ fit, & nondũ est, nõ tollitur, sed ne fiat, præcauetur. Quin schetica quoque febris dicatur hæc quoque: quæ causa carens facilè soluitur, ut ephemera, haud sanè negauerim: sed hæc Fiens Schetica non est, sed facta Schetica febris: non enim propter causam sibi coniunctam, dicitur fieri. Sed ut Demosthenes alicubi inquit, ἡ πονηρία δεῖται προφάσεως, ita falsitatis quoque nunquam potest esse, neq; simplex oratio, neque excusatio: quare missa facientes hæc, ad alia nos conferamus. Eadẽ subtilitate ut reliqua reprehendit & refellit Anonymus: quòd hecticon et monimon hoc loco pro eodem sim interpretatus. Quippe ἑκτικὸν sit ut species μονίμου. Fateor sanè ali-

Diuidit Galenus morbũ in genere, in pathema, & in morbũ ab solutum, seu μόνιμον.

Alius est morbus simpliciter σχετικός, & alius FIENS σχετικός.

nē aliquando usurpari ἑκτικὸν sic, tanquā speciē μονίμους, quo in genere hecticos morbos appellamus: nō taantùm eos qui simpliciter permanēt, sed etiam qui omnino non, aut difficulter curari possunt. Galenus autem quando diuidit in Methodo morbos in σχετικοὺς, et ἑκτικοὺς, uocabulo ἑκτικοῦ nihil aliud significari quàm μόνιμον & δύσλυτον utcūq; uoluit, quod ipso uerborū contextu potest intelligi etiā à mediocriter doctis. Mihi postea inscitiam exprobrat Galenicorum scriptorum, in quibus se solùm putat sapere, reliquos uolitare tanquam umbras, qualem scilicet apud inferos Tiresiam fingit Homerus in Odyssea. Quid & quantum ego præstare in Galenicis ualeam, alijs, non tibi, qui omnia detrahis omnibus, permitto iudicium. In libro meo de Causa continente, demonstraui, si Morbus definiatur ut Genus (quoad uidelicet sub se continet permanentem & item fientem κατὰ σχέσιν morbum) pro differentia non poni ab ipso, ut sit μόνιμον, seu permanens quiddam. Idq; ipsum facere Galenum ostendi in Methodo: quum illic apertè fateatur, ad morbi rationem nihil facere, ut sit quiddam permanens: quandoquidem momentaneus etiam effectus impediens actionem, & symptomatis molestus possit & debeat dici morbus. Vtitur autem Galenus

nus eo loco uocabulo ἐπιμόνου, *quod perinde ſum interpretatus atq; ſi ſcripſiſſet* μόνιμον. *Nam perſeuerans, & permanens, ego quidem iudico non differre, ſed diuerſum uidetur huic Ariſtarcho.* Μόνιμον, *is cenſet ad rem quæ facta ſit, etiam ſi duntaxat momento perduret, pertinere.* Ἐπίμονον *autem, ad id quod aliquantiſper duret, & permaneat. Quòd ſi ergo* μόνιμον *dicitur quod factum ſit, quantumuis ſubitò etiam poſtea deſinat, ſequitur profectò ut morbus* FIENS, *& leuiter impreſſus, remotione cauſæ ſubitò deſinens, morbus quoq; ſit & dicatur à* Galeno: *ut neceſſe nõ ſit, quò appellationem morbi ſortiatur, aliquãtiſper perdurare affectũ, id eſt,* ἐπίμονον *eſſe, ſublata cauſa. Vt uerbi gratia: Si propter humorem uitreum, tenſio (quæ eſt ſpecies ſolutæ unitatis) accidat in inteſtinis cum ſæuiſsimo dolore, ſi mox ea deſinat tenſio, excreto humore, nónne nihilominus erit morbus? Quòd ſi non eſt ſatis,* Factum *& generatum à cauſa eſſe, ſed ipſum quoq; permanere ſine cauſa aliquantiſper oportet: ſequitur, ut omnino pro differentia morbi ſit* ἐπίμονον, *& nequaquam* μόνιμον *conſtituendum: quam tu contra* Galeni *ſententiam, more & ritu* Methodicorum, *omnibus morbis affingis differentiã, eáq;* Fientes *morbos, nempe* παθή-

Morbus in genere definitur à Galeno in Methodo. Aliâs in specie ipsum finit, quando *μόνιμον* differentiam ei addit.

pe παθήματας*, diſtinguis à morbo: quatenus eſt genus, quum tamen pathema (etiam te concedente,) non diſcrepet à morbo ratione alia, quàm qua poteſt & ſolet morbus etiã ſine cauſa aliquãtiſper perdurare: pathema autẽ ſubitò definit, ſimul ut cauſa effectrix fuerit remota. Tu uerò morbum eum eſſe negas, quemadmodum & Methodici, qui ſimul ut cauſa deſierit, ipſe quoq; deſinat. Quare Galenus, quãdo definit morbũ in ſpecie, & ipſum cõtra pathema diſtinguit, pro differentia non debuit uti uocabulo* μονίμα*, ſed* ἐπιμονίμο*, in lib. 1. de Locis affectis, in quo* πάθημα*, et morbũ in ſpecie, nulla re alia diſcrepare oſtendit, quã permanẽtia et nõ permanentia* διαθέσεως *non naturalis, reſpectu cauſæ effectricis. Eo enim loco* μόνιμον *ſignificat* διάθεσιν*, non quæ ſtatim cum cauſa euaneſcit, ſed perdurat aliquantiſper remota cauſa. Apparet itaq;* μόνιμον *&* ἐπίμονον *idem ſignificare apud Galenum: nec obſcurũ eſt quare in Methodo, & in prima de Differen. ſymptom. lib. morbũ definierit, nulla mentione facta permanentiæ. Sed in primo de Locis affectis libro, cùm diſcrimen fientium morborũ & perfectorum morborum, uellet definiendo explicare, Morbo in ſpecie, id eſt, ſimpliciter morbo,* μονίμα *uoculæ differentiam adiecit,*

Quomodo pathema & morbus permanẽs differant.

ſpecies diuerſas morborum declarare cupiens: quarum una, πάθημα *eſſet, & eodem momento quaſi cum ſua cauſa deſinens. Altera, morbus: quæ ſine cauſa, efficiente ipſum, perduraret.* Quò *reſpicientes* Methodici, *dixerunt, morbũ quatenus exiſtat, neq;* Antecedentem, *neq; continentẽ habere cauſam, ſed ipſum per ſe quiddam eſſe abſq; cauſa ſubſiſtens: de quibus ſuo loco dicemus, ac docebimus* Anonymum *à dogmaticis, tanquam transfugam, defeciſſe ad* Methodicos, *profligatione hac continentis cauſæ.* Ergo μόνιμον *non ſignificat permanentiam momentaneam, ſed durabilem quandam, &* ἐπίμονον, *ut uocat aduerſarius.* Alioqui *quid prohiberet, quo minus* πάθημα *quoq; diceretur* μόνιμος διάθεσις*? quandoquidem & ipſius permanẽtia ſit momẽtanea.* Hæc *nõ animaduertẽs* Anonymus, *extra genus morbi collocat* παθήματα, *quæ tamẽ à* Galeno *pro morbis haberi, definitio in* Methodo *probat: & cùm grauia quoq; ſymptomata non patiantur tales affectus, pro non morbis haberi.* Omne *igitur* γιγνόμενον νόσημα *dici poteſt etiam* σχετικόν, *quanquã non omne* σχετικὸν *eſt* γιγνόμενον. Nam *quod caret cauſa, & facilè ſoluitur, id nimirum* σχετικὸν *dicitur, ſed non* γιγνόμενον νόσημα, *qualis eſt febris ephemera.* Deinde ἑκτικὸν

Sine cauſa, febris eſt σχετικὸν νόσημα.

de ἑκτικὸν omne est μόνιμον, sed non omne μόνιμον est ἑκτικὸν: cùm sint etiam σχετικοὶ quidam morbi, μόνιμοι quidem, sed ob id tamen non ἑκτικοί. At γιγνόμενα νοσήματα, neq; μόνιμα sunt, neq; ἑκτικὰ, sed duntaxat σχετικὰ seu pathemata. Morbus autem, quatenus est uocabulum generis, harum differentiarum expers est: & simpliciter sic definitur, ut sit diathesis contra naturam primò impediēs actionem. Quæ nisi intelligant studiosi, ex tricis his Apinis nunquam se euoluent, quibus omnia inuoluit hoc libello aduersarius. Risisse se porrò cum multis scribit Anonymus, haud dubiè cū philosophastris quibusdam gnatonibus, quibus ille persuaserat me errasse: quia scripserim, intemperiem esse causam morbi aliquando, & non ipsum morbum. O stultum cachinnū eorum, qui rident id quod uerū est. Intemperies quasdā esse morbos, non nesciebam. Num uerò error est, si quis intemperiem aëris, aut aquæ aut alterius rei, morbi causam appellet? Postea redit ad Cramben suā decies recoctam, negans FIENTES morbos esse Scheticos, contra manifestam autoritatem Galeni, qui σχετικὸν πάθος nihil aliud esse dicit, quàm εὔλυτον πάθος. Sed fiente morbo, seu pathemate, nihil ocyus euanescit, remotiōe causæ subitò quasi desinens. Nec uerò ratione morbi

Morbi ut generis, Finitio.

quatenus est genus, quicquã intereſt quàm diu maneat ſine cauſa morbus, cùm ad FACTI *eſſentiam ſatis ſit uel momento duraſſe ſymptomatibus ſuis conſpicuum, autore Galeno in* Methodo. *Aduerſarius autem dũtaxat effectũ,* *non item cauſam,* ἀπὸ τ̃ σχέσεως *denominari arbitratur, ut appareat ipſum in philoſophorum libris parum diligenter eſſe uerſatũ.* His etenim *autoribus, cauſæ etiam dicuntur* Schetic*æ, quæ nimirum ut deſierint, effectus quoq; deſinũt, ut ſole decedẽte, ſimul etiã deſinit illuſtratio. Quã bellum porrò etiam eſt illud argumentũ, quando ſcribit plenitudinem ſeu plethoran non eſſe cauſam continentem, quocirca ſequi ut ſi morbus aliquis per eam ſit excitatus, ut eius continens cauſa eſſe nequeat.* Ipſam *quidem per ſe plethorã negamus et nos cauſam eſſe* Continen*tem.* At *ſecundũ accidens & ex hypotheſi coniunctam dicimus, ut morbi quidam* σχετικοὶ, *ſi quando plethoricam habuerint hypotheſin, ut* Galenus *loquitur in libro contra* Iulianũ*: tum plethoran cauſam eorum continentem (à qua appellatione, ne* Galenus *quidem abhorret) dicimus.* Ex *numero enim* Antecedentium *cauſarum per ſe, cùm ſit plethora, non niſi ex hypotheſi & propter effectum, nempe ſecũdum accidens, rationem habebit continentis aliquãdo cauſæ.*

Non tantum effectus dicũtur Schetici, ſed etiam cauſæ.

Aliud argumentum.

Plethoran ex hypotheſi & per accidens interdum eſſe continentem.

Fol. 185.

causæ. Propter plethoran, quatenus est Antecedens causa, sic morbus fieri dicitur, ut detractione plethoræ curari ipsum (quandoquidem nondum sit) non oporteat, sed ne fiat, præcaueri. Isto modo FIENTIS *morbi (qui nimirum* πάθημα *non sit, & species Morbi) negamus plethoran causam esse coniunctā. Nihil enim cum eo, quod nōdum est, cōiungitur. Sed motionis respectu coniuncta est causa, qua nimirum generatur morbus: quippe ad hunc modum fietis morbi, nulla sunt symptomata, nulla curatio, sed tantum præuisio, & cautio, ne generentur scilicet. De duplici differentia hac Fientis morbi, in hypothesib. nostris diximus: ut mirum non sit aduersarij rationes subinde, propter homonymias claudicare. Pleraq; sunt superius confutata, ut eadem subinde repetere, uideatur esse superuacaneum & inutile. Nunc tantummodo Epilogum adijciam ex ipsius libello, quo nolens, uolens, in Fientibus morbis* κατὰ σχέσιν, *causam Continentem esse fatetur.* Fol. 189. *Sic autem scribit:*

Falsum præterea est, quòd ea causa, quæ morbum conciliauit leuem & momentaneum, dicatur Continens. Nam leuis & momentaneus morbus affectus est, & permanentiam habet, etiam si momentum tantùm durat, quapro-

pter Continentem causam non habet.

Quæro ex aduersario, quomodo momentaneus sit, si permanentiã habeat, quum permanere & momentaneum esse, id est, non permanere, sint opposita? Aut si momentaneus quoq; permanet, permanẽs erit aut sine causa, aut cũ causa. Si cum causa, πάθημα scilicet erit, & fiens morbus. Permanens ergo, cùm causa erit, & sine causa: non permanens, sed momentaneus. Si sine causa, simpliciter utiq; permanens erit, id est, per se, & non propter causam, qua ratione momentaneus haud erit: id est, simul cũ remota causa, desinens diathesis contra naturã non erit. Ex quo concludendũ, momentaneum affectum habere causam coniunctam, quemadmodũ permanens talem nullã habet, quatenus est, sed Antecedentem duntaxat: qua generabatur, aut præincipientẽ, quod ex hypothesibus Anonymi ex neceßitate uerũ erit, ut falsum illud quod dixerat, esse scilicet momentaneum affectum, & nihilominus eundem permanentem. Præterea idem malè argumentatur, quando sic scribit:

Anonymus ultro cõcedit momentaneũ morbum habere causam continentem.

Fol. 192.

Si craßi succi causa essent Continens, tum plethora etiam esset causa continens.

Respondeo, quoad generationis causa antecedant craßi succi, esse Antecedentes tantùm.

Sed

Sed quoad simul sint cum morbis, & quoad remotis ipsis desinunt etiam morbi, causæ nimirum erunt coniunctæ, plethora quidem fientis κατὰ σχέσιν, *sed crassus & impactus humor per fecti morbi, nempe obstructionis, causa erit cōtinens.* Sed de hoc dictum aliás. Perpetuò philo*sophiæ infestus aduersarius negat, Aristotelem miscendum cum* Galeno. Illud *uerò ut* Dicta*tor quidam, non ut disputator præcipit: quare alios quærat, quibus istud persuadeat: mihi &* Galeno *id nunquam persuadebit, ut sine philosophia eruditum aliquem esse medicum opinemur.* Mirum *est, quòd symptomata causam habere coniunctam fatetur: & interim nullum esse morbum, qui causam hanc habeat: quorum tamen plurimos constat, tam non posse absque causa definiri, aut demonstrari, quàm symptomata non possunt absque morbis, tanquā causis, definiri aut demonstrari: de quibus suprà abundè satis dictum.* Veruntamen Anonymus, *crassum humorem affirmat esse ipsam obstructionem, seu morbum ipsum.* Quòd *si est, quid ni morbus quoq; sit symptoma ipsum, non autē causa symptomatis?* Nam *quemadmodum demonstratur symptoma ratione morbi, tanquā causa sua, ita demonstratur morbus quoq;: ut obstructio paralytica, uel apoplectica, ratio-*

ne uiscidorum humorum impactorum, qui sunt causa cum obstructione iuncta, non autem ipsa obstructio. Sed Aduersarius quia fortasse, aut nescit, aut negat pertinaciter effectus per causas demonstrari, uereor, ne frustra surdo (ut dicitur) fabulam narrem. Vnum est, in quo maximè peccat aduersarius, quòd nimirum eorum quæ fiunt, duntaxat causas esse arbitratur, sed eorum quæ sunt extra motum, nullam putat esse causam: quod iam sæpius ostendi falsißimum esse, & redolere nescio quam Analyticæ doctrinæ inscitiam. Hac absurditate hypotheseos cogitur aliâs morborum in genere substantiæ, aliâs in Relatiuis ponere. Denique cogitur non solùm Galeno, uerùm etiam sibi ipsi contradicere: quoniam ut uera sunt consentanea ueris, ita falsa non modò à ueris discrepant, sed ipsa etiam inter se pugnare solent falsa. Vltimo

Fol. 200. conflictu me reprehendit, quòd Antecedentem causam, temporis gratia, non dixerim proximã esse morbo. Timet, si proxima non sit, ne inter ipsam & morbum causa cõtinens interueniat. Suprà respondimus, quòd mouens causa respectu eius quod mouetur, sit per se immediata, & proxima causa, quatenus uidelicet simul sunt. Per se enim et actu, causa cum suo effectu, ad quem per se refertur, simul est, nec aliquod

μεταξὺ potest interuenire. Ergo causa antecedens (quia mouens & efficiens) per se & proxima causa dicetur effectus sui ratione: nempe Motionis & non morbi. Habitus autem (ut uerbi gratia) morbi, per se non erit causa, sed per accidens. Fieri enim nequit, ut cōtrariorum sit una per se causa. Quare Antecedens, si per se causa erit Motionis, qua generatur morbus, necesse est, ut per accidens essentiæ morbi, seu status sit: quemadmodum præsentia Naturæ, per se causa est conseruatæ nauis, idem quoq; submersæ causa aliquando dicetur, sed per accidens, quia scilicet à gubernatione discessit. Per se causæ effectus alicuius essentiæ sunt materia uel subiectū et forma, ut morbidi, causa est subiectum corpus, & eiusdem contra naturam διάθεσις, quæ dicitur morbus. Quoniam morbi per se nō est materia, quandoquidem accidens per se nec generatur, nec corrumpitur, nec constitutionem aliquam habet, cùm uidelicet non habeat materiam, nec ipsum per se aliquid esse possit, sed duntaxat sit aliquid in aliquo: quod ipsum per se sit quid, & simpliciter οὐσία. Huius οὐσίας, partes sunt materia & forma, ut eius quod secundum accidens est, partes sunt, οὐσία subiecti, & species accidentis: quod compositum, concreto accidentis intelligitur uocabulo

Probatur antecedentē causam per accidens dici causam respectu essentiæ effectus.

Quæ sint, & quot causæ per se, essentiæ rerum declaratur.

quemadmodum à morbo morbidum, & ab albedine album dicitur. Morbidum igitur, non autem morb. pro causis, per se habet subiectũ corpus & διάθεσιν. Aliquãdo causa media interuenit inter διάθεσιν & subiectũ διαθέσεως, ut defectionis luminis lunæ causa dicitur interposita terra, et cerebri in apoplexia obstructiõis causa est humor impactus. Hæ sunt proximæ et immediatæ causæ effectuũ: nequaquã uerò motus Antecedentis per se et proxima causa est effectus, sed generatiõis effectus: quia nõ sunt simul motus et effectus, quoniã loco, tẽpore, definitione, disclusos esse cõtingit: quod ipsemet fatetur Anonymus, qui separata dicit ab effectu esse causam Antecedentẽ, sed cõiunctas causas separari posse negat. Vrget autẽ aduersarius hoc maxime, quòd scilicet effectus seu morb. sit extremũ motionis, quæ proficiscatur à causa Antecedente, inter quam & ipsum effectũ, ut nullus alius motus, ita nulla causa alia interueniat. Concedimus sanè, ratione motionis, nullam interuenire aliam, sed essentiæ rei ut aliæ sunt partes per se, ita quoq; causæ erunt aliæ. Nec si, quatenus morbus est extremũ motionis causæ Antecedentis, nihil inter ipsum & motũ interuenit: idcirco quemadmodum immediatus est motus respectu habitus, ita quoq; per se & proxima

atq;

atq; immediata causa erit essentiæ ipsius, quæ nimirum Esse *dicitur, & non* Fieri. *Sunt enim & ea quæ* ἐφεξῆς *dicuntur, immediata: ut immediata sunt unitas, binarius, ternarius, item lineæ punctum, quo terminatur,* ἐφεξῆς *est: item habitus deinceps sequi motionem dicitur: quoniam inter illud quod est, & illud respectu cuius est deinceps seu* ἐφεξῆς, *nihil interuenit quod eiusdem sit generis, ut inter motum & habitum non interuenit alius motus quispiam, aut alius habitus*. Et *hoc sanè modo motus & habitus nullũ* μεταξὺ *dicũtur habere, et immediata sunt, nõ quia immediata autẽ, unũ ob id respectu alterius per se et proxima causa erit.* Nam *ut linea nõ est causa per se pũcti terminãtis ipsam, nempe priuationis suæ, ita motus* Antecedentis *causæ, quã continetur priuatio habitus, per se causa habitus nõ erit, quantũuis deinceps et immediatè sequi ipsum motũ dicatur.* Ex *quo cõcludendum, omnem per se causam etiam immediatum quiddam esse: nõ autem uicißim, quicquid immediatum: id ipsum causam quoq; per se esse, quæ scire ex physicis* Anonymum *oportuit, cùm causæ* Antecedentis *definitionem in medium afferret: qua nimirum unicè subnixus, nõ intelligit, quàm ruinosum suis sophismatibus fundamentum substruxerit.* Quin *etiam suprà*

Differunt immediatum esse, & causam per se esse.

suis

fuit demonstratum, nullam partem motionis quæ pendet ex Antecedente causa, sic proximam esse, ut non alia posSit esse propior. Quo modo igitur causa partis alicuius, proxima habitus erit, cum ratione cuiusq; partis, in quas diuiduus est motus, interuentu medij cuiusdam temporis & loci discludatur, & simul cum effectu esse non posSit? Nam ut maximum, & minus, in quantitate, sed minimum ob id non reperitur: ita si longinquiSSimum, & propius, in motu potest describi, ob id tamē proxima pars ipsius erit nulla. Quibus enim diuiditur continuum quoduis, hæc inter se proxima nullo modo possunt esse: quare nec simul esse possunt, siquidem SIMVL dicantur, quæ nullum habent μεταξύ. Qua ratione causam, & effectum propriū simul esse dicimus, sed effectus, & partes motionis: hoc modo nequaquam SIMVL esse, possunt dici. Ergo inter partes notionis, et habitum, semper aliquid erit μεταξύ. Hactenus ostensum est, motum antecedentis causæ & habitum, quoad immediata sint, unum respectu tamen alterius, rationem non habere PER SE causæ. Aut si partes motus cōsideremus respectu effectus, tū nullū fore proximū et immediatū: qua cōstituta parte, necesse sit effectum deinceps et ἐφεξῆς sequi. Sed de his copiosius suprà docui

Nulla pars motus antecedentis causæ, neq; immediatè, neq; simul est cum effectu.

Motus & causa antecedens sunt SIMVL. Item essentia & causa coniuncta, sunt SIMVL.

docui. Anonymus suis quibusdā προλεγομένοις, quæ sibi finxit pro re nata, friuolas rationes su perstruit: quæ nihil aliud sunt, quā paralogismi & Sophismata: totam de causa Continente disputationem & ueritatem peruertentia. Pro me respondi hactenus, meamq; contra illum defendi causam. Nunc tertius est, qui similibus propémodum ab ipso uexatur argumentis, cui quoad possum & licet, suppetias feram, ut etiā hoc in aduersario uires suos fractas & debilitatas sentiat Anonymus. Obijcit is primū Marco Antonino Montisiano, quòd mecū sentiens erret. Postea suo more, in ipsius inuehitur argumenta, sua uerò ad cœlum usq; laudibus euehit. Montisianus, febrem putridam dicit habere causam coniunctā. Tametsi enim, materia exhalante, remaneat nihilominus calor quidam, eum tamen calorem, aut non esse putridam febrim, aut duntaxat reliquias quasdam caloris febrilis opinatur suprà, cùm disputaret Anonymus contra Valleriolam, febris putridæ paroxysmum dixit esse pathema, & non morbum. Quia uidelicet simul cum putrescente humore incipiat, itemq; desinat, idcirco ut pathematis cuiusdam, & non morbi causam ipsius coniunctam esse, fatetur putrescentem humorem. Sunt autem hæc ipsius uerba,

Pro Marco Montisiano argumenta.

Nam

Nam cùm acceßio intermittentium febrium non ſit, niſi humoris putridi motus, quid mirũ ſi ſoluto uacuatoq; humore illo, & ipſa conſeſtim ſoluatur?

Si ſoluitur febris, exhalante prorſus uapore putrido, quid impedit, quo minus uapor talis cõiuncta ſit cauſa febris putridæ? Nũc aliud dicit, & febrim relinqui, poſt diſcußionem etiã putredinis, affirmat. Viderit ergo quàm ſibi dicat conſentanea, quando aliâs cum cauſa tolli febrim, aliâs ſublata, nihilominus remanere eã affirmat. Febris certè intẽperies eſt calida, quæ in corde primùm exardeſcit, ſed non eiſdẽ ſemper cauſis, nec primo eodem ſubiecto. Cauſæ ephemerarũ & hecticarũ ab effectu, quem excitarunt, ſunt ſeparabiles. Putridæ cauſa non eſt ſeparabilis, eoq; differt putrida à reliquis duobus febrium generibus, autore Galeno in Methodo. Nec ſubiectũ primũ, ſeu πρῶτον δεκτικὸν, idem eſt. Nam primò in ſpiritu cordis incenditur ephemera, in humoribus putrida, in ſolida ſubſtantia cordis inflãmatur hectica. Putridæ porrò paroxyſmum tãtiſper durare, autor eſt Galenus in poſteriore libro de Differentijs febrium, donec omnis uapor putridus exhalarit: cuius qualitate & quantitate partes & motus dißimiles paroxyſmi diſpẽſari ſoleãt.

Cùm

Cùm ergo secundum Galenũ, putrida, causam habeat, & cum illa eadem causa febris hæc incipiat, & desinat, quid restat aliud, quã ut eam cum febri coniunctã dicamus? Quòd si posterius etiam calor quidam permaneat, exhalante putredine, & penitus profligata, ut calor quidam sit, febris tamen non erit. Aut si febris erit, profectò eam uel diariã, uel hecticam esse oportebit, quorum utrunq; dictu sit absurdißimum. Quis enim unquam ex putrida desinente fieri ephemerã dixit? Nã post duodecim horas, qui tertiana pura laborat, desinit febricitare. Si tum incipiat ephemera, ultra triginta horas febricitare oportebit tertiana breuißima laborantem. Ergo calor ille quantuluscunq;, febris non erit, sed uestigia quædã erunt & reliquiæ paulò ante desinentis febris. Quemadmodum imbecillitas etiam in Neutralitate *conualescentiæ (ut uocant) morbus non est, ita calor ille, morbus: & febris non erit, qui post finem febris relinquitur.* Non *enim quod calidius æquo est, id omne pro febri habendum.* Idipsum *quod dicimus, ex curationis quoq; modo est euidens. Præsenti paroxysmo omnia adhibentur, ut quàm primùm quod putrescit, expellatur è corpore per urinas, per uentrem, per sudores, per uomitum, quoad natura tales excretiones sustinere potest,*

Quare putrida causa dicatur habere cõiunctam.

Febris putrida materia exhalante nullã relinqui febrim aliam.

potest, et faciendū id quidē idoneis remedijs, cu iusmodi sunt quæ facilè subducunt humores ad meatus quib. sunt excernēdi, et nullū corpori ca lorē cōtra naturā conciliare possunt. His enim (inquit Galenus) *& causa, & febris ipsa profli gari solet à corpore,* τὸ μὲν ἤδη διεφθαρμένον ἐκκενοῦντες παντὶ τρόπῳ, τὸ δὲ ὑπόλοιπον, αἰωρήσεσι μετρίαις, καὶ διαπνοαῖς εὐψύχεσιν, εἰς τὴν ἀκριβῆ συμμετρίαν ἐπανάγοντες. *In putridis non tantùm quod factum est, nempe præsentem febrim con sideramus, sed respicimus etiam ad futurū, non tantùm curationem, uerùm etiam cautionem illis adhibentes.* Nam *quoad eius fieri potest, non tantùm febri sua causa subtrahenda, sed prospiciendum ut causæ & materiæ etiam pu tredinis submoueantur: quod præuisionis, non curationis sit propriū, pertinēs ad causam an tecedentem.* Qui *calidis medicamentis utūtur, ait* Galenus, *non tantùm febrim augent, uerùm etiam causam febris, & futuræ putredinis ma teriam promouent.* Ergo *congruentibus medi camentis non solùm præsens depellitur, sed etiā futura præcauetur, quoad uidelicet putredinis causas prohibemus.* Nam *in factis febribus, nec amplius fientibus, tātùm ad febrim & non item ad causam febris est respiciendum.* Sed *in haben tibus causam qua poßint subinde generari, non*

Method. li. 11.

tantùm

tantùm curatio ad præsentem affectum, sed cautio quoq; adhibenda ad profligandam causam. Ex quo par est intelligi, putridæ febris duplicē causam esse, coniunctam scilicet putredinem cum paroxismo, & Antecedentem: respectu futuræ, mixtamq; curationem ipsius esse cum προφυλακῇ. Sic enim scribit Galenus: τῶν μὲν οὖν ἐφημέρων πυρετῶν ἡ ὄντως ἐστὶ θεραπεία, καθάπερ γε καὶ ἡ τῶν ἑκτικῶν, ὅσοι δ' ἐπὶ χυμοῖς συνίστανται σηπομένοις, ἡ λεγομένη θεραπεία τὴν προφυλακὴν προσείληφεν. Aduersarius noster contendit, nullam esse febrim, quæ non ipsa per se, remota causa ipsius, possit subsistere. Quamobrem nullam esse, quæ causam habeat coniunctam. Probat id testimonio Galeni, quod affert ex libro octauo Methodi, cap. 1. idq; sic interpretatur, tanquam si Galenus de toto genere febris illic loqueretur, & non de speciebus duntaxat quibusdam, quæ per se, absq; causis efficiētibus & gignentibus ipsas, subsistant. Eius hæc sunt uerba, referente Anonymo:

Itaq; si iam præsens febris est, sed causa quæ eam excitauit, iam desiit, huc tantùm eius secundæ consilium dirigetur, ut refrigeretur.

Postea subiungit Anonymus: Quod igitur hîc generatim de omnibus febribus affirmat Galenus, hoc de putridis etiam dixisse illum, ne-

mo sanè mentis inficiabitur.

Parum religiosè citat interdum testimonia aduersarius, & quacunq; ratione potest, ad suū illa detorquet sensum. Rationes causæ & effectuum in febribus, trifariàm hoc loco partitur Galenus. Nam omnis (inquit) est uel fiens tantùm, uel facta tantùm, uel fiens & facta. Si fiat tantùm, tum esse satis, si duntaxat prohibeatur causa. Vt si iamiam febricitaturo ephemera, propter abstinentiam cibi, præbeamus cibum: qua cautione scribit Galenus, sese usum in quibusdam biliosis, ac prohibuisse quo minus febricitarent. Deinde, sunt febres factæ nonnullæ, quarum causa nulla sit amplius, quales sunt ephemeræ, & hecticæ, quæ iam penitus sunt generatæ. Postremò, sunt quædam fientes adhuc, & aliqua ex parte factæ, quales sunt putridæ: quarum antecedentes etiam causæ sunt, quæ tanquam fomenta futuræ febris, non tantùm præsens febris cum putrido uapore iuncta, submoueri debet. Ephemera, & hectica, simplices sunt febres, sed putrida febris est cum putrido uapore coniuncta. Ergo secundum Anonymum, prius putredo, nempe causa amolienda: deinde febris curanda erit. Sed quæ nam illa? Nónne sine putredine omnis aut Ephemera est, aut Hectica? Quod in uniuersum de

Differentiæ febriū, quoad causas.

ſum de febribus non dixit Galenus: id tanquam ſi καθόλου dictū eſſet, uſurpat aduerſarius. Quod *enim hoc loco ſcribit, pertinet duntaxat ad ephemeras, quarū illic facit mētionem. Pertinet etiā ad hecticas, quæ ſunt nihil aliud, quàm ſimplices febres, id eſt, febres cum nullo humore cōiunctæ: nec antecedentē, nec cōiunctā cauſam aliquam habentes.* Etenim *ſi humor, qui poteſt putreſcere, cauſa antecedēs eſt putridæ, quid ni putreſcens iam actu eiuſdem ſit cōiuncta: quādoquidem putridus humor febris ipſa eſſe non poßit?* Ex *quo perſpicitur,* Anonymum *hoc loco abuſum eſſe teſtimonio Galeni, ac proximè ſequenti non modò abuſum fuiſſe, uerùm etiam peruerſa interpretatione corrupiſſe, & quodammodo adulteraſſe genuinam Galeni ſententiam.* Quanquam *ex obſoleta quadam & barbara uerſione, teſtimonium illud citauit.* Redolet *enim neſcio quam phraſin inſuetam & putidam, quod petitum ex libro undecimo* Method. *cap. 4 ſic habet:*

Falſa interpretatio morborū & textus Galeni.

Nec *fieri poteſt, ut febris ſanetur, niſi inhibita prius putredo ſit.* Quare *ſubmouenda ipſius cauſa eſt, ſi modò putredo ipſa prior, mox poſt ipſam febris ſanari debebit.* Græca *ſic leguntur:* ἰαθῆναι δ' ἀδύνατον ἄνευ τοῦ παύσασθαι τὴν σηπεδόνα. παύσασθαι δ' οὐ δύναται

ται μηνύσεις τῆς αἰτίας. ἐκκόπτειν ἂν χρῆ τὴν αἰτίαν αὐτῆς, εἰ μέλλει προτέρα μὲν ἡ σῆψις, ἐπ' αὐτῇ δ' ὁ πυρετὸς ἰαθήσεσθαι.

Horum uerborũ hic est sensus: Fieri nequit ut curetur febris, nisi curetur causa ipsius, nempe putredo. Putredo etiã non penitus tolletur, nisi causa quoq; ipsius sit profligata. Quare in primis auferenda causa putredinis, siquidem putredinem uolumus primùm, deinde febrim quoq;, quæ propter ipsam est, tollere. Anonymus naturalẽ illum ordinẽ, quem habet putredo cum sua febre, quo causa actu, prior natura dicitur effectu, non tempore (quemadmodum etiam priorem symptomate dicimus) transtulit ad ordinem temporis, quo potest effectus etiam sine causa, temporis gratia, posterior subsistere. Sed huiusmodi effectum tempore posteriorẽ, respectu causæ suæ dicimus esse ὕστερον, ac non simul: pro eo ut coniuncta simul est cum suo effectu. Proinde in ephemeris primùm, si causa duret adhuc, remouendam eam consulit, deinde febrim suis quibusdã remedijs curãdam præcipit. Sed in præsentia non dicit, post remotam putredinem, curandam deinceps quoq; febrim: sed in id incumbendũ, ut causam putredinis primùm auferamus: siquidem uelimus primùm putredinem sublatam, deinde etiam propter

Febris putrida nõ est post discussam putredinem, sed est iuncta cum ardescẽte putredine.

pter putredinem excitatam, febrim extinctam cupiamus. Itaque non dicit, febrim ἐφεξῆς *post sublatã causam, extingui: quemadmodũ in octauo libro scripserat de Ephemera. Nam in hac possumus ipsam febrim per se, absq; causa, curare. Sed essentia febris putridæ, ex causa: nempe putredine, pendet: quare nũquã ipsa separatim curabitur, nisi simul tẽpore, aut ordine naturæ prius causam ipsius remoueris. Quippe talis febris non est post causam, sed propter causam in corpore subsistentem. Et ob id Galenus dixit,* ἐπ' αὐτῇ, *id est, propter putredinẽ subsistentẽ febrim, remotione causæ curari ipsam quoq;.* ἐπὶ *enim cum datiuo, sæpe causam significat: sed Anonymus, pro uocabulis* μετὰ *uel* ἐφεξῆς, *hãc uoculã exposuit. Etenim ut propter obstructionem sequitur, tanquam symptoma, retentio fuliginosorum, ita quoq; putridum uaporem sequitur febris, ut proximam & coniunctã causam. Haud aliter præpositionem* ἐπὶ *causalem usurpauit, cùm loqueretur Galenus de symptomate retentarum fuliginũ in corpore propter obstructionem.* ὑπὸ τῶν χυμῶν ἡ ἔμφραξις ἀπεργάσθη νόσημα οὖσα, ἐπὶ ταύτῃ δὲ σύμπτωμα ἐγένετο ἡ διαπνοῆς ἡ ἐπίσχεσις. *Sed cum sua causa simul symptoma esse, ne Anonymus quidem inficias (ut opinor) ibit. Paulò pòst, febrim post*

excretionem putridi humoris, nihilominus putridam censet appellandam. Quo loco, nescio utrum causam antecedentem & materiam putredinis (cui debetur non curatio, sed præuisio) ipsam putredinem appellet, ipsam uerò putredinem febrim. Quemadmodum sanguinem affluxurum, appellat sanguinem: eum uerò qui impactus est in angustijs, atque amplius non fluit, sed subsistit, non appellat sanguinem, sed ipsam phlegmonen: quæ absque sanguine etiam influente, ipsa per se poßit separatim subsistere. An uerò *putredinem coniunctam cum febri uelit intelligi, quæ tametsi exhalarit per excretionem corporis, nihilominus febris & intemperies calida remaneat: prius uerba ipsius perscribã, deinde optionem ei dabo, ut utrocunque modo uelit se intelligi à nobis, declaret.*

Nõ satis intelligitur, quomodo dicat Anonymus, post excretionẽ putridi humoris, nihilominus manere febrim putridam.

Fol. 206. Nam si (inquit) tumor sanguineus, aut biliosus dicitur is, cui non amplius affluant humores tales, quid ni febris quoq; dicatur putrida, quæ propter excretionem iam sit expers putredinis?

Tametsi respondere possem, non quemlibet exuperantem calorem (ut aliquem etiam post excretionem putredinis superesse concedamus) pro febri numerandam, ut Galenus docet li-

cet libro octauo Methodi, nihilominus libet mihi similitudine hac eadem ipsam refellere, qua præsertim declarare conatur, posse febrim putridam absque putredine subsistere. Per metonymiam fortasse loquitur: libenter enim figuratis & homonymis uocabulis utitur Anonymus, ut poßit effugere. Si ergo sic exponat mentem suam, idcirco, quia non amplius affluat materia putredinis, nihilominus dici & esse putridam, ut phlegmone est, tametsi non amplius sanguis affluit. Facit hæc similitudo contra Anonymū. Sequitur enim, ut sanguis impactus causa coniuncta est phlegmones (quod suprà est demonstratum) ut eodem modo putredo causa cōiuncta sit febris. Non enim dūtaxat ratione Antecedētis causæ sanguis est sanguis, nēpe quatenus influit, sed etiā quatenus iam influxit, sanguis manet: pars nimirū phlegmones, non autem ipsa existens phlegmone. Idem sentiendum de putredine. Antecedens enim causa non semper sic efficit morbum, ut ipsa interuenire aliquando tanquam coniuncta nequeat. Nec si pars sit affectus, subita metamorphosi desinit pars esse, & mutatur in qualitatem διαθέσεως. Sunt abunde satis hæc superius cōfutata. Retorqueamus nunc similitudinē contra ipsum. Ergo ut sanguine, qui est impactus

Antecedens causa aliquādo permutatur in coniunctam.

in phlegmone, discusso & excreto, desinit phlegmone: ita putrido uapore seu humore exhalante, desinit etiam febris putrida, id est paroxysmus putridæ finitur. Quoniã declinatio

Lib. 2. de differ. febr.

seu παρακμὴν putridæ, autore Galeno, nihil aliud est quàm διαπνοὴ τῶν ζεσάντων χυμῶν. Quid porrò sunt feruẽtes, quàm calore nõ naturali putrescentes humores, unà cum putrido illo calore exhalantes? Præterea Galenus ambobus affectibus, phlegmoneæ scilicet, & putridæ, causas coniunctas adscribit: quibus sublatis, ipsi quoque affectus desinant. Quomodo igitur secundum Anonymum, sublata putredine, nihilominus permanebit putrida? Perinde est atq; si diceres, discusso sanguine, quo referti sunt angustißimi meatus, nihilominus remanere inflammationem: sed Galenus desinere dicit, probans in libro de Optima secta, phlegmonen, & putridam febrem habere causas coniunctas, quas cum Methodicis noster negat Anonymus. Methodicorum fuit sententia, duntaxat affectus et διαθέσεις indicare medicamenta. Galenus, contra ipsos disputans, probat in plurimis non affectum, sed causam indicare, quid sit faciẽdum: ut in phlegmone, sanguinem, qui sit causa, sibi contrarium remedium indicare (& nõ πάθος ipsum) nempe uacuationem impacti sanguinis,

Galenus phlegmonen & putridam dicit causas habere quæ θεραπείαν indicent.

quoniam

quoniã illo soluto, desinat quoq; πάθος (nempe calor et tumor) quod aliud quiddã indicet, nempe refrigerationẽ: quo appareat potiorẽ indicationẽ causæ esse coniunctæ, quàm ipsius πάθους. Eandẽ rationẽ ualere scribit in putrida febre, aut quacũq; febre alia, quæ causam habeat coniunctã. Verba Galeni adscribã, ne fortaßis ista me fingere existimet, iã nõ noster potius, quàm Galeni aduersarius. ἐστὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν προσαγομένων βοηθημάτων ἐπιγνῶναι, ὅτι οὐ τὰ πάθη, ἀλλὰ τὰ αἴτια τὴν θεραπείαν ἐνδείκνυνται. τὰ γὰρ βοηθήματα ὑπεναντιοῦται οὐ τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ τοῖς ποιοῦσι, ὡς ἡ κένωσις τῷ πλήθει ἐναντία ἐστί, πάθει δὲ οὐδενί, οἷον φλεγμονῇ, ἢ πυρετῷ. ἀναιρουμένου τοῦ πλήθους ὑπὸ τῆς κενώσεως, συναναιρεῖται καὶ τὸ γενόμενον ὑπὸ τοῦ πλήθους πάθος. οὐκ, ἐπειδὴ δὲ συναναιρεῖται τῷ ποιοῦντι τὸ πάθος, τὸ βοήθημα τῷ πάθει ὑπεναντίον ἦν. *Hactenus Galenus, quem hoc loco si recuset Anonymus sequi, Methodicum esse oportebit, & dogma Galeni necesse erit ipsi prodere. Quid dico Galeni? imò Hippocratis etiam, qui morborum causas Coniunctas describit his uerbis, in libro de uetere Medicina,* Δεῖ δὲ δήπου ταῦτα αἴτια ἑκάστου ἡγεῖσθαι, ὧν παρεόντων μὲν, τοιοῦτον τρόπον ἀνάγκη γίνεσθαι, μεταβαλλόντων δὲ ἐς ἄλλην κρῆσιν, παύεσθαι. *Loquitur autem de morbis, quorum cõiunctæ causæ sunt humores con*

Anonymus Galeni aduersarius.

Anonymus est Methodicus, non Dogmaticus.

tra naturam, quibus concoctis & excretis, morbi desinant, crudis uero ac permanentibus, ipsi quoq; morbi permaneant, & in uigore suo persistant. Fortasse sic intelligi uolet suam superiorem similitudinem. Quemadmodum dicitur esse phlegmone, tametsi causa antecedens ipsius nulla sit amplius (quod est secundum Anonymum nihil aliud, quàm si dixisset, Si omnino eius febris causa sit nulla, quum ipsius iudicio sit immediata Antecedens) ita quoq; febris putrida poterit appellari: licet putredo, qua est generata: sit nulla, quæ nimirum remanet, exhalante etiam prorsus putredine. Similitudo claudicat. Nam ut plegmone (si desinat causa antecedens) ob id ipsa non desinit, ita materia putredinis si desinat influere, nihilominus febris putrida est. Sed si sanguis, qui influxit & iam est impactus, discutiatur, tum ut phlegmone desinit esse, ita putredo quæ fluxit, si excernatur et diffletur, tum febris quoq; putrida desinet. Ex quo perspicitur, uitiosam esse similitudinem Anonymi, qua nõ tantùm nihil probet, uerumetiam doceat se ne conferre quidem posse comparanda comparandis. Attamen nimis sum ridiculus, qui in omnia ipsius dicta inquiram tam diligenter: cùm sæpe iam ostenderim, ipsum non modò repugnantes ueritati & Galeno,

Alia interpretatio superioris similitudinis.

leno, uerumetiam ipsas inter se dissentientes rationes afferre ad probandum, ut ferè nō opus sit qui refellat ipsum: cùm à semetipso satis superq; cōfutetur. Sed quid uolunt sibi uerba hæc, quæ uersa pagina habet? Fol.207.

Reliquum igitur est, ut putrida à putredine, quæ ad cor usq; pertingit, nuncupetur.

Quòd si excreta fuligo non amplius pertingit ad cor, quomodo quæ relinquitur caliditas febris erit putrida? Ergo quod paulò antè dixeras, idipsum nunc negas uerum esse: fortasse sectator es Protagoræ, qui contradicentia simul uera esse posse, dixit: aut Antisthenis, qui omnino nulla esse dixit contradicentia. Addo præterea et hoc: Si absq; putredine subsistit etiā putrida, quid causæ est, quòd ardor tertianæ puræ non diutius perdurat aliarum febrium inflammationibus? Ergo eius quod quæro, nulla alia causa erit, quàm quòd ocyus in hac, in reliquis tardius exhalat putrida fuligo. Multa libens prætereo, ne uidear mihi indulsisse: & quò perstringerem quàm breuißimè, quæ longis ambagibus probare conatus fuit Anonymus, tamen assequi non potuit, quo minus falsitas eorum deprehenderetur. Nunc porrò ad reliqua me conferam:

Sibi pugnantia dicit Anonymus.

Metaph. li. 4.

Galenus (inquit) putridæ febri causam aßignat

gnat Antecedentem, eamq; appellat putredinem. Quapropter putredo causa continens nequit dici eiusdem febris, pro eo: ut aduersarij contendunt.

Galenus li. 11, meth. ponit antecedentem causam obstructiõis, humores prauos: deinde uitiosos succos illos putrescẽtes causam antecedentẽ febris esse affirmat. Sed humor uitiosus, tum scilicet quando obstruit, ut causa cõtinens est obstructionis: ita quãdo sic putrescit, ut penetret ad cor usq; fumus putridus, & cum ipsius sanguine misceatur, tum sanè putredinem hanc dicimus causam coniunctam febris putridæ: qua nimirum differat ratio ipsius, à reliquis febriũ generibus. Quando fuliginosus halitus penetrans in cor, dicitur causa esse febris: tum Anonymus non causam, sed ipsam febrim esse talem habitum putridum contendit: confundens (ut aliâs quoq;) causam coniunctam cum suo effectu, cum accidente substantiã. Fuliginem putridam nemo ignorat esse substantiam, Febrim esse accidens, & intemperiem quandam humorum cordis, id uerò Galenus dicit, & medici uno ore assentiũtur omnes. At putrida quidem fuligo, tam non est febris ipsa, quàm causa non est ipse effectus. Aut si fuligo sit febris, ipsum sese generabit aliquid: quod philosophis ualde

Quomodo putredo sit causa antecedens, & quomodo coniuncta.

Fol. 214.

Putrida fuligo non est ipsa febris.

uidetur

uidetur absurdum esse. Fatemur et nos, putridā fuliginem esse causam Antecedentem simpliciter. Sed nihilominus ex hypothesi, factæ febris putridæ, causa est coniuncta: si modò differat genus febrium putridarũ, à reliquis duobus generibus febrium simplicium. Suprà dixerat, tametsi exhalet putridus uapor, nihilominus calorem superstitem appellandum putridam febrim. Postea alio loco sic scribit:

Submota enim fuligine, calor ille non putridus erit, adeoq; nec febris putrida, sed potius diaria. Fol. 214.

Ex oppositis syllogismo coagmētato demōstrabimus, febrim, orbatā fuligine putrida, non esse orbatā fuligine putrida, id est aliquid non esse id ipsum qđ sit, hoc modo: Febris, carēs fuligine putrida, nihilominus est putrida. Febris carēs fuligine nō est putrida. Nam diaria. Ergo febris carens fuligine non est febris carens fuligine. Illud ἀδύνατον pepererunt nobis rationes & dicta cōfessaq; Anonymi, ut propediem futurum sit, ut amplius requirendi non sint Medici: siquidem hoc argumento, morbos non esse morbos, demonstratum sit. Satisfactum opinor huic subtilitati Anonymi: nunc ad id quod sequitur, nos conferamus. Lapidem in uesica (quia substantia sit) Mōtisianus negat esse morbum,

Syllogismus ἐξ ἀντικειμένων Anonymo concessorum.

Nihil est magis contrariũ uero, quàm dicere ipsum nō esse ipsum.

Aliud argumentum.

bum, sed causam esse morbi dicit, propter accidens quoddam, quo nimirum aliquid contra naturam eorum quæ contineri debeant intercapedine uesicæ, remorans excretionem eiusdem. Nam quicquid uesicam secūdum naturam continetur, id tale esse debet, ut poßit excerni. Si quid uerò sit tale, ut suipsius remoretur excretionem, ipsum quidem morbus erit uesicæ, eiusdem symptoma erit impedita excretio. Quocirca lapis, non quia lapis, cùm remouetur suipsius excretionem, sed quia supra numerum aliquid sit eorum, quæ contineri debent uesica, pro morbo habendus. Ex quo par est intelligi, morbum hunc uesicæ quandam διάθεσιν esse, ratione hac, qua continens lapidem uesica, numero non naturali contentorum dicitur laborare. Lapis igitur, non ipse per se affectus est, sed causa ut talis affectus, qui definitur numerò contra naturam, uesicæ insit. Verùm Anonymus numerum non putat esse accidens, nec discrepare censet numerum à rebus numeratis. Idcirco morbos dicit esse substantias, quanquam Galenus & Aristoteles istud minimè dicunt. Nam ut genus, ita quoq; species omnes morborum, sunt accidentia, ut Numerus, figura, magnitudo, et reliquæ differentiæ: quibus ad genus morbi, nempe ad διάθεσιν contra naturam additis, spe-

Anonymus Numerum nō putat esse accidens.

species morborum finiuntur. Et quanquam uoculæ illæ sunt diuersorum generum & prædicamentorū, nihilominus quia rationem habent differentiarum, sub uno genere diatheseos species illæ morborū omnes subiectæ erūt. Nam ut species naturā sequuntur differentiarū, ita differentiæ naturam sequuntur generis: quæ ignorans Anonymus, non est mirum, si tantopere doctißimum contemnat Aristotelem, cùm tamen nihilominus uelit, se ualde acutum disputatorem in hac controuersia haberi. Sed de his dictum in Cōmentario nostro in sextum Topicorum satis, quæ satiùs sit didicisse & intelligere, quàm ut aduersarius facit, contemnere. Deum immortalem quàm putidè postea respondet Montisiano, hoc argumento demonstranti, morbum non esse substantiam, sed affectum & qualitatem? Fol. 222.

Nam si, inquit Montisianus, sanitas est διάθεσις *& qualitas, morbus quoq; erit qualitas. Sub eodem enim genere contraria sunt. Illud argumentū sic refellitur ab aduersario. Quare Montisiano, ait, ita potius dicendum erat: Si morbus est affectus, sanitatē quoq; affectū esse necessum est. Quum itaq; affectus sit genus ad sanitatem & morbum, ideo non in substantiæ, sed in Relationis genere, seu categoria* Aliud argumentum.

ria illa(ut ſuprà dictum eſt) collocamus. Huic paralogiſmo ſuprà nos reſpondimus, nec merentur ineptæ rationes, ut eis reſpondeatur ſæpius. Poſtea addit quædam, quæ nihil faciunt ad rem: & nihil uel probantia uel infirmantia, ſummã per ſe habẽt abſurditatem. Multa deinde mouet Anonymus, mirumq́; in modum ſatagit, ut lapidem in ueſica per ſe, quatenus ſubſtantia ſit, morbũ eſſe probet: in quo tamen nõ plus promouet, quàm ſi(ut dicitur) Siſyphi ſaxum ſuſq; deq; uerſaret. Reprehendit deinde Montiſianum, affirmantem ſub appellatione antecedentis cauſæ, Galenum complexum etiam cauſam continentem fuiſſe. Nos initiò oſtendimus, Ciceronem cauſam hãc appellare efficienter antecedentem. Quin Galenus etiam in ipſa obſtructione, contentum humorem, cauſam appellat: nec morbum ipſum eſſe dicit, aut obſtructionem ipſam. Atq; idem, ſimam naſi figuram, obſtructionis narium cauſam appellat antecedentem: non alia ratione, quàm qua eſt efficienter Antecedẽs, & quatenus iamiã obſtructionẽ facit. Nam reſima figura naſi, ipſa per ſe morb. non eſt: ſed quatenus eſt coniuncta cum obſtructione, morbi cauſa eſt, uel antecedẽs, quoad ipſa nondum eſt: ſed generatur obſtructio. Paradoxon deinde quoddã ſequitur, quo affirmat: Omnem

Aliud.

Gale. lib. 1. de differen. morborum.

Omnem calorem, qui præter naturam in cor pore fit, febrem esse, si modò accensus permanensq; sit. Fol. 144.

Abhorret sententia hæc prorsus à definitione Febris, & à Galeni item decretis, qui calorem qualemcunq; & quantumcunq; in corpore, si non afficiatur etiam cor, negat febrim appellandã. Nec est quòd se defendat loco quodam, qui est in libro 8. Methodi, ubi Galenus calorem sic auctũ, ut impediat actionẽ, uidetur nominare Febrim. Mens enim & propositũ illud Galeni non est, ut sentiat quamlibet exuperantiã caloris impediẽtem actionẽ, esse febrim. Sed febrim dicit esse ex genere istius exuperantiæ, ut non necesse sit, si talis sit exuperantia, propterea febrim quoq; esse. Eodem errore dicitur & subijcitur illud quoq;, nempe ab Auicenna febrem non ritè definitam, quando dicat omnem in corde accendi: Aliud. Aliud.

Hinc (inquit) palàm fit, non omnem febris calorem in corde accendi, adeoq; Auicenæ definitionem, qua ait, Febrem esse calorem in corde accensum, non esse bonam & legitimam. Fol. 224.

Enimuerò calor quantuscunq;, si accendatur sine cordi, inflammatione & æstu, Febris haud erit: idq; Galenus ipsum sua definitione febris, quod Auicenna, asserit, eodem modo fi- Auicenna loquitur de for-

mali causa febris non efficiente.

niens febrim scilicet. Nam quid illud aliud est, quàm quòd Auicenna dixit, ἐπειδὰν ἐν τῇ καρδίᾳ θερμότης τὶς γίνεται παρὰ φύσιν? Nequit genus febris aliter definiri, quàm suo proprio subiecto, quod nimirum est cor, cuius substantiam constituunt tria hæc ab Hippocrate celebrata, Continens primùm, solida substātia, deinde genera duo Contentorum, quorum unum sit appellatum ἐνισχόμενον, alterum uerò ἐνορμῶν, sanguis scilicet, & spiritus. Proinde febrim morbū esse constat, & quia morbus, animatæ cuidam parti inesse oportet. Ob hāc causam censent nonnulli, ardorem humorū & spirituum in corde, febrim non esse nominādam, quia scilicet partes non sint animatæ: & ob id numerandas potius pro causis febrium, si contra naturam incalescant contenta. Montisianus suis inseruit hypothesibus, constantiusq; eas quàm Anonymus tuetur. Nam de subiecto febris non idem semper aduersarius sentit, cùm aliquando fuliginem ipsam, putridā febrim esse dicat: aliquando extra cor particularem quandam febrim esse uaticinetur. Sed de his postea uidebimus. Sic argumentatur Montisianus: Intemperies calida in contentis cordis, non est febris. Quia cōtenta animata non sunt, quippe solidæ partes dūtaxat uidentur animatæ. Ergo calor

Febris πρῶτα διαιτικὰ, tria quibus distinguūtur genera febrium.

Montisianus suā hypothesin constātius tuetur de primo subiecto febris, quàm Anonymus.

calor, quo solidum cordis corpus afficitur, febris ipsa erit, & morbus. Sed ille calor numero idem non est cum calore in Contentis: quoniam accidens de subiecto in subiectum migrare nequit, nec ullum πάθος est χωριστὸν, ut aliorsum transferatur. Quare calor contentorũ cùm febris non sit, oportebit ipsum causam esse febris, & illam quidem proximam & coniunctam. Anonymus hypothesibus his adstipulatur, sed cõceßis præmißis, ritè & dialecticè cõpositis, nihilominus conclusionem, quæ causam continentem astruit, non uult concedere, sed suo quodam modo hanc interpretatur. Intemperiem calidam dicit esse in contentis, quæ nimirum hoc calore contra naturam sint affecta, sintq; tanquam basis febris. Et quia sint principium febris, non quia morbo prædita, posse morbida dici arbitratur. Deinde, quando contenta sic contra naturam affecta, solida afficiant sua intemperie, tùm esse reuera febrim huiusmodi intemperiem cõtentorum, sed tamẽ particularem. Dicat & respondeat Anonymus mihi, quomodo principium febris poßit reuera esse febris, nempe causa quomodo poßit esse effectus? Aut si reuera febris est intemperies hæc contentorum, qua nam ratione eam appellet particularem? Nam quod per synecdo-

Expositio Anonymi formalis causæ febris, & ipsius primi subiecti.

chen dicitur, nequaquam reuera tale dici potest. Nec ut tota & perfecta species est febris, ita pars quoq; ipsius, nempe particularis febris esse poterit. Species enim quælibet est, ut numerus, quæ ubicunq; est, ibi tota est: & ut pars hominis, non est homo, ita nec pars febris habere potest febris appellationem, ac dici particularis febris. Quis unquam huiusmodi monstrosis uocibus in tractatione febrium est usus, ut diceret particularem febrim, & uniuersalem febrim? Pallio forsan particularis febris causam coniunctã uult uestire, ne agnoscatur. Pro morbo enim quodam conatur eam, non pro causa uenditare. Si per synecdochen febri dicantur affici contenta, non erunt per se pro morbidis & febrientibus habenda, sed pro causa febrientium solidorum. Aut si intemperies illorũ reuera febris est, eademq; communicetur etiam solidis, & in primis cordi: sequitur, ut intemperies calida solidarum, reuera febris non sit. Quoniã ut alia omnia πάθη, *ita morbũ quoq; quid uere sint,* τῷ πρώτῳ ἀναλυτικῶν, *autore Aristotele, finire & demonstrare solemus. Aut si calor ille in solidis partibus sit reuera febris, hac ratione, qua sit & dicatur idem numero cum illo calore qui sit in contentis, tum sequitur idem numero accidens de subiecto migrare in sub-*

Pars febris nõ potest esse febris. Ergo nulla est particularis.

in subiectũ, & duo ad numerũ esse unum. Aut si duæ sint numero reuera febres, cùm sint specie discrepantia πρῶτα ἀκλινὰ, *necesse erit putridam omnem, atq; etiam ephemeram compositam esse febrim, semperq; duæ reuera erunt febres, Vna in contentis, altera in solidis. Aut si composita non erit, si reuera febris sit in continentibus, in contentis scilicet non erit: & si fuerit in cõtentis, tum reuera non erit in continentibus. Montisianus febris subiectũ duntaxat solida esse dicit, quia animata, in contẽtis febrim non esse, sed causam febris: nempe intemperiẽ, quæ solidas partes febri inflammet, tanquam causa cõiuncta febris. Anonymus intemperiem contentorum calidam, non causam tantùm, sed morbum etiam esse dicit, sed particularem morbum & febrim: quod quale sit, intelligere non possum. Hac enim ratione febris integra quædam erit chimera, id est simplex febris, & tamen ex alijs febribus composita, quæ ratio & disputatio ipsius tota est* πλασματώδης, *argumenta* καὶ ἐπιχειρήματα ἐλλειπόμενα βοᾷ, καὶ μάχεται καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς, καὶ τοῖς εὐλόγοις. *Si ergo hæc reuera febris est et particularis, quæ est in contentis: sequitur, ut continentium quoq; reuera sit, & uniuersalis quidem febris. Qua ratione, duæ constituuntur febres, quæ aut numero dif-*

Febris secundum Anonymum, est chimera quædã.

crepent, aut una ad numerum, sit in duobus nu mero discrepantibus subiectis, quæ tanquam ab surda Montisianus fugit, consentanea enim uult dicere. Sed Anonymus, quàm bellè congru ant inter se rationes, non considerat, ac ne ueri similia quidem respicit, apertè falsa connectens falsis, ut ne in his quidem tutum habeat receptũ quo poßit sese uerisimilitudine quadam occul tare. Suprà dixerat, Intemperiem in contentis, reuera febrim esse. Nunc non esse febrim, sed causam febris eius, quæ reuera sit febris. Sic enim scribit:

Fol. 252. *Non est igitur calor ille, Febris, respectu ma teriæ in qua consistit, sed respectu particulæ in qua accenditur febris, & cuius actiones lædit.*

Ergo autore aduersario, cõtenta, non quia subiecta sunt caloris (qui est febris) sed quia subijciuntur causæ febris, ad rationem febris pertinebunt? Nam si intemperies in contentis, non est ipsa febris, eaq; nihilominus impedit actionem continentium partium, morbum sci licet quẽdam interuenire oportebit, quem non alium esse cõstat, quàm intemperiẽ solidis com municatam propter contagionem contentorũ. Quocirca in contentis calida intemperies, nec febris erit, nec particularis febris: sed subijcien tur dum-

tur duntaxat causæ febris, quod Montisiano propter hypotheses consentaneū uidetur: quas cùm Anonymus etiam approbet, nō uideo qua ratione ei cōclusio eadem p oßit displicere. Ego quidē his omnibus nihil absurdius, nihil inconstantius dici, aut scribi unquam legi, uel audiui: ita dum uult omnia ad suas hypotheses reuocare, nullum in sua disputatione patitur locum esse ueritati. Quoniā uerò uterq; non satis explanat febris subiectum proprium, quid nobis de eo uideatur, planū faciemus: ut inde perspici poßit, putridam fuliginem per se causam antecedētem esse febris putridæ, sed ex hypothesi coniunctam esse: sanguinem uerò in corde πρῶτον δεκτικὸν istius febris, quemadmodū sit ephemeræ spiritus, & hecticæ solida caro cordis. Morbus est habitus cōtra naturā, quo primum impeditur energia naturalis. Cæterùm, ut sit expedita energia corporis animati, non solum agens corpus, sed etiam patiens secundum naturam affectum, id est, sanum esse oportebit. Quòd si ambo sana, etiam ambo morbida esse poterūt. Quis ignorat à Galeno, etiam ab Aristotele, morbidū sanguinē dici? quis non intelligit, propter spiritū deficientē, sæpe languescere uires solidarum partium, quæ sint nutrimentis & medicamentis reficiendæ? Ergo si non in

Autoris sententia de primo subiecto febris putridæ.

In contentis etiam sanitatem inesse ostendit.

continentibus & solidis duntaxat est causa, ut corpus suas energias exerceat, uerum etiam in contentis, quid uetat, quo minus sanguine πρῶτον δεκτικὸν putridæ dicamus, & ephemeræ spiritũ? Quòd si nõ faciamus, necesse erit omnem febrim hecticam esse: si morbus, seu febris, tantùm est in solidis. Contagionem porrò hanc caloris, qua solidæ partes etiam afficiuntur à febribus contentorum, febrim non esse dicimus, sed intemperiem calidam quandam, & imbecillitatem: præterea quæ proueniat ex sympathia febris, quæ, finita quoque febri, permaneat, ad Neutralitatem *cõualescentiæ, non sub morbum referenda. Febris autem propriũ symptoma est impedire actiones, quæ secũdum naturam corporis exercentur, cùm propter calorem cordis non naturalem, nec contenta pati, nec continentia agere secundum naturam, & præstare suas energias poßint.* Reuertamur *nunc ad institutum nostrum.* Montisianus *putridam fuliginem, sanguini cordis admixtam, febris causam coniunctam esse dicit.* Quoniam *uerò calor & intemperies in contentis morbus & febris non sit, cùm ex numero scilicet non sint animatorum, idcirco inflammata hoc modò contenta, numeranda esse pro causa febris censet.* Nos *febrim in sanguine, ut* πρώτῳ δεκτικῷ

ἀκηλικῶ, ostendimus inesse, quatenus sit putrida. Anonymus nunc hoc, nunc aliud dicit, & particularem quandam & uniuersalem fingit febrim, & sanguinem febrim pati, & item non pati, sed solidas partes, & (quod omnium absurdissimum est) fuliginem putridam, pronūciat interdum ipsammet esse febrim, ad hunc scribens modum: Fol.214.

Vt hinc omnibus perspicuum euadat, fuliginē non causæ, sed morbi potius rationē, nempe putridæ febris habere.

Non sentit Anonymus fuliginem hanc, neq; subiectum primum esse febris, neq; ipsam esse febrim. Nam subiecta prima, secundū Hippocratem, tantùm sunt tria: fuligo autem, cùm sit substantia: sed febris, cùm sit accidēs: fieri nequit, ut fuligo sit ipsa febris. Quid ergo aliud esse potest, quàm causa cum febri coniuncta? quandoquidem omne aut causam, aut effectum esse oporteat? Secundum peccatum est, quòd putrescentem humorem, extra cor in particula quadam, immediatam causam febris appellat: cùm calor tamen neq; febris sit, neq; etiam causa febris, nisi fuligines sanguini cordis sese admisceant. Hunc ipse calorem particulæ, obsessæ à calore putrido, particularem nominat febrim: cùm tamen Galenus & Auicenna longē aliter

Fuligo neque subiectum febris est (quia sunt tantū tria secundū Hippoc.) neq; forma ipsa febris Ergo ex necessitate erit causa coniuncta.

febrim finierint, & omnino aliud sit continere in se principium febris, & aliud, includere particularem febrim. Quippe principium febris non est febris, ut principium lineæ non est linea: sed particularis febris, & ipsa febris est, quemadmodum uniuersalis, ut particularis linea, tam est linea, quàm tota ipsa: quod ipsum tamen falsißimum esse, definitio febris à Galeno proposita, & repetita postea ab Auicenna, declarat. Sed aduersarium audiamus, tanquam ex tripode oraculum illud proferentem:

Omnis calor qui præter naturam in corpore est, febris existit, si modò iam accensus & permanens est.

Num si accenditur calor aliquis in parte quadam, febris erit, etiam si cor non attingat? Non opinor. Sed necesse erit id Anonymo fateri, siquidem fuligo ipsa est febris quæ putrescit: ergo ubicunq; erit, ibi febrim quoq; esse oportet. Qui fit autem ut putredinem & fuliginē hanc, dicat ipsam esse febrim? quia si mordicus istud non teneat, cogetur eam fateri causam esse febris, quod non uult: alterum quod uult, nulla ratione potest defendere. Alio loco dicit, calorem in putrido humore, febrim esse. Quomodo ergo putridus uapor erit febris ipsa (quod antea dixerat) cùm idem non sint intemperies

Tergiuersatio Anonymi reprehēditur.

& sub-

& subiectum? Aut quomodo πρῶτον δεκτικὸν febris est humor, qui ex numero trium illorum non sit priuatorum subiectorum: de quibus dictum est supra? Id uerò se Galeni exemplo fecisse testatur, sic scribens: Fol. 243.

Præterea si dixi, calorem in putrescente materia accensum esse febrem, id Galeni exemplo feci, qui lib. 1. de Differen. febriũ, cap. 1. essentiã febris calorem esse præter naturam, eumq; in materia consistere scribat.

Verũtamen (mi Anonyme) nõ sequitur, intemperatus calor est in putrido humore, ergo febris est ille calor. Nam calor ille non est febris, sed est causa febris: et tu ipse, cum alijs quibusdam, fatearis, morbi aut febris subiectum esse nullum, nisi animatum corpus. Proinde quod ego nunc dico, id paulò pòst, adducta authoritate ex Methodo, probat quoq; aduersarius: siquidem Galenum ait scribere,

Particulam, in qua sit putridus humor, principium febris continere.

Concedo principium, id est, causam antecedentem febris in particula contineri, sed non febrim: quoniam principium febris, nõ est febris, ut suprà diximus. Anonymus principium febris, per metalepsin, particularem febrim interpretatur: sed interpretatio hæc, definitioni & sen-

& sententiæ Galeni prorsus aduersatur, quæ febrim omnem dicit, ratione cordis, inflãmari & exardescere, ut nulla omnino poßit esse particularis. Quis uerò non miretur Anonymum dicentem, calorem in putrido humore esse febrim, in contentis non esse febrim, sed particularem febrim, & sanguinem illum esse morbidum, & non ægrotantem? Quòd si sanguis, in- Fol. 250. *flammatus putredine, non ægrotat, & tamen est morbidus, nulla ratione alia erit morbidus quàm qua conciliat morbũ solidis, quemadmodum causas coniunctas etiam dicimus morbidas, uel morbosas, non quia ægrotent, sed quia sint morbificæ.* Idem cùm dicat Montisianus, *quid erat quòd eum tantopere reprehenderes tecum sentientem? Sic tu scriptum reliquisti, nempe idem quod ille, cum quo litigas.*

Consentit ergo cum Montisiano.

Et hæc ipsa contenta, morbosa aliquando dici, non quòd ipsa laborent morbo, sed quòd in partibus ipsa continentibus, morbos excitent.

Excutiamus subtilitatem, aut potius futilitatẽ Anonymi. Veretur, ne si contenta ipsa morbida neget, cogatur fateri febris putridæ causam esse continentem quandã, quæ tamen ipsa morbus non sit. Semper enim id contendit, ut causas coniunctas morborum doceat, aut ipsas esse mor-

se morbos, aut morbo præditas: cuius tamen gratia morbi, non dicantur ipsæ ægrotare. Primùm, si per synecdochen dicat contenta morbosa esse, quia scilicet faciant morbum, facilè id ei (ut dictum est) concesserit Montisianus. Siquidem omnia συνεκτικὰ αἴτια, hoc modo dici possunt morbosa uel morbida. Sin uerò morbosa appellat, quia sint ipsamet subiecta morbo, non uideo qua fronte poßit dicere Anonymus, quòd non ægrotent: sic morbida. Sic autem scribit:

Rectè in spiritibus & humoribus febris, tanquam in subiecto consistere dicuntur, licet ipsi non ægrotent. Fol. 251.

Ergo dicuntur morbida subiecta hæc, non quia ægrota, sed quia morbifica, qua ratione causas coniunctas etiam dicimus morbidas. Et quamuis uelit uideri aduersari Montisiano, tamen idem perpetuò dicit: ut quando scribit ad hunc modum:

Non est igitur calor ille (qui est in contentis) febris, respectu materiæ in qua consistit, sed respectu particulæ in qua accenditur, & cuius actiones lædit. Fol. 252.

Sequitur igitur, ut contenta inflãmata causa coniuncta sint febris, cùm uidelicet ipsius effectrix sint causa, nec eiusdem subiectũ esse possint. Et

sint. Et sunt quidem pars febris putridæ, ut uisum est Montisiano: sed non sunt particularis febris, ut fingit Anonymus. Nulla Empusa tam instabilis, nullus tam uersatilis est Vertumnus, quàm noster est Anonymus, cùm mutat sese uaria in miracula rerum & rationum, ne deprehendatur: & tamē deprehenditur in omnibus, nec ueritati, nec sibijpsi cōsentanea proferens. αὐτοῦ γὰρ ὁ λόγος ὅμοιος τῶν ἄλλων, ὅταν μηδὲν ὑγιὲς λέγωσι. Σοφισταὶ γάρ, ὥσπερ Γαληνός που φησι, τοῖς οἰκέταις ὅμοιοι ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ κατειλημμένοις, καὶ ἐκπλαγέντες, ὁ μὲν ἐσιώπησεν, ὁ δ᾽ ἀναισχύντως ψεύδεται. *Paulò pòst,* ὑπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἠναγκασμένος, *mecū sentit, & contenta omnino per se febri affici pronunciat.*

An non (inquit) idem est ille calor, quē à corde deferunt spiritus & humores? Maximè igitur in illis, tāquam in subiecto hæret. Imò calor ille, qui è corde per arterias cum spiritu profluit, reuera febris existit, quòd è fonte caloris natiui, iam in igneum mutati, promānet: ideoq; earum partium omnium, ad quas per arterias & uenas defertur, actiones lædit.

Deinde nihilominus negat, energiā naturalem contentorum lædi, quarum tamen intemperiem calidam uerè dici febrim concesserat. Ergo reuera

go reuera febris in contentis non erit, sed duntaxat causa. Morbus enim eius, in quo inest, energiam solet impedire. Quòd si intemperies hæc febris est, & dicitur, tantùm respectu solidarum, eadem scilicet intemperies ad numerũ non erit in diuersis subiectis: præsertim cùm in uno, habeat rationẽ causæ: in altero, rationem habeat morbi. Itaq; falsum est, quod non multò pòst Anonymus subijcit, sic scribens:

Nam idem est calor, qui cum spiritibus per arterias ad omnia membra defertur, & qui eorundem actiones labefactat, nempe is qui in corde in igneum fuit mutatus.

Ego uerò illum nec numero, nec specie eundem esse dico. Nam contenta, & continentia, cùm differant numero, unum ad numerum calorem habere non possunt. Deinde, cùm calor contentorum sit febris, calor cõtinentium non sit febris, sed per συμπάθειαν caloris affectio κατὰ σχέσιν quædam, specie differant necesse est πάθη hæc in dissimilibus subiectis, quorum alterum rationem habeat febris, alterũ non habeat. Et ut calor hecticæ febris specie differt à calore putridæ, ita calor putridæ differt ab eo calore, quem efficit in solidis, qui febris non est: sed κατὰ σχέσιν affectio quædam, seu πάθημα, nempe fiens quidam cõtra naturam calor, non

autem

Qualis calor sit qui continentibus cõmunicatur à cõtinentis febri affectis.

autem factus seu perfectus. Hæc πάθη subtilius omnino distinguunt physici, quàm dialectici: quippe considerant omnia ἐκ προσθέσεως, & respectu subiectorum species & genera παθῶν definiunt. Cupio igitur audire ex Anonymo, *quo nam pacto eundem contentorum & continentium dicat esse calorem, seu intemperiem?*

Obiectionis cuiusdam solutio.

Forsan unum esse dicet, quia agentis & patientis est energia ad numerum una, ut docet Aristoteles *libro secũdo* Physicorum. *Sed energia caloris, contra naturam habentis, non est affectus, uel morbus, sed symptoma quoddã: quo, cùm ipse sanguis dicitur moueri atq; alterari, tum afficere etiam contra naturam partes finitimas potest, ut propter contagionẽ hanc præstare suas actiones minus ualeant. Ergo quatenus idem ad numerum quiddam est in calore, id non ad ipsum, quatenus διάθεσις est: sed ad energiam ipsius pertinebit, quæ πάθος non est, sed symptoma πάθους, ut nunc est demonstratũ. Etenim energia una est ad numerum, participans rationibus tamen duabus, à rebus scilicet ad numerum differentibus: à quarum una sortitur appellationem actionis, ab altera passionis: quæ symptomatibus uocabulo, non morbis quadrant. Quo circa πάθημα non est febris, sed qualitas quædam absoluta, cuiusmodi una in*

Febrim nõ esse πάθημα, seu κίνησιν.

duobus

duobus numero discrepantibus subiectis nequit inesse. Ex quo sequitur, ut ne intemperies quidem febris, una ad numerum in duobus inesse queat subiectis, ut Anonymi fert opinio. Quare uniuscuiusq; febris suum erit subiectum, quæ cùm sint genere tria, febrium quoq; tria genera esse oportebit: quorum omnium genus idem sit, nempe inflãmatio caloris cordis contra naturã: quæ ut Galeni scriptis consentaneè dicuntur, ita multum ab his, quæ disputat Anonymus dißẽtire uidẽtur. Sed de his dictũ satis. Superest quartus antagonistes Ingraßias, cuius quædam duntaxat tractabuntur argumenta, quoniã plerisq; suprà fuit responsum. Tumorem morbum esse dicit aliàs fientem, ut qui plethorica hypothesi subsistat. Item factum, qui ipse per se, absque hypothesi plethorica consistat. Rectè reprehendit Ingraßias aduersarium negantem fientem morbum (quem nos aliàs πάθημα appellamus) speciem esse morbi. Nam esse, superius à nobis fuit demonstratum. Mirum est autem, his morbis detrahere symptomata Anonymum, quæ tamen apertißimè eis adscribit Galenus in libro contra Iulianum, quæ breuitatis gratia in præsentia nolo commemorari. Verba hæc sunt Anonymi:

Defensio quarti Antagonistæ, nempe Ingrassiæ.

Vt igitur ad rationem ipsam, quam attulit In- Fol. 168.

graßias ueniamus: uerum est quod ait, tumores præter naturã lædẽtes actionem, esse morbos. Verum itidem, quòd redundantia humorum sit tumorum causa. Verum deniq; est, quòd ubi humores increscant, tumores quoq; increscant. Falsum autem quòd ijs decrescentibus, aut prorsus ablatis, tumores etiam decrescant, & auferantur.

At id quod tu falsum esse dicis, id uerum esse Galenus affirmat in libro contra Iulianum sic scribens: Πολλάκις ἐδείξαμεν ἐπὶ τῇ κενώσει τοῦ πλήθους ἑκατέρου, παραχρῆμα τοὺς ἀνθρώπους ὑγιασθέντας. Et paulò superius, Δέδεικται ἐν τοῖς ὑπομνήμασι ὅτι ὁ σπασμὸς ἐνίοτε, καὶ τρόμος, ἤτοι φλεγμονὴ διὰ παντὸς, ἐρυσίπελας τε, καὶ τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰατρῶν οἴδημα, καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα τε πάθη πληθωρικὴν ὑπόθεσιν ἔχοντα, ἅτινα κενώσας τὸ πλῆθος, αὐτίκα τὸ μόριον εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐρχόμενον. Postea subijcit, se abhorrere ab usu uocabuli συνεκτικῆς αἰτίας, propter Stoicos, qui perperã eã sint cõmenti in omnib. rebus inesse. De qua nos copiosè scripsimus olim, qui extat inter physicos nostros libros ab Heruagio excusos. Cæterũ se in hac sentẽtia esse Galenus ostẽdit, quòd nimirũ quædã simpliciter sint ὄντα, quorũ causa scilicet cõtinẽs sit nulla, nonnulla autem non simpliciter, sed cum causa quadam

dam in subiecto subsistentia, quibus præsentibus ipsa quoq; πάθη adsint, sublatis uerò, ipsa quoq; πάθη euanescat. Vt uerbi gratia: Simplex intemperies calida, sine causa subsistit. Sed composita quædam est inflammatio, & causam habet humorem quendam, ut phlegmone, ut erisypelas. In priore, penes πάθος est indicatio curationis: in posteriore, penes coniunctam causam πάθους. Aristoteles huiusmodi ὄντα uocat ἐπίγονα, sed Galenus πάθη talia, γινόμενα nomina: cùm quicquid causam habet, non simpliciter esse, sed alio esse, id est, γιγνόμενον dicatur. Sic Plato in Timæo, res naturales omnes uocat FIENTES & γινόμενα, non quia semper moueantur, sed quia non sint simpliciter ὄντα, uerùm composita, causamq; habentia suæ essentiæ, nempe materiam & formam: qua ratione non dicuntur composita simpliciter esse, ut principia quæ nunquam fiunt, sed semper sunt. Sed aliàs in naturalibus rebus simpliciter dicuntur ὄντα, quæ materia & forma nullius alterius interuentu causæ subsistunt. Fientia autem dicuntur, quorũ aut motus causa est aliqua, aut essentiæ, ut FIENS hoc loco nihil aliud significet, quàm πάθος esse in subiecta quodam cum causa, ut inflãmatio in carne, sed cum sanguine, aut inflammatio, unius causa sit flaua

γιγνόμενον & fiens dicitur aliquando quod causam suæ essentiæ habet, expers motionis.

bilis, quæ nimirum inflammationes propter causas coniunctas specie inter se differunt. Galenus itaq; inflammationis quæ simpliciter dicitur esse, causam esse negat συνεκτικὴν. Sed eius quæ causam habeat, ac non simpliciter sit, sed propter aliud subsistat, causam fatetur esse συνεκτικὴν, qua sublata morbus quoq; desinat. Esse uerò συνεκτικὸν αἴτιον multorum affectuum, docuisse se ostendit in libris, ubi tradiderit causas symptomatum, & in libro de tumoribus contra naturam. Et tamen illud συνεκτικὸν neq; intelligere, neq; inuenire in his libris noster Anonymus *potuit hactenus, quod ego nunc ei quale sit exemplis* Galenicis *declarabo. Sæpe, inquit, ostendimus in libris de causis symptomatum, & in libro de tumoribus cõtra naturam, quòd spasmus interdum, & tremor, sed phlegmone semper, item* Erisypelas, *& quod à recentioribus medicis appellatur* Œdema, *coniunctum habeant humorẽ, & præterea omnia alia πάθη, quæ plethoricã habẽt hypothesin, si quis uacuet πλῆθος, statim pristinæ sanitati particulam restitui. Quidam, inquit, spasmus, & quidam tremor, soluuntur sublata plenitudine qua fiebant. Spasmum ex repletione, item tremorem, nemò nescit uacuantibus humores, et discutientibus curari. Eum uerò spasmum,*

Causam coniunctam esse, affirmat Galenus.

Aduersus Iulianum.

mum, cuius πλῆθος causa non sit, sed siccitas (quia simplex est intemperies) causa coniuncta carere est euidens. At omnis phlegmone, inquit, πλῆθος pro causa habet, item quoduis erisypelas, ac præterea Oedema, qui affectus omnes desinunt, humoribus quibus creatur discussis. Deniq; etiam affectus omnes, qui plethoricam habet hypothesin, causa, nempe plethora sublata, statim euanescunt: ut omnino appareat secundum Galenum aliud esse inflammationem, & aliud sanguinem, aut bilem efficientem huiusmodi inflammationem: quos humores, etiam ipse Galenus subinde non recuset appellare συνεκτικὰς αἰτίας, sed nō more Stoicorū. Sic enim scribit, ἔνια μὲν τῶν αἰτίων οὕτω καλεῖσθαι συγχωροῦμεν, οὐ μὴν διὰ ὅσα τῶν ἁπλῶς ὄντων ἐστί, ἀλλὰ τῷ ἐν τῷ γίγνεσθαι τὸ εἶναι κεκτημένων.

Contra Iulianum.

Quid igitur est Anonyme, quòd tu tantopere nos prohibes ab usu istius uocabuli, quo etiam ipse usus sit Galenus, atq; eius rem significatam in morbis planißime exposuerit, quam tu unà cum Methodicis, ut suprà ostendi, temerè negas? Illi enim duntaxat πάθος remedium indicare dixerunt: sed Galenus noster in hoc genere morborum, quo fiat aliquid, aut sit propter causam, non πάθος, sed causam indicatricem affirmat. ἐστὶ δὲ ἐκ τῶν προσαγομένων βοηθημάτων

ἐπιγνῶναι, ὅτι οὐ τὰ πάθη, ἀλλὰ τὰ αἴτια τῶν θεραπειῶν ἐνδείκνυνται, τὰ γὰρ βοηθήματα ὑπεναντιοῦται οὐ τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ τοῖς ποιοῦσι. ὡς ἡ κένωσις τῷ πλήθει ἐναντία ἐστὶ, πάθει δὲ οὐδενὶ, οἷον φλεγμονῇ, ἢ πυρετῷ. ἀναιρουμένου δὲ τοῦ πλήθους ὑπὸ τῆς κενώσεως, συναναιρεῖται καὶ τὸ γινόμενον ὑπὸ τοῦ πλήθους πάθος. Quæ cùm per se manifesta sunt, tamen superioribus ex Galeno recitatis consentanea, ut qui iam causam coniunctam amplius requirat à Galeno, uideatur in clarißimo & meridiano sole, desiderare lumē. Rationes Ingraßiæ soluens Anonymus, ac refellens argumenta, ad hypotheses suas, tanquam ad sacram anchoram, fugit: quas non demonstrationum, sed ipsius errorum fuisse causas, ab initio sanè ostendimus. Postea Ingraßiæ conclusionē falsam esse dicit, quia ex ueris colligat falsum. Quis unquā hoc Dialecticus dixit? quippe præmißis ueris ex neceßitate cōclusio sit uera, alioqui tota syllogismorū analysis et doctrina nulla esset, si ex ueris sequeretur falsum. Sed donemus etiā hoc Anonymo, qui tamē omnia minima solet in aduersarijs reprehēdere. Quia uerò paulò antè ostēdi, Galenū tribuere substantijs seu essentijs quorundā morborū cōiunctas causas, libet paulò altius tractationē de causis repetere, et autorū atque opinionū diuortia explanare, ut perspicuū

Fol.270.

inde

inde cuilibet esse poßit nostrum aduersarium, si negat in morbis causam continentem, non in Dogmaticorum, sed Themisonis, & Methodicorum hæresi esse. Erasistratus causarum duntaxat proximarum, quibus generatur morbus, rationem habendam censet. Nam in procatarcticis uel antecedentibus, nihil esse momenti, ut quis scienter & peritè curationem obeat. Contra illum scripsit Galenus, nec plura hoc loco de errore ipsius differendum uidetur, siquidem autore Dioscoride & Galeno, causæ in primis cõiunctæ ratione is habendam arbitratur. In cõtraria sententia fuerũt Methodici, quorũ autor & princeps fuit Themison, postea secuti sunt illũ Asclepiades, Thessalus, Iulianus, cõtra quẽ Galenus scripsit, reprehendentem aphorismũ illum Hippocratis: quo dicit, Morbi, quos facit repletio, eosdem curat inanitio. Quãquam autem mutilatus est ille liber Galeni, nihilominus quæ mens ipsius ac sententia de causa coniuncta fuerit, bene potest intelligi, quã partim hactenus exposui, partim deinceps interpretabor: ut quiuis intelligat, aduersarium, non Galeni hac in disputatione, sed Thessali potius aut Themisonis esse sectatorem. Methodici ergo nullas in morbis curandis causas considerandas arbitrantur. Nam si quæ causa sit, tum

Plenior explicatio causæ continentis.

Methodicorũ opinio, qui nullas dicunt esse in morbis causas cõiunctas.

morbum respectu. symptomatis duntaxat causam esse existimāt. In omnibus morbis cognoscendis, ad duo duntaxat animū aduertunt: quæ communia ipsi seu κοινότητας *nominant, quorum genus unum appelletur* Astrictum, *alterū nominetur* Fluens: *quibus omnia remedia, ut contrarijs indicentur, causarum (ut quæ nullæ sint in morbis) habito nullo respectu. Sed de* Methodicis *rectè dixit* Celsus, *cognitionē morbi apud eos esse extra artem, sed medicinam intra usum esse & ἐμπειρίας.* Galenus *ex parte dogmaticos, partim empiricos esse testatur, aut potius neutros, cùm uidelicet nec rationi, nec experientiæ satisfaciant.* Ἀμεθόδους Methodicos *sæpe nominat, nec in ullam inuehitur acrius, quàm in factionem hanc, ut quæ rationem penitus ex arte sustulerit, cùm scilicet nulla ratio absq; causis nec intelligi nec explicari queat.* Quocirca *uere dictum illud est de* Methodicis *à* Celso, *quòd uidelicet nihil* Empiricorū *professioni adiecerint, sed ademisse multa: quoniā illi multa circunspiciāt, hi tātùm facilima proponant, & non plus quàm uulgaria. Artis absolutio, causarumq; cognitio in omnibus, pertinet ad dogmaticos, qui, quòd nihil sine causa faciant,* Rationales *idcirco dicuntur à* Celso. *Sectæ istius princeps est & dux* Hippocrates,

Galenus

Galenus non tātùm æmulus atque imitator, sed etiam perfector: apud quos duntaxat, Artis *& scientiæ nomen tuetur medicinæ professio, quæ est inchoata & rudis apud* Methodicos, *infinita & incerta apud* Empiricos, *professionis & non item artis titulo in utrisq; sectis notanda.* His *relictis dicamus de* Dogmaticis, *qui in omnibus rebus ut considerentur causæ, præcipiunt.* Sic *enim* Hippocrates *monet:* Eiusdem *inquiens, solertiæ est, & morborum causas cognoscere, & mederi cognitis morbis.* Tantùm *autem interest inter curationes morborū, quantum refert scire quā nam ipsi inter se discrepent ratione causarum, ac plerunq; certè non est simplex curatio.* Nam *ut sit, uerbi gratia, calidus aliquis morbus, non satis est scire refrigerandum, quoniam ne uulgus quidem istud ignorat.* Artifices *norunt ut sit refrigerandum, quo ordine, & quo modo, qualibus, & quantis remedijs, quis adhibendus uictus, quorū nihil incognitis causis rectè potest institui: quib. causis necesse est opera medici dirigi, indicātibus scilicet causis quomodo tollēdus sit morbus, qui nōdum penitus obsedit corpus & nondum factus est incurabilis.* Nam *causis non tantùm fiunt, sed etiam confirmātur morbi, ut interdum submotis causis, nihil tamē proficiatur.* A *melan-*

cholico humore confirmatã elephãtiaſin, nemo ſanè queat ullis remedijs depellere, nec confirmatam λεύκην, *quæ generatur à pituitoſo, aut* Gallicum *affectum, & ipſum ſua quadam cauſa ſtabilitum: idem ſentiendum de alijs, qui radices altius egerunt in corpore, quàm ut medicamentis poßint cedere, ut ſunt confirmatæ uenenatorum uires.* In gangrena *confirmata phlegmone eſt, quæ ſubſtantiam & partis inſitum calorem omnino interimit.* Ei *mederi haud poſſis, quantumuis cauſam phlegmones, nempe impactum in anguſtis meatibus ſanguinem remouere ſatagas: quare hac ratione omnino perfectus eſt morbus, nec cauſam aliquam habet, cuius depulſione ipſe quoque deſinat.* Sunt *alij quoq; abſoluti & perfecti morbi, & maximè curabiles, quorum nullæ ſunt amplius cauſæ, ut ſunt ſimplices intemperies morbidæ, & in febribus* Ephemera, *& hectica, ſi non nimis inualuerit: ſed in his cauſarum ratio nulla.* In *his qui ſunt cum cauſis compoſiti, plurima & præcipua, partim antecedentium, partim coniunctarum.* Antecedentium, *ne fiant morbi, aut ne facti ingraueſcant.* Coniunctarum, *ut facti quoq;, depulſis è corpore cauſis, profligari queant. Prioribus cautio, poſterioribus curatio debetur, quæ adhibetur etiam morbis qui-*

buſdam

busdam sine causa subsistētibus, qui soli secun-cundum Methodicos curātur, ac penes eos duntaxat indicatio est remediorum, quam tamen ineptißimè duabus communitatibus perstringunt, de quibus paulò antè dixi. Galenus autem *non solùm morbos indicare remedia scribit, uerùm etiam causas morborum, & quoad sint, & quoad nondum existentes generentur: nam his profligatis è corpore, & morbos desinere aut ne fiant, uel amplius ingrauescant, cautè præcaueri.* Vt ergo *sublatis morbis simul tolluntur quoq; symptomata, sic in nonnullis morbis, remotis causis, simul ipsi quoquè desinunt, quandoquidem separatam à causa essentiam (uidelicet absolutam) nullam habeant.* Nam *si quæ διάθεσις absoluta generetur à causa, iam non causa, sed διάθεσις indicatrix erit curationis.* Antecedentes *causæ respectu cōiunctarum, talem interdum rationē habere dicuntur, qualem coniunctæ habent comparatione affectuū: quorū ipsæ sunt perfectrices causæ.* In *utrisq;, quantumuis causæ fuerint remotæ, ei nihilominus qui relinquitur perfecto affectui, adhibetur curatio: ut si putrida creet hecticā, summota putrida nihilominus hectica curata non erit.* At *in his remouetur primùm causa, non ut ea sublata, simul morbus quoq; desinat, sed ne augeatur,*

geatur,

geatur, & ut submota causa, absoluto iam morbo remedia poßint adhiberi. Causæ igitur Antecedentes omnino προφυλακὴν *desiderant, aut qua prouidetur, ne fiant morbi: aut qua, ne facti alterius ingrauescant. Aliquando ex hypothesi sunt, & dicuntur coniunctæ morborum etiam causæ, eisq; sublatis tolluntur quoq; statim, & desinunt morbi, ut si mißione sanguinis, aut purgatione, subitò morbus quispiam curatur.* εἰ μὲν γὰρ ἁπλῶς πλῆθος εἴη καθ' ὅλην τοῦ ζώου τὴν ἕξιν ἐν τοῖς ἀγγείοις περιεχόμενον (ὅπερ ἰδίως ὀνομάζουσι πλῆθος) ἑτοιμόν τε παραχρῆμα κενῶσαι τοῦτο, καὶ τῶν συμπτωμάτων ὁ κάμνων ἀπαλλαγήσεται δι' αὐτοῦ. *At si materia uitiosa uel qualitatis, uel quantitatis ratione, in certam particulam penetrans decumbat, non etiam submota antecedenti (qua fiebat) eam quoq; quæ morbi in parte aliqua pars est, profligari cõtingit. Neq; etiam humores ipsi quando fuerint corrupti admodum, uel mißione sanguinis protinus, uel purgatione, si sint praui, statum recuperabunt naturalem, & pristinũ. Ita fit ut causæ coniunctæ morborum (quæ radices altius egerunt) multis & diuturnis uacuationibus interdum uix euellãtur. Aliquando morbi earum quando non succreuerunt ad magnitudinẽ tantam, ut poßint deprehendi, nulli uidentur esse,*

Causę coniunctæ quę altius radices egerunt, non facile uacuãtur.

quæ

quæ causæ latentes subitò tamen mortiferum creant affectum, & nullis medicamentis curabilem. Cuiusmodi sunt humores, qui aut uenena sunt, aut uim & facultatem habent uenenatorum. Illi si prius expurgētur, quàm uehementer alterant corpus, causæ sunt συνεκτικαὶ *contra naturam affectionis. Quòd si grauius afflixerint corpus, non simul etiam affectus desinit, ipsis desinentibus: cuius respectu iam non coniunctæ, sed antecedentis causæ rationem habeant: qua sublata, necesse non sit morbū quoquè tolli. Quo in genere multum interest, & tantum inter affectum, & perfectum morbum, quantum sæpe differunt scilicet curabilis & incurabilis morbus. Nec tum semper primùm incipit esse morbus, cùm est incurabilis. Paulatim enim cùm fiat aliquando, prius curabilem esse oportet, siquidem autore* Hippocrate, οὐκ εὐθέως αἱ νοῦσοι τοῖσι ἀνθρώποισι προσγίνονται, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν συλλεγόμεναι, ἀθρόως ἐπιφαίνονται. *Ergo latentes causæ in corpore, morbos constituunt: qui si cognosci à nobis possent, & causæ remouerentur prius quàm extrema uis earum corpus cōficeret, facilè posset occurri mortiferis illorū incrementis, sera nimis quibus interdum medicina paratur. Enimuero Galeno autore, morbi* εἶδος *quantumuis paruum sit, ac sensus*

sensus nostros effugiat, nihilominus est morbus, ut minuta phlegmone nihil differt à magna, nisi quòd hæc symptomatib. conspicua est, illa uerò sensum nostrũ latet. Hæc eò dicũtur à me, ut intelligamus in grauißimis affectibus prius esse morbidũ affectũ quẽdam, qui à nobis nõ percipiatur. Nam si quis qualitatis gratia toto genere contra naturã uitiosus humor delitescat intra corpus, qui secundum naturam debeat excerni, adeoq; contra naturam etiam alterans, & afficiens ipsum corpus offendat, qui non magis morbus dicatur esse, quàm ascarides, quàm atheromata, quàm uesicæ calculus, quæ propter numerum duntaxat non naturalem, morbos esse pronunciamus? Veruntamen aliorum morborum fientium adhuc respectu, quæ μόνιμον διάθεσιν non habeant, dicuntur coniunctæ causæ, quanquam per se morbos constituunt: quatenus toto genere cõtra naturam sunt, & quodammodo ὀχλητήρια. At humores alij tantisper contra naturam, & morbifici non dicuntur, quamdiu non impediunt sanguinem: aut continentia, quo minus moueri, & affici poßint secundum naturam. Non enim suapte natura & specie propria morbos constituunt, sed exuperantia quadam nocent. Alioqui futuro obnoxio corpore τῇ ἀσυμπαθείᾳ, si specie sua

Venenatus humor in corpore delitescens rationem habet morbificam.

Quæ contenta statim morbificam habeant uim, & quæ non.

contra naturam essent illi humores, quam ἀει-παθείαν natura tamen rerum non fert, quandoquidem naturale non sit, semper affici contra naturam. Ergo de corruptis, & planè contra naturam humoribus ita sentiendum, quòd ipsi scilicet & numeri, & qualitatis gratia sint morbifici. Et quatenus contra naturam afficiunt corpus, geminam habere uidentur conditionē. Vnā, qua dicātur causæ cōiunctæ taliū affectionū quæ fientes adhuc rationē habeant παθημάτων. Alteram, qua antecedentis causæ, ut quando perfecta affectione remotis ipsis, affectus nihilominus perdurant. In eodem autem genere (nempe morbi) πάθημα opponimus morbo, quatenus absq; causa sua poßit subsistere. Et Galenus γινόμενα uocat, hæc νοσήματα, quæ remotione causarum simul tollantur, quare coniunctam habebunt causam. Alioqui si prohibeantur fieri morbi, propter remotionem Antecedentis causæ, non simul morbus, & causa dicuntur desinere. Nequit enim id quod nondum est, cum eo quod est, simul auferri, & desinere. Ex quo perspicitur γινόμενα νοσήματα esse sub genere morbi secundum Galenum, & sic simul cùm causis desinere, ut symptomata simul desinunt cum morbis. In Commentario porrò 22. secundi Aphorismorum docet, remotionem hanc causæ in fientibus morbis non tantùm

Quędam contenta suapte natura, sunt morbifica, & quędam progressu temporis fiunt morbifica.

Quomodo & quare γιγνόμενα νοσήματα causas cō iunctas.

tùm esse προφυλακτικὴν, *sed etiam* ἴασιν. *Nam puram* προφυλακτικὴν, *esse, quando causa antecedens nihil adhuc morbidi crearit, ut si plethora ante morbum tollatur. Sed* ἴασιν *absolutam, quando perfectus morbus sine causa subsistens curetur. In fientibus morbis, quodammodo ex effectu & causa compositis, caueri ne quid fiat amplius, & quod contra naturam factum sit, non amplius præcaueri, sed sua quadam curatione tolli. Aliquando, si eius causa sit coniuncta, non aliam curationem quàm remotionem causæ antecedentis desiderat affectio utcunq; adumbrata & inchoata, nondum autem perfecta. Interdum si iam non coniunctæ rationem habeat, sed antecedentis, quæ aliqua ex parte perfecerit affectum, & aliqua ex parte adhuc augeat, tum non satis est, si causam remoueris, sed præterea peculiaris adhibenda curatio ad id quod factum est: quum tamen in pathematibus simul curemus adumbratum affectum: & præcaueamus, ne quid amplius causa efficiat, quasi consolidando inchoatum affectum: quorum exempla nunc subijciemus. Prioris exemplum tale est apud Galenum lib. 2. Prorhet. comm. 16.* καθάπερ εἴωθε κἂν ταῖς καλουμέναις λύκαις γίνεσθαι, ἄχρι μὲν γὰρ ἔνδον ἐστὶ ἡ παρὰ φύσιν διάθεσις ἀλλοιόντων μὲν αὐτῶν τὰ περὶ σώματα,

μηδέπω

Aliquādo curatio & prouisio separatim, interdum simul expediuntur ut in fientibus tertio modo.

Quot modis προφυλακὴ & ἴασις seu θεραπεία fungantur.

μηδέπω δ' αὐτῶν ἠλλοιωκότων, ἅμα τῷ κενωθῆναι ταῦτα καὶ ἡ τῶν στερεῶν ἀλλοίωσις παύεται, ποτὲ μὲν ἡμέρᾳ μιᾷ, ποτὲ δὲ καὶ θᾶττον εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανερχομένων. γινομένη γὰρ ἡ διάθεσις, καὶ ἔτι γεγονυῖα, συντόμως ἀποκαθίσταται, τοῦ ποιοῦντος αὐτὴν χωρισθέντος. συμπληρωθείσης δὲ αὐτῆς, κἂν ἐκκενωθῇ τὰ ποιήσαντα τὴν διάθεσιν ὑγρά, πλέον οὐδὲν εἰς ὑγείας λόγον. *Eodem cōmento ostendit, uenenatos quosdam humores in corporibus nostris sæpe latitare, qui similem uim habeant quam uirus uenenatorum quorundam, & illud præsertim, quod à rabidis incutitur canibus, quod subitò nullum symptoma creat, sed post quatuor, aut sex septimanas hominē interficit, paulatim afferens exitiū. Alterius est exemplū in libro contra Iulianum, ut si plenitudo efficiat inflammationem, ob id plethora, quæ causa est phlegmones, si remoueatur, non etiam phlegmone desinet, sed propriam curationem desiderabit quandam: tametsi sublata plethora cauetur, ne crescat amplius phlegmone. Ita se habentis causæ ratione, & exemplis Methodici conātur demonstrare, morborum non esse causas cōtimentes, nec ab ijs curandi indicationes sumendas, siquidem causis quibus generati sint morbi sublatis: nihilominus permanere morbos contingat, qui suam quandam, & pro-*

Si quæ relinquitur imbecillitas partis, ea nō ad morbum pertinebit: sed ad neutralitatem ualescentiæ.

Methodicorū opinio de causa continēte.

priã curationẽ indicent. Ex quo Iulianus cõtra Hippocratẽ cõcludit, ὅτι τὸ πλῆθος ὑγρῶν οὐ νοσοποιεῖ τὰ σώματα. Sed ut Iulianus Methodicus ἀλλ' γράφει τὸ ἐπελθὸν αὐτῷ μηδ' ἐπώποτε φροντίσας τῆς ἀληθείας: ita faciũt omnes, qui causam coniunctã negant, quã nulla methodo freti futilib. argumẽtis ostendũt non esse, sed nequaquã demonstrãt. Ac primò cõfundunt illi uocabula antecedentis causæ, et cõiunctæ. Nam duntaxat, à quo generatur quippiã, uocant causam, nec distinguunt Antecedentẽ, & coniunctam. Quocirca quod propriũ antecedentis est, id tribuũt quoq; coniunctæ. Vt uerbi gratia, morbus potest esse sine causa, qua est generatus, id est, sine causa antecedente: ergo omnino potest esse sine causa. Nam quod relinquitur, inquiunt, causa non est, sed effectus, qui iam causam nullam habeat. Sed nos habere morbum, causam dicimus interdũ non antecedentem quidem, sed coniunctã. Vt phlegmones causa antecedens est plethora, aut aliud quiddam, sed coniuncta est, πλῆθος sanguinis impacti. Aliquando ex hypothesi causa coniuncta & Antecedens concurrunt, ut in pathematis, in quibus simul submouentur antecedens, coniuncta, πάθος, & symptomata. Cùm ergo in plerisq; morbis antecedens non sit cum morbo coniuncta, ob id in morbis Methodici nullam

Methodici causam appellant duntaxat qua FIAT aliquid, & nõ quia SIT aliquid propter aliud quiddã.

Vt Erasistratus solius coniunctæ rationem habet & nullam antecedentis, ita methodici antecedentẽ tantum opinãtur esse causam, & nullã coniunctã: dogmatici utrãq; dicũt esse considerandam.

nullam causam esse dicunt indicatricem curationis, quum diuersa dogmaticorum tamen, & Hippocratis sit sententia. Nam ea si sit, fore inquiunt coniunctam: sed causas quibus generentur morbi, non etiam ex necessitate iunctas esse cum morbis: quandoquidem sublatis etiã ipsis, morbi nihilominus perdurent. Hæc Methodicorum, & Thessali, ac Themisonis est sententia: eadem quoq; est Anonymi, qui factos morbos nullam habere causam contendit. Proinde etiamsi maneat antecedẽs causa cum facto morbo, ne tum quidem rationẽ habebit coniunctæ, sed antecedentis. Quoniam sua præsentia non creat morbum, sed creatum duntaxat auget: & quo minus curatio ei possit adhiberi, sua præsentia impedit. Quocirca nisi prohibeatur, augmentum morbi prius, ipse per se morbus curari haudquaquam poterit. Quo factum est, ut Asclepiades diceret: τὸ πλῆθος προκατάρχειν τῶν νόσων, *& eius remotionem iuuare curationem morbi, non autem curare morbũ. Alioqui enim si esset* συνεκτικὸν αἴτιον, *humoris plenitudo, tum necesse esset ea remota, simul morbũ quoque desinere. Sed inquiunt, sæpe fit ut multitudine humoris detracta, incipiant deinde potius augeri morbi, quàm diminui. Hæc in speciem uerisimilia dici, ait Galenus, sed rationi-*

Anonymus in hæresi est Methodicorum.

Si antecedens maneat generato morbo, ne tum quidem ratione habet coniunctæ. Quare secundum Methodicos, si Antecedens nõ potest esse cõiuncta, nulla prorsus erit coniuncta.

bus dogmaticis, & demonstrationibus fidem nullam facere. Postea Galenus πλῆθος bifariàm distinguit. In id quod dicitur, πρὸς δύναμιν, & id quod appellatur πρὸς τὴν χώραν. Vtrunq; deinde rursus bifariàm distribuit, in id quod toto corpore residet, & id quod certam, aut certas partes corporis occupat. Deinde utriusq; modi πλῆθος causam coniunctam morbi esse ostendit, ut Oedematis humorem pituitosum, & phlegmones humorem sanguineum, in certis partibus impactos. Eos autẽ morbos, qui habeant plethoricam hypothesin, ostendit simul etiam desinere, ut plethora fuerit detracta. Et has quidem causas, se appellare consuesse coniunctas cum morbis, ut qui separatã à causis nullam habeant essentiam. Sin uerò contingat, sua propria quadam essentia morbum subsistere, tum non esse coniunctas, sed antecedentes potius, quippe quibus remotis nihilominus effectum seu morbũ esse sit necesse: ut si phlegmone marasmum faciat, aut Oedema ἀτροφίαν, qui morbi à causa, qua sunt generati, absolutam quandam & separatam habent essentiam. Sed Methodici sic disputant: Si in humoribus inesset uis causæ, qua Morbi dicũtur esse, tum profectò quàm primùm uacuare liceret illos, uacuatisq; mox liberari aliquem morbo contingeret.

Diuisio τοῦ πλήθους apud Galenum in libro contra Iulianum.

Methodicorum rationes, quibus freti morborũ causas cõiunctas negant.

geret. Sed plerique; morbi longo tempore durāt, tametsi initio facta sit uacuatio multa. Ergo humores causa non sunt morborum cōiuncta, nec aliqua ratio illorū habenda in curationib. tantumq; ad communitates & φαινόμενα aduer tendus est animus: nec latentium causarum, in morbis curandis, momentum aliquod erit: siquidem nullæ sunt causæ, & ipsi per se duntaxat morbi cum suis symptomatibus appareāt. Respōdeamus nūc Thessalo, eadem opera puto nos satisfacturos quoq; Anonymo: quod uidelicet ambo sint in eadē hæresi, eodē respōso utrisq; occurrendū. Verū nō est, quod dicūt, & tāquā cōcessum assumūt, quālibet causam prompte uacuādo tolli, sed morbos difficulter plerūque & ægrè propulsari. Tametsi plenitudo, in amplioribus et totius corporis uenis, facilimè missione sanguinis detrahitur: & hac ratione, plethoricam habentes hypothesin, morbi sine negotio curentur: secus tamen res comparata erit multitudine sanguinis, in angustos meatus impacto, quæ discutientibus medicamentis tardius inanitur, cuius dißipationem solutio sequitur phlegmones. Idem sentiendum de humoribus uitiosis, aut qualitate, aut quantitate corrumpentibus sanguinem. Nam quorum causa non magnopere deprauatus fuerit sanguis, in-

terdum simul omne uitium facile sit expurgare, & in integrum restituere sanguinem. Hanc *uacuationem sæpe natura quoq; molitur, quã declarauit hoc* Aphorismo Hippocrates. ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, λύσις. Item, ἢν ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διάρροια ἰσχυρὴ ἐπιγένηται, λύει τὴν νόσον. Item, ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίας ληφθῆναι ἀγαθόν. *Sed corruptum penitus sanguinem non posse morbo liberari, ipse Galenus autor est, qui perinde ut acetum aut uinum omnino acescens emendari negat posse, ut uini recuperet naturam: ita nec sanguinem penitus corruptum restitui posse censet. Quin etiam magnam* διαφθορὰν *seu corruptelam emendari multo labore, & longo tempore, detrahendo partem uitiosam, & sufficiendo integriorem.* Nec *morborum profectò causæ, in sanguine subitò possunt profligari, si magno uitio humorum affectus ipse debeat restitui in pristinum & natiuũ statum.* Valent *hæc argumenta contra falsam opinionem* Methodicorum, *qui nullo respectu causæ morbos curari dicunt.* Hippocrates *autem & Galenus paßim causas præcipiunt considerandas, & maximè coniunctas.* In *libro de optima secta Galenus istud accuratißimè demõstrat, ut mirari satis non poßim, quî factum sit,*

Contra Methodicos ualentes rationes.

sit, ut contrariam sententiam Galeno affingeret aduersarius, quum tamen nusquã dicat morborum nullam esse causam coniunctam, præter hanc quam Herophilij introduxerunt, de qua alias diximus. An non plurimis in locis Methodi, docet præincipientem nihil per se indicare? Antecedentem, indicare præseruationem seu προφυλακὴν, *non curationem? Coniunctam uero causam indicare remedia, quemadmodum etiam morbus simpliciter, cum est sine causa illa, solet indicare, quæ debeãt in cura adhiberi, contraria nimirum, quæ nõ semper affectibus, sed causis aliquando affectuum adhibeantur. Quanquam subinde curationem ad affectum dicit accommodari, ut præuisionẽ ad causam antecedentem, ut causæ coniunctæ in morbis nullam uideatur habere rationem in Methodo,* ἴασιν *seu* θεραπείαν, *inquiens, pertinere ad morbum, sed* προφυλακὴν *ad causam morbi antecedentem: quæ duo, præcipua Medici sunt opera. Cæterum causarum antecedentium submotione, & præuisis ijs tum demum occurrit morbis Medicus, & plurimos factos certè curare nõ potest, nisi tollat antecedentem causam, qua uel crescere, uel tẽpore et diuturnitate prorogari præsentem contingit morbum. His duobus scopis distinguit omnia facienda, ne quid*

Galenus non negat continentẽ in morbis causam, sed negat antecedẽtes uim habere continentium.

Quare in methodo curatio nem adscribat semper morbo, & nõ causæ.

fiat ſcilicet contra naturam: & ſi quid factum ſit, tollatur medicamentis. Quòd ſi morbus omnino factum quiddam eſt, quomodo, inquies, cauſam habere poterit? quòd ſi nullam, ne coniunctam quidem habebit. Nam, autore Galeno, *γιγνόμενα ſunt, non γεγονότα: quæ cauſam habent, ut ſuprà oſtendimus. Ex quo ſequitur, Methodicis rectè uideri, quãdo dicunt morborum (qui ſunt omnes factum quiddam) nullam prorſus eſſe cauſam, ſiquidem coniuncta non ſit, quæ ſanè haud poterit eſſe, ſi duntaxat γεγονός, & non item γιγνομένου rationem morbus habuerit.* Reſpondemus, *morbos ſine exceptione omnes (præter pathemata) reſpectu Antecedentium & præincipientiũ cauſarũ, in numero eſſe perfectorũ et γεγονότων, ac ipſos per ſe, abſq; cauſis, ſubſiſtere: eisq; ſolis θεραπείαν tantùm, & non προφυλακὴν deberi. Quamobrem cùm eſſentia ſit, qua res eſſe, & non fieri dicatur, cauſæ à* Galeno *duæ conſtitutæ προκαταρκτικὸν ſcilicet, & προηγούμενον, quibus fiũt morbi, ſed non ſunt, pars nequaquam erunt eſſentiæ morbi, ut reſpectu illarum cauſarum rectè, ſecundum Galenũ, quiſpiã dixerit morbos non habere cauſas cõiunctas. Et quanquã nulli morbi, quatenus ſunt γεγονὸς quiddã, cauſam habeant, nihilominus in* ESSENTIA *ipſorũ*

locum

Quibus ſcopis dirigatur Methodus curandi.

Obiectio.

Quo pacto mororũ nulla ſit ſecundũ Galenum cauſa coniuncta.

locum habet, ut sint nimirum & dicantur quidam simpliciter Facti, quidam uero suæ essentiæ habeant ὁμόγονα seu συνεκτικὰ αἴτια, quibus nonnullarum rerum essentias & demonstrari & definiri diximus: quæ nimirum αἴτια, magnam quoq; facere indicationum differentiam, contra Methodicos probat Galenus noster. Et morbi quidem, hac causa compositi, non, nisi ratione huius causæ, curationem indicant, & quod propter causam indicare dicuntur (cùm sit nimirum causa hæc pars essentiæ ipsorum) id ipsis morbis indicari quodammodo, dicere nõ sit absurdũ. Ergo phlegmone, ratione suæ causæ, indicabit quibus remedijs sit profliganda. Sed intemperies calida sine materia, si uim habeat morbi, semetipsa, quo medicamento sit curanda, declarabit. Phlegmone, respectu causarum quibus nascebatur, est γεγονὸς, & factum quid simpliciter. Sed cùm sit quiddam habens ὁμόγονον αἴτιον, id est, intemperies sit calida, cum sanguine impacto iuncta, hac ratione fiẽs & γινόμενον quiddam, non autem ἁπλῶς ὄν, à Galeno, locis suprà cõmemoratis, appellatur. Quorum mentionem non fecit in Methodo, ut nimirum προφυλακτικὴν & ἴασιν seu θεραπείαν, homonymia uocabulorum non confunderet: cùm morbus non eodem modo γινόμενον quid-

Qua ratione dicantur etiam à Galeno morborũ quorundam causę coniunctæ.

Galenus diuidit morbos in eos qui simpliciter sunt, & eos qui cũ causa quadam subsistunt coniuncta.

dam ſit reſpectu coniunctæ, quo eſt reſpectu cauſæ Antecedentis: quæ cauſa pars nequit eſſe γεγονότος, ſeu facti morbi. Ex quo par eſt intelligi, nihil indicare θεραπείαν, ſeu curationem, niſi morbum, qui ex neceſſitate nō eſt cauſa, ſed effectus quidam, ſeu γεγονός. Verùm cùm ſit duplex ratio morbi, quoad nimirū quidam ſimpliciter eſſe dicitur, & alij ſint qui cauſis quibuſdam ſint compoſiti: prius genus, ſemetipſo: poſterius, reſpectu cauſæ ſuæ, curam indicabit. Ergo penes γεγονότα ſic erit ἔνδειξις omnis, quemadmodum penes cauſas effectrices τῶν γεγονότων, προφυλακὴν eſſe dicimus. Θεραπείαν autem cauſis coniunctis, non per ſe, ſed propter morbum, adſcribimus: cùm per ſe, nihil indicet curationem, niſi morbus, ſed medicamenta (quæ ſunt contraria) aliàs morbi, aliàs uerò cauſæ coniunctæ morborum indicat: quo tanquam ualidiſſimo argumento Galenus in libro de Optima ſecta, contra Methodicos diſputans, oſtendit, non cōmunitatibus, ſed cauſis potius morborū coniunctis, indicari quid ſit in curādo faciendū. Ex quo eſt euidens, eos qui in morbis cauſas cōiunctas negēt, nō Galenicos ſeu Dogmaticos, ſed Methodicos potius appellandos: cuius cauſæ inficiationē alicubi Dioſcorides quoq; ipſis exprobrat, quādo nimirū ex

ueneno creatos morbos, negant ratione causæ cōiunctæ indicare remedia: neq; enim uenena alicuius causæ rationē in curationibus posse habere, dicūt Methodici. Nō antecedētis, quia antecedēs morbo perfecto separetur, ut sunt labor, æstus, frigus. Sed uenena nō hoc modo separari, quāobrē nō esse Antecedētes. Proinde coniūctas simul quidē esse, simulq; augeri, minui, desinere morbos cū ipsis. At ueneni uim plerūq; morbū cōciliare, ut etiā si causam sustuleris, nihilomin⁹ pestifera qualitas et διάθεσις *maneat ut in rabidi canis morsu, inquiūt, est euidēs. Quoniā ad solidas partes peueniēs qualitas ueneni, nullū sinit locū esse causæ cōiunctæ. Nulla enim erit amplius causa: qua sublata, ipsum quoq; morbū tolli cōtingat, ut hac ratiōe causa cōiuncta dici uenenū nō posit. At nos respondemus Methodicis, primum ipsos causas nō rite diuisisse. Nam ratio, quā ipsi adscribūt Antecedēti, cōgruit magis præincipienti. Deinde cōfirmatā uim & qualitatē ueneni in solidis, ultrò cōcedimus carere causa continente, & incurabilem esse affectum, qui sit hoc modo perfectus. Autore enim Galeno* συμπληρωθείσης τῆς διαθέσεως, κἂν ἐκκενωθῇ τὰ ποιήσαντα τὴν διάθεσιν ὑγρὰ, πλέον οὐδὲν εἰς ὑγείας λόγον. *At curabilis est (inquit) affectio, quando adhuc fit, & uec*

Discorides li. 6. cap. 34. cōtra Methodicos, probat, esse causam morborū coniunctam.

Argumenta Methodicorum.

Responsum Dioscoridis.

& uenenum rationem habuerit coniunctæ causæ. Nūquam enim potest rationem habere Antecedentis morbum, nisi respectu confirmationis διαθέσεως, *cùm quandocunq; fuerit in corpore (siquidem toto genere contra naturā est) in eo morbum, tanquam causa coniuncta, constituat: qua sublata, etiā fiens* διάθεσις *adhuc,* συντόμως, *ut scribit Galenus,* ἀποκαθίσταται. *Quò respicientes uenenum dicimus* φθοροποιὸν, *quatenus nimirum causæ uim habet cōiunctæ: quam, ut Dioscorides ait, principem facere curationis scopum oporteat. Et antequàm ad ima decumbant morbi, uarijs (inquit) modis est certandum, donec uis tota corporibus excutiatur. Coniunctam uerò causam ipso uocabulo* φθοροποιοῦ *significari, & rerum ipsa natura, & uocabuli ipsius compositio declarat. Tametsi uoculæ quoq; ipsi significationem causæ, falsa interpretatiōe, Methodici Sophistæ detrahūt.*

Voculam φθοροποιὸν methodici negant complecti significationem causæ.

Neque enim ποιὸν *significare aliquid, nempe uim effectricem in uocabulo* φθοροποιοῦ, *sed esse* παρέλκον, *& productionis causa additum: separatim, quod pertineat ad rem significatam, nihil significās, ut si quis appelletur* Μαρσίππος, *nihil significat* ἵππος, *& in uocabulo* ἀνακαλύπτειν, *pars uoculæ, nempe* καλύπτειν, *nihil significat. Nam uelare, omnino oppositū significat ei*

cat ei

cat ei, quod significatur uoce Reuelare. *Siquidem, autore* Aristotele, *non idem significat uox cum alio composita, & ipsa per se separatim posita.* Idem *quoq; usu uenit in nominibus infinitis.* Nam *infinitum nomen cùm sit,* NON HOMO, *pars huius nominis separatim nihil significabit: quoniam per se homo finitam rem significat, quæ subesse significationi infiniti nominis haud potest.* Ex *hoc numero* φθοροποιὸν *quoq; uoculam esse dicũt, morbũ duntaxat, & non item causam significantẽ.* Respondet Dioscorides, *se non inficias ire, quin in plerisq; uoculis partes ita sint comparatæ, sed istius generis uocem non esse* φθοροποιὸν. Nam *quod separatis uocibus significetur, idem utrisq; quoquẽ compositis significari, tanquam si diceres* ποιητικὸν τῆς φθορᾶς, *intelligi* φθοροποιοῦν: *ac perinde esse, si quis compositè dicat,* παιδεχειν δίψος, *atque si diceret,* παῖδα ἔχειν δίψος. Hæc *ferè sunt quæ contra* Methodicos *differit* Dioscorides, *qui & ipse cùm sit dogmaticus, causæ cõtinentis in morbis habendam arbitratur rationem, ad hũc scribens modum.* Qui *uerò se dogmaticos profitẽtur, causam esse partim præparantẽ partim cõtinentem asserunt.* Sed *de his dictũ satis.* Nunc *porrò ex* Anonymo *quæro, utrũ* Methodicus *an dogmaticus dici malit?* Si *dogmaticus*

Nominis partes separatim nihil significant.

Dioscorides assertor causæ continẽtis in morbis.

ticus esse uult, haud dubiè intelligit, canendam
sibi palinodiam: & causam continentem, quam
hactenus contendit esse nullam, reducendam
postliminio sibi, et asserendã esse. Quòd si recu
set facere, Thessali magis ipsum quàm Galeni
sectatorẽ esse dicendũ, qđ hactenus me planissi
mis argumẽtis ostendisse cõfido. Quibus adnu-
merari deinceps uelit, ipsi optionem relinquo:
áut se rectè sentire meliorib. rationibus doceat,
quàm hactenus demonstrarit. Quæ restãt dein-
ceps Anonymi argumẽta, uolumus persequi: tã
metsi plerisq; iam satisfactũ sit, ut amplius desi-
derari nihil posse existimem: quo minus nostra
Aliud. *uera, ipsius autẽ falsa uideatur esse opinio. In-*
graßias affirmat sanguinẽ in tumore phlegmo-
nes impactũ, esse causam, et eam cõiunctã: quia
diminuto, minuatur quoq; phlegmone: & pe-
Fol. 269. *nitus discusso, tumor quoq; desinat. Occurrit ei*
Anonymus occurrit Ingrassiæ respõso Methodicorum. Anonymus *responso Methodicorũ:* Non enim
si minuatur sanguis, ob id tumorẽ quoq; subside
re. Quasi Ingraßias *dicat, antecedentem phleg*
mones esse cõiunctã ipsius causam, quò deflexe
runt etiã Methodici, *cùm refellerent cõiunctã.*
Tale *est argumentũ* Iuliani, *quem in præsentia*
imitatur Anonymus. ἅπερ ἐν ὑγροῖς ἐὰν τὰ τῶν νόσων
αἴτια, δυνατόν ἐστιν ἡμῖν ἐν τάχει κινεῖν αὐτὰ, μη-
δενὶ νοσήματι χρονίζειν ἐπιτρέπειν, ἀλλὰ μὴν χρο-
νίζει

ρίζει γε πολὺ, ἵν' ἂν κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἱκανῶς ἐκκενώσαιμεν τὸ σῶμα. οὐκ ἄρα εἰσὶν ἐν ὑγρεῖς τὰ αἴτια. Ergo & Anonymus Methodicus est, ad hūc scribens modum:

Sāguinis enim redūdantia tota etiā sublata, nihilominus tamen tumor phlegmoneus manet.

Suprà respondimus: tantùm haec propono, ut ostendam Anonymum defecisse ad Thessalū, relictis Galeni castris, in quibus uersabatur. Postea uerba interpretatur Galeni, quum scribens cōtra Iulianum dicit, uacuatione humorū tolli non διαθέσεις, sed πάθη. Sed πάθη, id est, morbos fientes, inquit, concedimus sublata causa, simul ipsos quoq; tolli. Galenus aliâs certè docet, nòn rarò effectus quoq; absolutos à Graecis appellari πάθη. Et in libro de Optima secta, φλεγμονὴν perfectā & putridā febrim, nominat πάθη, praesertim hoc nomine, quo illic διαθέσεις has considerat, respectu suae coniunctae causae. Et in libro contra Iulianum, spasmum, tremorem, & similes affectus, ut πάθη nominet: nihilominus γεγονὸς πάθος, paulò superius appellat, & item νόσους, ac inferius etiam διαθέσεις nuncupat, sic scribens. ἔνιοι γὰρ σὺν ταῖς κενώσεσι αὐτίκα πάντων ἀπαλλάττονται ὀχληρῶν, ἀλλ' οὐδ' ἴσασιν τὰς διαθέσεις αὐτῶν οἱ ἰατροὶ πάντες, οὔτ' εἰ γινώσκουσι, εὐθέως διαγινώσκειν δύνανται.

Quare

Quare, ne à uocabulis quidem defensionis suæ præsidium aliquod Anonymus habere potest. Ergo *demonstrauit Ingraßias, in morbis magnitudinis, ut in tumore, causam esse coniunctam.* De *gypseo humore respondeo, aut ipsum morbi in numero, aut morbi secundum magnitudinem aut figuram, esse coniunctã causam.* Nam *sine his situs contra naturam non habet appellationẽ morbi.* Reliqua *argumẽta sunt superiorib. similia, nec merẽtur cõfutationẽ.* Tam *multa absurda sæpe dicit, ut uix ipsum intelligam.*

Fol. 250. *Quid multa? inquit, non humore crasso & gypseo, sed tumore ab ipso facto submoto, magnitudo uitiata, & alia quæ hunc sequuntur symptomata tolluntur, & unà euanescunt.*

Aliud.

Tumore (inquit) *sublato, tanquam morbo, & non sublato humore gypseo, tolluntur magnitudo, & reliqua tumoris symptomata.* Nesciebam *magnitudinẽ esse symptoma tumoris.* Hactenus *semper putaui, tumorem esse speciem magnitudinis contra naturam, quæ sit morbus: & respectu humoris, tanquam genus quoddã.* Quo *pacto nunc genus tumoris factum sit ipsius symptoma, autore* Anonymo, *diuinare profectò non possum.* Nec *intelligo etiam, quomodo tumor poßit subsidere, & particula ad magnitudinem*

gnitudinem redire naturalem, si gypseus aut crassus humor, nempe causa coniuncta non remoueatur. Illa profectò sunt ὑπὲρ ἡμᾶς λεγόμενα, & Oedipodem quendam cõiectorem desiderant, quæ in præsentia inuoluit uerbis aduersarius. Postea luxationem, Ingraßias dicit esse causam coniunctam figuræ tortuosæ cuiusdam membri. Cõstat luxationem esse morbum solutæ unitatis instrumenti. Potuisset hoc loco respondere Anonymus, nihil impedire quo minus alius morbus, alij, tanquã symptoma quoddam accidat, nec luxationẽ simpliciter esse causam morbi. Minimè uerò consentanea est huius argumenti solutio, quam affert. Nam luxationem fatetur esse morbum, sed figuram deprauatam esse reuera symptoma. Reuera symptoma est, in cuius definitione includitur morbus. Sed in prauitate figuræ definienda, quis unquã morbum includi, audiuit? ut uerbi gratia luxationem? Aut ubi Galenus speciem, aut genus morbi, uspiam in symptomatibus reuera collocauit? Ergo symptomata & morbos perpetuò confundit Anonymus, ut probare scilicet poßit nullam in morbis causam esse continentem. Figura (inquit) uitiata morbus minimè est, sed symptoma. Præter Anonymum hoc nemo dicit, alij morbum morbo dicunt posse accidere,

Aliud.

Morbo accidit, ut aliquãdo sit symptoma, sed reuera nõ est symptoma.

Fol. 276.

sed morbum symptoma esse reuera nemo unquam dixit. De his qui sic loquuntur, & confundunt morbũ cum symptomate, ad hunc modum scribit Galenus in libro de Differen. morborum: τούτους μὲν οὐ μεμπτέον, οὐκ ἀναμένοντας τὸν ἔξωθεν ἔλεγχον, ἀλλ᾽ αὐτοὺς ἑαυτοῖς περιπίπτοντας. *Quàm copiosè poßim illum hoc loco refellere, facilè intelligent, qui inter morbum & symptoma discrimen propositum à Galeno nouerunt, sed nolo diutius demorari patientes lectores, ne sæpius repetita, tandem fastidium pariant. Sed tamen non possum quin exclamem, ut ille ait in Trinũmo, quum figuram uitiatam Anonymus morbum secundum Galenum esse negat. Metuo certè ne causa hæc continens ei causam & ansam præbeat euertendi omnia dogmata Galenica. Suprà ostendimus, eum perperàm interpretari locum illum Galeni, qui sit lib. 3. cap. 10. Methodi. Ingraßias rursus scitè docet exemplis, in asperitate tracheæ arteriæ, quæ sit morbus, pro causa coniuncta posse aliquando siccitatem aßignari. Galenus asperitatem ad genus conformationis pertinere docet, atq; adeò esse morbum, non symptoma. Anonymus irridens Ingraßiam, symptoma esse dicit, & non morbum. Siccitatem uerò esse morbum. Ego & Ingraßia censemus esse causam, & non*

Galenus lib. de causis morborum.

Aliud.

& non morbum. Non enim ipsa per se primò lædit actionē, sed interuentu asperitatis, qui est morbus in διαπλάσει. *Non enim omne quod efficit uitiosam* διάπλασιν, *ipsum quoq; morbū esse oportet, siquidē per se non sit impediēs alicuius actionis. At siccitatis huius nullum per se symptoma esse apparet, quare causa duntaxat erit, & non item morbus. Iterum Anonymus, quod per se causa est, morbū appellat: & quod morbus, id per se symptoma esse pronunciat: id ipsum, quod in alijs reprehendit, perpetuò committens peccatum, & ferè semper (quod ipse exprobrat Ingraßiæ) neglecto causæ statu, interrogatus de cepis, respondet de allijs. De plethora deinde & affectibus plethoricam habentibus hypothesin. Item de lapide in uesica, altercantur ambo, sed his aliàs respondimus. Attamen non possum, quin syllogismum hunc dissoluam ei, quem perpetuò nobis tanquam Achillem opponit: Omne quod obstruit, est obstructio. Sed crassus humor obstruit. Ergo, crassus humor est obstructio: Sæpe fit, ut syllogismi terminos non ritè descriptos habeant, quos si per metalepsin interpretêre, falsitas syllogismi appareat. Etenim obstruere dicitur transitum &* πάθος *ipsum, nempe obstructio, & causa item* πάθους, *crassus*

Aliud.

Obstruit obstructio sub ratione causæ (ut uulgo lo-

quuntur) formalis. Sed humor obstruit, sub ratione efficientis.

uidelicet humor. Si significetur medio termino, humor, maior scilicet propositio erit falsa. Sin uerò significetur πάθος, tum minor claudicabit. At si gemina significata usurpentur, tum quatuor terminis confectus erit syllogismus. Quare uitiosum constat esse hunc syllogismũ. De hoc genere uitij, sic monet Aristoteles in Analyticis prioribus. πολλάκις δὲ διαψεύδεσθαι συμπεσεῖται, παρὰ τὸ μὴ καλῶς ἐκτίθεσθαι τοὺς κατὰ τὴν πρότασιν ὅρους. Sed aduersarius hæc puerilia non curat: quare quæ restant, persequamur. Ingraßias, & omnes docti, tumorem aliud esse dicunt, & aliud obstructionem. Nam tumor obstruit, id est, facit obstructionem: sed obstructio non facit obstructionem, alioqui ipsum sese quidpiam efficeret. Sed Anonymus quod facit, & id quod fit, idem esse pronunciat. Altercantur ambo deinceps de lana caprina. Ingraßias, phlegmones tumorem & obstructionem differre opinatur, & phlegmonen tumoris, tumorem causam obstructionis in ileo dicit esse. Anonymus phlegmonẽ & obstructionẽ idẽ dicit esse, ac non (quod æquius erat) morbũ alterius morbi accidens esse fatetur: quod Galenus facit in libro de Differentijs morborum, ad hunc scribens modum. εἰ γὰρ ὁ χιτὼν τῆς ἐν τοῖς σιμοῖς τοῦ ἥπατος, εἰ τύχοι, φλεβὸς, ὅτιοῦν τοιοῦτον παθὼν ἐστε

Aliud.

γνώθη

γνώθη τὸν πόρον, ἐξ οὗ μεταλαμβάνει τὸ αἷμα τὰ ἐν τοῖς κυρτοῖς τοῦ ἥπατος ἀγγεῖα, δύο ἂν οὕτως εἴη νοσήματα, τό, τε τῆς φλεβὸς αὐτῆς ὃ πέπονθε, καὶ ἡ κατὰ τὸν πόρον ἔμφραξις. Quis quasi albedinem & dulcedinem in saccaro idem dicit, nisi qui rerum discrimina prædicamentorum generibus non potest distinguere? Non enim si quæ subiecto sunt idem, propterea simpliciter sunt idem: ut si phlegmone & obstructio sunt in ileo, idcirco idē sunt phlegmone & obstructio. Verūtamen omnibus, quæ in hac disputatiōe proponūtur, ijs hypotheses suas tanquam Lydium lapidem admouet, quibus tamen magis ueritatem rationum adulterat, quàm ut eam sine errore detegat & explanet, quas millies repetens necesse non est: ut subinde eas falsas esse doceam. Rursus ad lapidem suum redit, quem in uesica dicit esse ipsam obstructionē, si obstruat, fretus hoc syllogismo. Obstructio obstruit. Lapis obstruit. Ergo lapis est, obstructio. Nullus unquam toties in lapide uno offendit: quàm ille in lapide uesicæ. Syllogismus ille facit pro Anonymo, cōcludendo in secunda figura ex ambabus affirmantibus. Hunc ei propter suas hypotheses & prolegomena condonabimus. Et quid mirum, si penes ipsum sit uictoria, cùm tam multa ex Galeno testimonia proferre posit, quibus probat

πάθος, esse ipsam οὐσίαν?

Fol. 294. *Quapropter ubi (inquit) ad tātam molē perueniunt humores, aut incrementa aliorū corporum, ut iam meatum aliquem obstruant, non sunt nisi ipsa obstructio, & minimè obstructionis causa, quemadmodum erāt causæ, ubi totum meatum nondum occuparunt.*

Methodici hoc dicunt. *Sed Galeni sententia hæc non est, nō est ergo ut hac in opinione* Galenicum *se glorietur esse* Anonymus, *quum perpetuò causam & effectum esse idem docet: quod unū est ex ipsius axiomatibus admirādis. Redolent reliqua, quæ deinceps sequuntur argumēta, philosophiam: quam ipse à seipso, non ex* Galeno *uel* Aristotele, *didicit.* Volumus *etiā pulchram illam obiectionem Ingraßiæ soluere. Si, inquit, morbus est affectus permanēs, sequitur, ut obstructio neq; morbus, neq; nō morbus esse poßit.* Non *esse non morbum, partim per se constat, partim autoritate perspicuū est Galeni. At non esse morbum, probatur hoc argumento, quo liquet, ipsam non esse permanētem sine causa.* Morbus *enim non est, quod non permanet remota causa. Ergo ut initio dictum fuit, neq; morbus erit, neq; non morbus, obstructio.* Nos *morbum & permanens quidam respondemus esse obstructionem ratione causæ antecedentis.*

cedentis, respectu cuius ipsos per se permanere morbos affirmat Galenus: non autem respectu eius causæ, qua definitur essentia morborũ, quæ ὁμόγονος uel συνεκτικὴ appellatur, ut suprà millies est dictum. Hactenus & ipsis per se ueris rationibus, & argumentis opinioni Anonymi oppositis, & confutato errore, me satisfecisse huic disputationi arbitror. Reliquũ est, ut studiosos lectores horter & rogem, ut diligenter cognoscant controuersiam: & quid utrinq; dicatur & scribatur, ponderent: postea, quæ uerior sit sententia, iudicent. Ingenuè & cãdidè fateor, me nulla nec ambitione, nec pertinacia adductum, contra Anonymum scripsisse: sed partim defendẽdi ueri studio excitatum, partim lacessitum contumelijs: quibus non solùm me, sed alios etiam afficit, ad scribendum me contulisse: ne fortasse philosophiam existimet tam agrestem & infantem, quæ ueritati disputationis quoq; istius non posset succurrere. Ac meritò hominem illum philosophi omnes odisse debent, qui primùm præclarissimam philosophiæ scientiam contemptissimè traducit: quasi illi demum sint præstãtes medici, qui abstinuerint à philosophiæ studio: in quorum numero fuit etiam Thessalus. Deinde quum dicat, philosophos inanium rerum cogitatione occu-

pari, nihil potuit ab homine, qui uult uideri doctus, dici aut scribi absurdius. Faxit igitur Deus Opt. Max. *ut inani persuasione eruditionis relicta, tales homines, qualis est* Anonymus, *magis ad cultum ueræ philosophiæ, quàm contemptum se conferant, ut melius & rectius de grauibus cõtrouersiis disputare poßint: ac non cùm semetipsos, tum alios, prauis opinionibus imbuant. Quid autem optabilius tali homini posset contingere, quàm si* Pallas *ita ipsum alloqueretur, ut* Diomedem *affatur apud* Homerum, *sic inquiens,*

ἀχλὺν δ᾽ αὖ τοι ἀπ᾽ ὀφθαλμῶν ἕλον, ἣ πρὶν ἐπῆεν,
ὄφρ᾽ εὖ γινώσκοις ἠμὲν θεὸν, ἠδὲ καὶ ἄνδρα.

FINIS.

EXCVDEBATVR ANNO
M. D. LVIII.

ἐκτικὸς

Respon-

FINIS.